

**EUROOPA LIIDU
NÕUKOGU**

**Brüssel, 4. oktoober 2012 (09.10)
(OR. en)**

14605/12

**PESC 1195
FIN 724**

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu (tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimused)
Kuupäev:	4. oktoober 2012
Teema	ÜVJP peamised aspektid ja põhivalikud (17. mai 2006. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe G jao punkt 43) – 2011 - Euroopa Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja aastaaruanne Euroopa Parlamendile

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele ÜVJP peamised aspektid ja põhivalikud (17. mai 2006. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe G jao punkt 43) – 2011 – Euroopa Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja aastaaruanne Euroopa Parlamendile, mis kinnitati nõukogus (tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimused) 4. oktoobril 2012.

**ÜVJP PEAMISED ASPEKTID JA PÕHIVALIKUD(17. MAI 2006. AASTA
INSTITUTSIOONIDEVAHELISE KOKKULEPPE G JAO PUNKT 43) – 2011**

Sissejuhatus.....	4
I OSA: TAGASIVAADE AASTALE 2011	7
A. Ülevaade tegevustest piirkondade kaupa	7
Lähis-Ida ja lõunanaabrus	7
Põhja-Aafrika.....	10
Lähis-Ida	13
Araabia poolsaar, Iraan ja Iraak.....	18
Piirkondlik koostöö.....	21
Venemaa, idasuunaline naabruspoliitika ja Kesk-Aasia	22
Venemaa Föderatsioon	22
Idapartnerlus – kahepoolne.....	24
Idapartnerlus – mitmepoolne	28
Kesk-Aasia.....	29
Lääne-Balkan	31
Türgi ja Lääne-Euroopa naabrid	38
Türgi	38
Lääne-Euroopa.....	40
Aasia.....	41
Lõuna-Aasia.....	42
Kagu-Aasia	45
Ida-Aasia.....	46
Vaikse ookeani piirkond	50
Aafrika.....	51
Lääne-Aafrika	52
Ida-Aafrika.....	54
Kesk-Aafrika.....	58
Lõuna-Aafrika.....	60
Ameerika	61
Põhja-Ameerika	61
Lõuna-Ameerika	64

B.	Toimetulek ohtude ja ülemaailmsete väljakutsetega.....	68
	Massihävitusrelvade leviku tõkestamine ja tavarelvastus.....	68
	Terrorism ja organiseeritud kuritegevus	73
	Konfliktide ennetamine ja vahendamine.....	75
	Energiajulgeolek	76
	Kliimamuutused ja julgeolek	78
C.	Tõhusama mitmepoolsusel põhineva korra toetamine.....	79
	Ühinenud Rahvaste Organisatsioon	79
	OSCE.....	80
	Euroopa Nõukogu	81
D.	Inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte edendamine	82
E.	Kriisidele reageerimine	91
F.	Tõhusam, võimekam ja ühtsem kriisiohjamine ÜJKP kaudu	95
	Võimekam	97
	Tsiviil- ja sõjalised võimed.....	97
	Sõjalise võimekuse ühendamine ja ühine kasutamine.....	98
	Saadud kogemused ja head tavad seoses ÜJKP tsiviilmissioonidega	99
	Koolitus ja õppused	100
	Tõhusam.....	100
	Koostöö partneritega.....	100
	ELi ja ÜRO koostöö	101
	EL ja NATO	101
	EL ja AL	103
	Koostöö partnerriikidega	104
	ELi Satelliidikeskus	105
	Ühtsem	106
	II OSA: VÄLJAVAATED 3AASTAL 2012	107
	I LISA: ÜVJP EELARVE – 2011. AASTA KOLUKOHUSTUSED	115
	II LISA: ÜLEVAADE 2011. AASTA SANKTSIOONIDE MÄÄRAMISE OTSUSTE	
	KOHTA	117
	III LISA: DEKLARATSIOONID JA AVALDUSED 2011. AASTAL	123
	IV LISA: KÕRGE ESINDAJA / ASEPRESIDENDI KOHALOLEK EUROOPA	
	PARLAMENDIS.....	126
	V LISA: VÄLISTEENISTUSE KÕRGETE AMETNIKE KOHALOLEK EUROOPA	
	PARLAMENDIS.....	130

KÕRGE ESINDAJA ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE ÜVJP TEGEVUSTE KOHTA 2011. AASTAL

Sissejuhatus

Käesolev aruanne hõlmab ELi tegevust ÜVJP valdkonnas 2011. aastal – aastal, kui Euroopa välisteenistus alustas tegevust ja kui kõrge esindaja esindajad (kes olid Euroopa välisteenistuse töötajad või said nendeks) võtsid rotatsiooni korras vahetuvalt eesistujariigilt üle peaaegu kõik nõukogu ÜVJP ettevalmistavate organite eesistuja ülesanded.

Euroopa välisteenistuse põhiülesanne on toetada kõrget esindajat tema volituste teostamisel, kasutades täielikult ära Lissaboni lepingu potentsiaali ELi välistegevuse suurema ühtsuse edendamisel. See tähendab sisu ja vormi andmist välispoliitilisele tegevuskavale kogu ulatuses, võttes kasutusele kõik poliitilised õigusaktid ja vahendid. 140 ELi delegatsioonist koosnev võrgustik on oluline vahend, sest neile on suunatud järjest rohkem Euroopa välisteenistuse meetmeid, mitte ainult nende kasvava panuse kaudu töösse poliitika, diplomaatia ja strateegia alal, vaid ka toetuse kaudu, mida nad liikmesriikidele pakuvad.

Kriisidele reageerimise võimekus on oluliselt paranenud, sealhulgas kriisiohjamisnõukogu loomise kaudu, mille eesmärk on koordineerida kriiside ennetuse, nendeks valmisoleku ja neile reageerimise suutlikkusega seotud igat liiki meetmeid.

Kõrge esindaja kehtestas oma volituste alguses ELi välissuhete kolm prioriteeti aastatel 2011–2012: esiteks, toimiva Euroopa välisteenistuse loomine; teiseks, sügavamate suhete edendamine ELi naabritega, et aidata kaasa demokraatialle, stabiilsusele ja heaolule, ning kolmandaks, tugevate strateegiliste partnerlussuhete loomine olemasolevate ja esilekerkivate globaalsete osapooltega.

2011. aasta sündmused on kinnitanud, et need prioriteedid olid õiged, ja määratlevad ELi rolli maailma ja piirkondliku tähtsusega poliitilise jõuna. Nende rakendamist toetavad ELi põhiväärtused, mis on demokraatia, inimõiguste austamine ja õigusriigi põhimõtte tugevdamine.

Kui araabia kevad muutis radikaalselt poliitilist maastikku ELi lõunanaabruses, tegutses EL otsustavalt muutuste toetamisel. 2011. aasta märtsis avaldatud ühisteatises „Partnerlus Vahemere lõunapiirkonnaga demokraatia ja ühise heaolu nimel” ja 2011. aasta mais avaldatud 2011. aasta ühisteatises „Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele” (Euroopa naabruspoliitika läbivaatamine) määratleti ELi reaktsiooni strateegiline raamistik, keskendudes „tugeva demokraatia” toetamisele ja erinevate meie kasutuses olevate vahendite ühendamisele.

Kõrge esindaja, keda abistas Euroopa välisteenistus, võttis rahvusvahelistes koordineerimisalastes jõupingutustes juhtpositsiooni, püüeldes rahvusvahelise üldsuse seisukohtade lähenemise poole isegi sellistes küsimustes, mis on osutunud enam lahkarvamusi tekitavateks (nagu Liibüa kriis).

2011. aastal oli ELil võtmetähtsusega osa mõnes kõige päevakajalisemas poliitilises küsimuses: EL suurendas oma jõupingutusi selleks, et teha edusamme Lähis-Ida rahuprotsessis, toetades neliku aktiivsemat rolli. Samuti juhtis EL rahvusvahelisi jõupingutusi selleks, et leida püsiv ja laiaulatuslik lahendus Iraani tuumaküsimusele.

Püüeldes kontsentreerituma ja tõhusama ELi poliitika poole selle põhiliste strateegiliste partneritega on oluliselt suurendatud ELi ja USA vahelist tihedat rahvusvahelist poliitilist koostööd; strateegiline dialoog Hiinaga on laienenud, samuti ka poliitiline ja julgeolekualane dialoog India ja Brasiiliaga, EL on aktiivselt panustanud ka Venemaa WTOga liitumisele kaasaaitamisse.

Lääne-Balkani riikides võttis EL tugeva juhtpositsiooni Belgradi ja Pristina vahelise dialoogi toetamisel ning poliitilise ummikseisu ületamisel Bosnias ja Hertsegoviinas. ELi piiridest ida pool on ta jätkanud osalemist käimasolevates jõupingutustes pikaleveninud konfliktide lahendamiseks, aidates edukalt kaasa ametlike 5+2 vormis läbirääkimiste taasalustamisele ja jätkates oma jõupingutusi Gruusia kriisile rahumeelse lahenduse leidmiseks. 2011. aasta septembril Varssavis toimunud idapartnerluse tippkohtumisel valmistati ette pinnas suhete edasiseks süvendamiseks, sealhulgas ÜJKP küsimustes. Välispoliitilist dialoogi Türgiga on samuti intensiivistatud, eelkõige Süüria küsimuses.

Kaugemal on EL jäänud kindlaks partnerluse tugevdamisele Aafrikaga ning käivitanud mitmeid algatusi oma mitmetahulise tegevuse terviklikkuse ja tõhususe parandamiseks Saheli piirkonnas, Sudaanis ja Lõuna-Sudaanis ning eriti Aafrika Sarve piirkonnas.

Afganistanis kinnitas EL oma soovi tegutseda partnerina nii julgeoleku- kui ka arengukoostöös ning alustas läbirääkimisi koostöölepingu üle. Pakistaniga pidas EL läbirääkimisi viieaastase tegevuskava üle ja jõudis selle suhtes kokkuleppele. ELi Birma/Myanmariga seotud tegevus hoogustus kõnealusel aastal samuti oluliselt, esiteks leevendati piiravaid meetmeid reaktsioonina demokraatia suurenemisele riigis, kuid probleeme on siiski veel palju.

Samuti kinnitas EL uuesti oma toetust tõhusale mitmepoolsele süsteemile, mille keskmes on ÜRO; liit tõhustas oma osalemist ÜRO tegevuses; suurendas jõupingutusi, mis on suunatud massihävitusrelvade leviku tõkestamise poliitika muutmisele läbivaks prioriteediks; uuendas oma lubadust edendada inimõiguste üldist väärtust ning avaldas ühisteatise („Inimõiguste ja demokraatia tulemuslikum edendamine välistegevuse raames”), milles on esitatud värsked ideed, mille eesmärk on edendada ELi tegevust selles valdkonnas.

Euroopa välisteenistuse tegevus ületab tunduvalt traditsioonilise diplomaatia piire, võttes üha enam aluseks poliitikat, mida juhitakse ELi tasandil või millel on olulised ELi mõõtmed. See hõlmab terrorismivastast võitlust, inimõiguste ja demokraatia edendamist, massihävitusrarvi ja desarmeerimist, samuti rände ÜVJP aspekte ja vaesuse vähendamist, kliimamuutusi ja energiajulgeolekut ning ka ülemaailmset finantskorraldust.

Üldise lähenemisviisi (millega võetakse tervikliku ja tõhusa strateegia osana järjest rohkem kasutusele erinevaid ELi käsutuses olevaid vahendeid) muutmine laiaulatuslikuks meetmeks on jätkuvalt üks ELi tähtsamaid prioriteete. ÜJKP vahendid moodustavad osa ELi meetmetest, millega toetatakse ELi üldisi poliitilisi eesmärke, mis hõlmavad ka vajadust tegeleda konfliktide algpõhjustega.

Käesolev aruanne koosneb kahest osast: ülevaade sellest, mis juhtus 2011. aastal ja lühike eelvaade põhilistest arengutest ja probleemidest ÜVJP valdkonnas 2012. aastal.

I OSA: TAGASIVAADE AASTALE 2011

A. ÜLEVAADE TEGEVUSEST PIIRKONDADE KAUPA

1. LÄHIS-IDA JA LÕUNANAABRUS

SISSEJUHATUS

Araabia kevad muutis radikaalselt poliitilist maastikku ELi lõunanaabruses¹, kui meeleavaldused levisid üle kogu piirkonna, kajastades rahva püüdlust väärkuse, demokraatia ja sotsiaalse õigluse poole. Arvestades neid pöördelise tähtsusega sündmusi tõhustas EL oma kahepoolseid suhteid ja ka poliitilist lähenemisviisi piirkonna suhtes. EL tegi poliitilist ja majanduslikku koostööd erinevate valitsuse, opositsiooni, parlamendi ja kodanikuühiskonna partneritega.

Kõrge esindaja töötas Euroopa välisteenistuse toetusel ja tihedas koostöös komisjoniga 2011. aasta märtsi ühisteatesis „*Partnerlus Vahemere lõunapiirkonnaga demokraatia ja ühise heaolu nimel*” välja laiaulatusliku ELi strateegia araabia kevade suhtes. Selles teatises rõhutati vajadust, et EL toetaks täielikult nõudmisi poliitilise osalemise, väärkuse, vabaduse ja töövõimaluste osas, ning määratleks lähenemisviisi, mis põhineks üldiste väärtuste ja ühiste huvide austamisel.

¹ Euroopa Parlament võttis 7. aprillil 2011 vastu resolutsiooni Euroopa naabruspoliitika lõunamõõdme läbivaatamise kohta ((P7_TA-PROV(2011)0154).

Araabia kevad oli ELi jaoks suur välispoliitiline väljakutse. ELi institutsioonide jaoks tähendas see erinevate kasutatavate vahendite ühendamist ning just selle jaoks kõrge esindaja ametikoht ja Euroopa välisteenistus loodigi. Ühised kriisiplatvormid on ühendanud Euroopa välisteenistuse ja komisjoni, kui nad on kooskõlastanud oma otsekohest reaktsiooni kriisidele Liibüas, Tuneesias ja ka Süürias. ELi eriesindaja Bernardino Leoni² nimetamine Vahemere lõunapiirkonda oli veel üks samm, et tõhustada Euroopa Liidu kooskõlastatud reaktsiooni araabia kevadele.

ELi poliitika eesmärk on aidata oma partneritel ületada üleminekuprotsessides kaks põhilist probleemi:

- Esiteks, ehitada üles tugev demokraatia, st mitte ainult võtta vastu demokraatlikud põhiseadused ja viia läbi vabad ja õiglasel valimised, vaid luua ka sõltumatu kohtusüsteem, edukas vaba ajakirjandus, dünaamiline kodanikuühiskond ja kõik muud küpse ja toimiva demokraatia tunnused ning neid alal hoida. Kodanikuühiskonna toetamist suurendati Tuneesias, Liibüas ja Egiptuses³.
- Teiseks, tagada kaasav ja jätkusuutlik majanduse kasv ja areng, ilma milleta demokraatia ei saa juurduda. Eriline väljakutse on tugeva töökohtade loomise süsteemi tagamine. Selles suhtes tervitas nõukogu komisjoni ettepanekuid läbirääkimisjuhiste kohta põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduspiirkondade loomiseks Egiptuse, Jordaania, Maroko ja Tuneesiaga, mis hakkavad parandama turulepääsu kohe pärast vajalike tingimuste täitmist. Lisaks edendatakse inimeste hästi hallatud rännet dialoogide alustamise kaudu rände⁴, liikuvuse ja turvalisuse üle Tuneesia ja Marokoga. Selle tulemusel peaksid olema sõlmitud liikuvuspartnerlused.

² Pärast oma ametissenimetamist 2011. aasta juulis on ELi eriesindaja Bernardino Leon asunud täitma kolme poliitilist eesmärki: liidu poliitilise dialoogi tõhustamine Vahemere lõunapiirkonnaga; panuse andmine liidu reaktsioonile piirkonnas toimuvate arengute suhtes; liidu tõhususe ja kohalviibimise tugevdamine ning nähtavuse suurendamine piirkonnas ja asjakohastel rahvusvahelistel foorumitel.

³ Kodanikuühiskonna naabrusrahastu, mis hakkab toimima 2012. aastal, suurendab toetamist veelgi.

⁴ Euroopa Parlament võttis 5. aprillil 2011 vastu resolutsiooni ebastabiilsusest tulenevate rändevoogude ning ELi välispoliitika reguleerimisala ja rolli kohta (P7_TA-PROV(2011)0121).

EL on kindlalt otsustanud viia toetuse andmine vastavusse demokraatlike reformide tasemega, pakkudes suuremat toetust neile partneritele, kes teevad edusamme kaasavate demokraatlike süsteemide ülesehitamisel.

Kõrge esindaja, keda abistab Euroopa välisteenistus, on võtnud koos ÜRO, Araabia Riikide Liiga ja muude rahvusvaheliste osalistega (nagu Türgi) rahvusvahelistes koordineerimisalastes jõupingutustes ennetava rolli. Kõrge esindaja on koos Vahemere lõunapiirkonda nimetatud ELi eriesindajaga eelkõige loonud ainulaadse vahendi – rakkerühmad – mis koondavad ELi institutsioone, liikmesriike, rahvusvahelisi finantsasutusi ja erasektorit partnerriikide abistamiseks nende reformiprogrammide edendamisel. 2011. aasta lõpuks on rakkerühmad suutnud kasutusele võtta kuni 7 miljardit eurot Tuneesia ja Jordaania toetamiseks kolme aasta jooksul. Kavandatakse järgmisi rakkerühmi, muu hulgas Egiptuse jaoks.

Üleminek demokraatiale võtab aega ja esitab ka edaspidi suuri väljakutseid. Sellega seoses on EL jätkuvalt pühendunud koostöö tegemisele selle piirkonna riikide, rahvusvaheliste finantsasutuste, erasektori ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega, et tagada kooskõlastatud ja tulemusliku reaktsiooni kiire ja tõhus andmine. EL on valmis toetama ka piirkonna riikide julgeolekusektori reforme.

1.1. PÕHJA-AAFRIKA

1.1.1. LIIBÜA Liibüa kriisi ajal ühines kõrge esindaja ÜRO ja piirkondlike organisatsioonidega (EL, Araabia Riikide Liiga, Aafrika Liit ja Islami Koostöö Organisatsioon) *Kairo töörühmas* ja osales aktiivselt *Liibüa kontaktrühmas*. Need jõupingutused andsid panuse rahvusvahelise üldsuse seisukohtade lähenemisele seoses sellega, kuidas reageerida Liibüa kriisile. EL võttis 11. märtsil toimunud erakorralisel Euroopa Ülemkogu istungil vastu ühise seisukoha Liibüa kohta⁵, milles EL saatis Gaddafile üleskutse tagasi astuda. Konflikti arenedes võttis EL mitmeid iseseisvaid piiravaid lisameetmeid. Need hõlmasid ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonides 1970 ja 1973 ette nähtud meetmeid (relvaembargo, viisakeeld, Gaddafi ja ta siseringi vahendite külmutamine) koos iseseisvate piiravate lisameetmetega, nagu embargo sellistele seadmetele, mida võiks kasutada siserepressioonideks, ja selliste isikute ja üksuste iseseisev määramine, kellele kohaldatakse reisipiiranguid ja vahendite külmutamist. Samal ajal andis EL olulist humanitaarabi (155 miljonit eurot ELilt tervikuna).

EL lõpetas ka ÜJKP operatsiooni kavandamise, mis loodi selleks, et toetada humanitaaralast tööd Liibüas (EUFOR Libya), luues muu hulgas operatsiooni peakorteri Roomas. Kuna sellise humanitaaralase töö toetamist ei taotletud, jäi operatsioon käivitamata.

⁵ Euroopa Parlament võttis 15. septembril 2011 vastu resolutsiooni olukorra kohta Liibüas (P7_TA(2011)0386). Euroopa Parlament võttis 8. märtsil 2011 vastu resolutsiooni lõunapoolsete naaberriikide ja eelkõige Liibüa kohta (P7_TA(2011)0095). Euroopa Parlamendi võttis 20. jaanuaril 2011. aastal vastu soovitusel nõukogule ELi ja Liibüa raamlepingu läbirääkimiste kohta (P7_TA(2011)0020)

Sedamööda, kui opositsioonijõud võtsid järk-järgult kontrolli riigi üle, avas EL esindused Benghazi ja Tripolis (viimane muutus 12. novembril delegatsiooniks). Kõrge esindaja reisis kahel korral Liibüasse. EL jätkas Liibüas toimuva ülemineku toetamist kogu aasta jooksul, eelkõige tühistades kiiresti piiravad meetmed vastusena seal toimuvatele muutustele, rõhutades samas muret (nii välisasjade nõukogu järelduste kui ka kõrge esindaja avalduste kujul) seoses uute ametivõimude ees seisvate probleemidega, eelkõige inimõiguste kaitse ja austamise alal.

1.1.2. ALŽEERIA Liibüa sündmused mõjutavad oluliselt kogu piirkonna julgeolekut. Alžeeria on eriti haavatav, arvestades seda, kui pikk on riigi piir Liibüaga. Aasta jooksul toetas EL Alžeeria tegevust piirkonna julgeoleku osas, eelkõige Saheli piirkonda käsitleva ELi strateegia raames. EL on aktiivselt osalenud Alžeeria diplomaatilise koostöö algatustes. Alžeeria andis märku ka uuest huvist Euroopa naabruspoliitika vastu.

1.1.3. TUNEESIA Kui ülestõus Tuneesias⁶ muutus kiiresti revolutsiooniks, kehtestas EL sanktsioonid 48 isiku vastu, kes on tihedalt seotud endise presidendi Ben Ali režiimiga. Ben Ali võimult tõukamisele järgnenud kuudel väljendas EL korduvalt oma toetust demokraatiale ülemineku protsessile, toetades laiaulatuslikult muu hulgas ELi valimiste vaatlusmissiooni lähetamisega 2011. aasta oktoobris toimunud põhiseadusliku kogu valimistele.

⁶ Euroopa Parlament võttis 15. detsembril 2011 vastu resolutsiooni Zakaria Bouguira juhtumi kohta (P7_TA(2011)0592) ja 3. veebruaril 2011 resolutsiooni olukorra kohta Tuneesias(P7_TA(2011)0038).

Nimetatud valimised olid pöördelised Tuneesia ja kogu piirkonna jaoks. Euroopa sellise toetuse osana kinnitas EL veel kord oma kindlat otsust teha koostööd Tuneesia uue valitsusega, mis loodi pärast valimisi, kus kõige rohkem hääli kogus Ennadha partei. Rahvusvahelise rakkerühma 2011. aasta septembris Tunisises toimunud kohtumisel, mida juhatasid ühiselt kõrge esindaja ja Tuneesia peaminister Essebsi, püüti tõhustada rahvusvahelise toetuse sidusust. Selle tulemusel anti lubadus toetada Tuneesiat 2011.–2013. aastal rahaliselt kokku umbes 4 miljardi euro ulatuses. Kõrgele esindajale anti selle algatuse eest seejärel EuroMed Businessi auhind.

1.1.4. MAROKO Pärast Maroko põhiseaduse muutmist toimusid 2011. aasta novembris rahulikus õhkkonnas ja paranenud valimisraamistikus parlamendivalimised. Valimiste läbiviimisega oldi üldiselt rahul. Suurima arvu saadikukohti (27%) sai mõõdukas õigluse ja arengu islamipartei.

1.2. LÄHIS-IDA

1.2.1. EGIPTUS President Mubarak'i võimult tõukamisele järgnenud üleminekut demokraatiale Egiptuses⁷ ähvardasid paljud probleemid: julgeolekujõud surusid proteste vägivallaga maha ja erakorraline seisukord jäi jõusse kuni 31. maini, hoolimata sõjaväe ülemjuhatusel lubadustest tühistada see enne parlamendivalimisi. Sõjaväekohtud mõistsid jätkuvalt tsiviilisikute üle kohut ja Egiptuse ametivõimud ründasid välismaalt rahastatavaid kodanikuühiskonna organisatsioone. Kuigi Egiptus on pärast ülestõusu algust peatanud igasuguse ametliku dialoogi ELiga (samas kui mitteametlik struktuuriline dialoog on jätkunud), külastas kõrge esindaja 2011. aastal Egiptust kaheksa korda, et toetada ELi poolt Egiptuse demokraatlikke protsesse ja õhutada ajutist valitsust tagama ladusa ülemineku tsiviilvalitsusele, toetama õigusriigi põhimõtet, austama põhivabadusi ja kaitsma rahva demokraatlikke püüdlusi. EL kehtestas piiravad meetmed 19 isiku vastu, kes olid tihedalt seotud endise presidendi Mubarak'i režiimiga. Egiptuse esimesi läbipaistvaid valimisi, mis algasid 2011. aasta lõpus, peeti konkreetseks sammuks õiges suunas. Nendel asjaoludel tegi EL ettepaneku lähetada valimiste vaatlusmissioon presidendivalimisi jälgima.

⁷ Euroopa Parlament võttis 17. veebruaril 2011 vastu resolutsiooni olukorra kohta Egiptuses (P7_TA(2011)0064) ja 27. oktoobril 2011 resolutsiooni Egiptuse ja Süüria ning sealsete kristlaste olukorra kohta (P7_TA(2011)0471), samuti 17. novembril 2011 resolutsiooni Egiptuse, eelkõige blogija Alaa Abdel Fatah' juhtumiga (P7_TA(2011)0518).

1.2.2. SÜÜRIA Pärast 2011. aasta märtsis Süürias alanud ülestõusu⁸ ning Süüria valitsuse poolt vägivalga kasutamist oma kodanike vastu, võttis välisasjade nõukogu 2011. aasta mais vastu otsuse peatada ELi ja Süüria valitsuse vahelised kahepoolsed koostööprogrammid ning mitte astuda edasisi samme assotsieerimislepingu sõlmimiseks. EL peatas osaliselt Süüriaga sõlmitud koostöölepingu kohaldamise. Seoses suureneva vägivalga palus EL koos Ameerika Ühendriikidega, et president Assad astuks tagasi. EL tegi tihedat koostööd partneritega rahvusvahelise üldsuse hulgast, et avaldada Süüria valitsusele survet lõpetada vägivald. Araabia Riikide Liiga võttis 16. oktoobril vastu otsuse Süüriat käsitleva plaani kohta, mis on suunatud vägivalga lõpetamisele, poliitvangide vabastamisele, sõjaliste jõudude väljaviimisele linnadest, ajakirjanduse juurdepääsu lubamisele ja riikliku dialoogi läbiviimisele, mida EL toetas seoses jõupingutustega Süüria kriisi lahendamiseks. Liiga palus, et ÜRO Julgeolekunõukogu liikmed lepiksid kokku Süüriat käsitlevate tugevate ÜRO meetmete suhtes ning toetas ÜRO inimõiguste nõukogu tugevaid resolutsioone Süüria kohta.

ELi piiravaid meetmeid Süüria vastu laiendati regulaarselt, et kohaldada neid sellistele isikutele ja üksustele, kes vastutavad repressioonide eest, on nendega seotud või toetavad režiimi ning kohaldades piiravaid meetmeid sellistele tuludele, mida režiim võib kasutada repressioonide rahastamiseks, keelustades muu hulgas Süüria nafta impordi. EL tegi koostööd Süüria opositsiooni esindajatega ja kutsus järjekindlalt üles kaasama kõiki opositsioonirühmitusi Süüria üleminekuvisiooni loomisesse. EL on suurendanud ka oma rahalist toetust humanitaarabiorganisatsioonidele, et lahendada kriisi tõsiseid tagajärgi. EL on korduvalt tunnustanud Süüria naaberriike kriisi põhjustatud koormuse aktiivse jagamise eest.

⁸ Euroopa Parlament võttis 15. detsembril 2011 vastu resolutsiooni olukorra kohta Süürias (P7_TA(2011)0582). 27. oktoobril võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni Rafah Nashedi juhtumi kohta Süürias (P7_TA(2011)0476) ning resolutsiooni Egiptuse ja Süüria ning sealsete kristlaste olukorra kohta (P7_TA(2011)0471). Euroopa Parlament võttis vastu kaks resolutsiooni (7. juunil 2011 ja 7. aprillil 2011) olukorra kohta Süürias, Jeemenis ja Bahreinis (P7_TA-PROV(2011)0333 ja P7_TA-PROV(2011)0148)

1.2.3. LIIBANON Liibanoni uus valitsus, mis loodi 2011. aasta juulis pärast rahvusliku ühtsuse valitsuse tagasiastumist varem samal aastal, teatas oma soovist omada suhteid ELiga, mis põhjustas kahepoolsete kontaktide intensiivistumise. Pärast seda, kui Liibanon tasus novembris erikohtule saamata jäänud summa, kadus oluline takistus Liibanoni ja ELi suhete edasise arengu teelt, nagu kinnitas assotsiatsioonikomitee 2011. aasta detsembris.

1.2.4. JORDAANIA Jordaania alustas 2011. aastal vastusena muutuvale poliitilisele kontekstile riigis ja rahva õiguspärastele ootustele mitmeid poliitilisi reforme. Kuningas Abdullah lõi märtsis riikliku dialoogi komitee (mille ülesanne oli koostada uus valimisseadus) ja aprillis kuningliku komitee põhiseaduse läbivaatamiseks.

Septembris võttis parlament lõpuks vastu 41 põhiseaduse muudatust, millest mõned olid kaugeleulatuva mõjuga ja käsitlesid muu hulgas sõltumatu valimiskomisjoni loomist, õigusaktide muutmise teel poliitilistele parteidele mõjuvõimu andmist, konstitutsioonikohtu loomist, piinamise keelustamist ja piiravaid eeskirju parlamendi laialisaatmise kohta⁹.

Kahepoolsel tasandil andis 2010. aasta oktoobris kokku lepitud edasijõudnud staatusega partnerlus täiendava impulsi ELi ja Jordaania suhete arenguks. See avas rohkem koostöövaldkondi, millega tekkisid uued võimalused. Peamisi prioriteete hõlmava ELi finantsabi andmisel keskenduti eelkõige hea valitsemistava toetamisele, kohtusüsteemi sõltumatusele, haridusele ja taastuvate energiaallikate arendamisele¹⁰.

⁹ 2012. aasta veebruaris moodustati Jordaania teine rakkerühm, mis järgnes Tuneesiaga moodustatud edukale rakkerühmale.

¹⁰ ELi–Jordaania rakkerühma esimene koosolek toimus 2012. aasta veebruaris ja see järgis Tuneesiaga moodustatud esimese rakkerühma eeskujul.

1.2.5. LÄHIS-IDA RAHUPROTSESS Euroopa Liit kutsus korduvalt üles taasalustama kiiresti läbirääkimisi Lähis-Ida rahuprotsessi üle. Eesmärk oleks saavutada kokkulepitud ajavahemiku jooksul kaht riiki hõlmav lahendus, mis võimaldaks rahumeelselt ja turvaliselt kõrvuti eksisteerida Iisraeli riigil ning sõltumatul, demokraatlikul, kestval ja elujõulisel Palestiina riigil¹¹. Araabia kevad on muutnud vajaduse Lähis-Ida rahuprotsessi järele isegi kiireloomulisemaks. EL suurendas oma jõupingutusi selleks, et teha edusamme selles protsessis, toetades neliku aktiivsemat rolli: 2011. aastal toimus kolm juhtide kohtumist (Münchenis, Washingtonis, New Yorgis) ning ligi tosin esindajate kohtumist, millest neli toimusid osapooltega (eraldi).

EL kehtestas läbirääkimistele kindlad nõudmised, mida ta väljendas 21. aprillil 2011 ÜRO Julgeolekunõukogus, ning toetab täielikult kõrge esindaja jõupingutusi luua rahuprotsessi taasalustamiseks lootusrikas väljavaade. Sellega seoses külastas kõrge esindaja piirkonda korduvalt kogu aasta jooksul ja oli ühenduses paljude sidusrühmadega.

EL jätkas otsese finantstoetuse andmist Palestiina omavalitsusele ja panustas täiendavalt edukatesse riigi ülesehitamise jõupingutustesse, sealhulgas ELi ja Palestiina omavalitsuse Euroopa naabruspoliitika tegevuskava raames. Edusamme riigi ülesehitamisel võivad ohustada peatunud rahuprotsess ja Palestiina jätkuv sisemine lõhestatus. EL kutsus tulevast Palestiina valitsust üles jätkama institutsioonide ülesehitamise jõupingutusi ja alal hoidma praeguseid standardeid seoses riigi rahanduse läbipaistva ja tõhusa juhtimisega, nagu rõhutati kõrge esindaja poolt 13. aprillil Brüsselis korraldatud ajutise kontaktkomitee kohtumisel.

¹¹ Euroopa Parlament võttis 29. septembril 2011 vastu resolutsiooni olukorra kohta Palestiinas (P7_TA(2011)0429).

EL mõistis hukka Iisraeli asustuse laienemise, eelkõige Jeruusalemma idaosas. Liit tervitas Palestiina lepituskokkulepet, mis kirjutati alla 4. mail Kairos, kordas et toetab president Abbasi juhitavaid lepituskatseid vastavalt tema 4. mai 2011. aasta kõnes esitatud põhimõtetele, ja julgustas tulevasi jõupingutusi kokkuleppe täieliku rakendamise toetuseks. ÜRO liikmetaotluse taustal, mille president Abbas tegi septembris, oli kõrge esindaja aktiivselt seotud neliku ajakavasid käsitleva avalduse koostamisega ja kutsus osapooli saavutama kokkulepet enne 2012. aasta lõppu. Järgnenud neliku esindajate kohtumist juhatas kõrge esindaja isiklikult. Kõrge esindaja võttis 2011. aasta detsembris Brüsselis vastu president Abbasi ja tema delegatsiooni, kinnitades vastastikuseid ja kindlameelseid diplomaatilisi jõupingutusi viimastel kuudel seoses Lähis-Ida rahuprotsessiga¹².

Alates 2005. aastast on käivitatud kaks ÜJKP tsiviilmissiooni, mis on olnud osa ELi laiemast püüdlusest toetada Iisraeli-Palestiina konflikti lahendamist.

EUPOL COPPS on muutunud Palestiina omavalituse võtmetähtsusega partneriks tsiviilpolitsei suutlikkuse suurendamisel ja sellega seonduvate õigusriigi alaste tegevuste läbiviimisel. 2011. aastal pikendati missiooni volitusi 30. juunini 2012.

EUBAM Rafah säilitas vahendid, et teha vajalikke ümberpaigutamisi ja täita Rafahi piiripunktis kolmanda osapoole rolli vastavalt kahe osapoole taotlusele kooskõlas liikumist ja juurdepääsu käsitleva 2005. aasta lepinguga. Gazas valitseva olukorra tõttu ei ole EUBAM Rafah saanud ümberpaigutusi teha alates 2007. aastast. Säilitamiseks ümberpaigutamiste tegemise vahendeid, pikendati missiooni 30. juunini 2012.

EL jätkab kõigi jõupingutuste tegemist, et kujundada tõhus ja tulemuslik ÜJKP tegevus. See hõlmab EUBAM Rafahi ja EUPOL COPPSi suuremat integreerimist, et viia ellu sünergiaid ja kulude vähendamine.

¹² 1. veebruaril 2012 nimetati Euroopa Liidu eriesindajaks Lähis-Ida rahuprotsessi jaoks Andreas Reinicke.

EL–Iisraeli assotsieerumislepingu ja ELi–Iisraeli Euroopa naabruspoliitika tegevuskava raames on EL ja Iisrael säilitanud tugevad kahepoolsed suhted ja avatud poliitilise dialoogi. 2011. aastal käivitusid uuesti kõik dialoogi vormid, nii poliitilisel tasandil (assotsieerimise nõukogu istung 24. veebruaril) kui ka diplomaatiliste teenistuste vahel.

1.3. ARAABIA POOLSAAR, IRAAN JA IRAAK

1.3.1. PÄRSIA LAHE KOOSTÖÖNÕUKOGU JA SELLE LIIKMESRIIGID ELi ja Pärsia lahe koostöönõukogu¹³ ühisnõukogu 21. istung ja ministrite kohtumine toimus 2011. aasta aprillis Abu Dhabis, **Araabia Ühendemiraatides**. Kohtumist juhatasid ühiselt kõrge esindaja ja Araabia Ühendemiraatide välisminister, šeik Al Nahyan. Kõrge esindaja oli ka **Saudi Araabias** ja **Kataris**, kus ta pidas kahepoolseid läbirääkimisi mitme kõrgetasemelise läbirääkimispartneriga. Dialoog Pärsia lahe koostöönõukogu liikmesriikidega tihenes, olulist osa selles mängisid 2011. aastal poliitilises päevakorras domineerivad põhilised piirkondlikud küsimused. 2011. aastal jälgiti tähelepanelikult olukorda **Bahreinis**¹⁴. Alates demonstratsioonide algusest veebruaris Manamas on EL kutsunud mitmetes nõukogu järeldustes kõiki osapooli üles hoiduma vägivallast ja pidama sisukat dialoogi. Lisaks kajastati ELi muret kõrge esindaja poolt pidevalt avaldatavates avalikes teadaannetes ja diplomaatilistes kontaktides Bahreini ametivõimudega. Kõrge esindaja käsitles olukorda Bahreinis ka mitmetel kohtumistel ELi välisministrite, riigipeade ja valitsusjuhtidega. See surve, mida avaldas EL ja paljud kodanikuühiskonna organisatsioonid, andis konkreetseid tulemusi, mille hulka kuulusid „erikohtu” kohtuasjade tühistamine ja 2011. aasta juunis Bahreini sõltumatu uurimiskomisjoni loomine, kes avaldas oma lõpliku aruande 23. novembril.

¹³ Euroopa Parlament võttis 24. märtsil 2011 vastu resolutsiooni Euroopa Liidu suhete kohta Pärsia lahe koostöönõukoguga (P7_TA-PROV(2011)0109).

¹⁴ Euroopa Parlament võttis 27. oktoobril 2011 vastu resolutsiooni Bahreini kohta (P7_TA-PROV(2011)0475) Euroopa Parlament võttis vastu kaks resolutsiooni (7. juulil 2011 ja 7. aprillil 2011) olukorra kohta Süürias, Jeemenis ja Bahreinis (P7_TA-PROV(2011)0333 ja P7_TA-PROV(2011)0148).

1.3.2. JEEMEN Pärast seda, kui 2011. aasta veebruaris algas Jeemeni¹⁵ protestiliikumine, avaldas EL pidevat survet (muu hulgas mitmete nõukogu järelduste kaudu) kõigile osapooltele, et nad lõpetaksid vägivalda ja võimaldaksid võimu rahumeelse ülemineku. Kõrge esindaja esitas mitmeid vägivalda hukka mõistvaid avaldusi ja oli korrapäraselt ühenduses mitmete režiimi põhiliikmetega. EL aitas eelkõige oma delegatsiooni juhi kaudu ja koostöös Şan‘â’ missiooni juhtidega aktiivselt kaasa kontaktidele valitsuse, opositsiooni ja piirkonna põhiliste osalistega, et soodustada võimalikult korrapärast ja rahumeelset poliitilist üleminekut. 23. novembril, pärast mitmeid kuid kestnud poliitilist ummikseisu, tervitas kõrge esindaja poliitilist üleminekut käsitleva kokkuleppe allkirjastamist Pärsia lahe koostöönõukogu algatuse egiidi all president Saleh’i ja Jeemeni võimul olevate ja opositsiooniparteide põhiliste esindajate poolt. Nimetatud eesmärkide saavutamiseks töötas EL koos piirkondlike ja rahvusvaheliste partneritega.

1.3.3. IRAAN Seoses püsiva ja laiaulatusliku diplomaatilise lahenduse otsimisega Iraani tuumaküsimusele jätkas kõrge esindaja rahvusvaheliste jõupingutuste juhtimist, töötades oma ÜRO Julgeolekunõukogu volituste alusel ELi ja E3 + 3 rühma (Prantsusmaa, Saksamaa, Ühendkuningriik ning USA, Venemaa ja Hiina) nimel. Eesmärk on veenda Iraani osalema tõsiselt usalduse suurendamise protsessis, et vastata rahvusvahelistele muredele seoses Iraani tuumaprogrammiga. Iraani jätkuv keeldumine rahvusvaheliste kohustuste järgimisest ja suurenev mure lahendamata küsimuste pärast seoses sellega, et Iraani tuumaprogrammi kasutataks üksnes rahumeelsetel eesmärkidel, tingis 2011. aasta novembris IAEA juhatajate nõukogu resolutsiooni vastuvõtmise, milles väljendatakse sügavat ja suurenevat muret. Kahetasandilise lähenemise kohaselt otsustas EL seejärel hakata kohaldama piiravaid meetmeid täiendavate isikute ja üksuste suhtes ning laiendada veelgi olemasolevaid sanktsioone¹⁶.

¹⁵ Euroopa Parlament võttis vastu kaks resolutsiooni (7. juulil 2011 ja 7. aprillil 2011) olukorra kohta Süürias, Jeemenis ja Bahreinis (P7_TA-PROV(2011)0333 ja P7_TA-PROV(2011)0148). Euroopa Parlament võttis 17. veebruaril 2011 vastu dokumendi „Resolutsioon Jeemeni kohta – alaealiste kurjategijate kohtulikule vastutusele võtmine, eriti seoses Muhammed Taher Thabet Samoumi juhtumiga” (P7_TA(2011)0073).

¹⁶ Volitatud nõukogu ja Euroopa Ülemkogu poolt 2011. aasta detsembris, vastu võetud 23. jaanuaril 2012.

Samal ajal oli EL jätkuvalt sügavalt mures Iraani inimõigustega seotud olukorra halvenemise pärast. Kõrge esindaja tegi mitmeid avaldusi, milles mõisteti hukka 2011. aastal toimunud hukkamiste suur hulk ning laialt levinud repressioonid Iraani kodanike vastu, kelle hulka kuuluvad inimõiguste kaitsjad, juristid ja ajakirjanikud, keda ähvardas seaduslike õiguste ja poliitiliste vabaduste kasutamise eest ahistamine ja vabadusekaotus. 2011. aastal võttis EL vastu piiravad meetmed 61 Iraani isiku suhtes, kes vastutavad inimõiguste raskete rikkumiste suunamise või täideviimise eest. EL jätkab ka ÜRO Iraani inimõiguste eriraportööri volituste ja töö toetamist, keda volitas 2011. aasta märtsis ÜRO Inimõiguste Nõukogu.

1.3.4. IRAAK ELi ja Iraagi vahelisi suhteid tugevdasid täiendavalt kolm olulist arengut 2011. aastal: esiteks, strateegilist partnerlust energeetika valdkonnas käsitleva vastastikuse mõistmise memorandum rakendamine, teiseks, nõukogu otsus lubada partnerlus- ja koostöölepingu allkirjastamine ning kolmandaks, Iraagile abi andmist käsitleva esimese mitmeaastase riigistrateegia dokumendi rakendamine. EL orienteeris oma abi ümber hädaolukorras toimuvalt ülesehitamiselt tavalisele arengukoostööle ja pikaajalisele suutlikkuse suurendamisele.

EL jätkas inimõigustega seotud olukorra tähelepanelikku jälgimist, väljendades muu hulgas pidevalt ja korduvalt muret surmanuhtluse kasutamise ja vähemuste hulka kuuluvate isikute olukorra pärast. Kõrge esindaja väljendas samuti oma muret seoses valitsuse olulise lõhestumise ning kasvavate pingetega põhiliste parteide vahel, mis kerkisid esile aasta lõpus. Ta tegeles aktiivselt Ashrafi laagri asukate küsimustega, toetades täielikult ÜRO pingutusi leida rahumeelne lahendus, sealhulgas nimetades ametisse isikliku esindaja.

2011. aastal käivitus Iraagis täielikult missioon **EUJUST LEX Iraq** ja rakendus enamik selle kinnipidamis-, politsei- ja kohtuasutustega seotud tegevusi riigis, samuti anti missiooni raames koolitust ja muid töökogemusega seotud võimalusi kohalikele ametnikele põhiliselt ELi liikmesriikides. Püsiv esindus avati Bagdadis, samuti filiaalid Basras ja Erbilis, mis võimaldavad suhelda tihedamalt kohalike võimude ja muude rahvusvaheliste osapooltega, samuti olla paremini nähtav.

PIIRKONDLIK KOOSTÖÖ

Poliitilised muutused piirkonnas tingisid vajaduse teha **tihedamat piirkondlikku koostööd**, sest paljud probleemid, olgu need poliitilised, majanduslikud või sotsiaalsed, on tõhusalt lahendatavad ainult piirkondlikul tasandil. Sellised piirkondlikud organisatsioonid nagu **Araabia Riikide Liiga** ja **Islami Koostöö Organisatsioon** kohanesid uue poliitilise kontekstiga ja EL suurendas nendega koostööd. EL intensiivistas eelkõige suhteid Araabia Riikide Liigaga läbi kõrgemate ametnike ja ministrite tasandil toimuvate korrapäraste kontaktide, sealhulgas korraldades välisasjade nõukogu mitteametliku kohtumise Araabia Liiga peasekretäri Nabil el Arabyga ja toetades kriisiruumi loomist Araabia Liiga jaoks.

Uus poliitiline kontekst võimaldab anda uue hoo **Vahemere Liidule**, et arendada välja Euroopa naabruspoliitikat täiendav laiaulatuslik valdkondlik koostöö Euroopa ja lõunapoolsete partnerite vahel.

2. VENEMAA, IDASUUNALINE NAABRUSPOLIITIKA JA KESK-AASIA

2.1. VENEMAA FÖDERATSIOON

Hoolimata teatud ebastabiilsusest Venemaa siseriiklikul areenil aasta lõpus, tehti 2011. aastal täiendavaid saavutusi. Need hõlmasid Venemaa ühinemist WTOga, dokumendi „Ühised meetmed viisanõude kaotamiseks Venemaa ja ELi kodanike lühiajaliste reiside puhul” vastuvõtmist, edusamme moderniseerimispartnerluse rakendamisel ja kodanikuühiskonna foorumi loomist ning kokkulepet moderniseerida Siberi õhuruumi läbivate lendude eest nõutavate tasude süsteemi alates 2012. aasta jaanuarist (kuigi kahjuks ei ole Venemaa seda kokkulepet veel rakendanud). Brüsseli ja Moskva vaheline suhe oli jätkuvalt tihe, sealhulgas korrapäraste kontaktide kaudu kõrge esindaja ja Venemaa välisministri Sergei Lavrovi vahel.

Kaks ELi ja Venemaa tippkohtumist¹⁷ toimusid konstruktiivses õhkkonnas, kuigi konkreetseid tulemusi oli vähe. EL suurendab veelgi oma jõupingutusi, et muuta need kohtumised tulevikus rohkem tulemustele suunatuks. 2011. aastal toimusid erinevatel tasanditel ametlikud kohtumised poliitilise dialoogi pidamiseks, mitmed dialoogid toimusid kahel korral. EL jätkas Venemaa integreerimist õigusnormidel põhinevasse rahvusvahelisse süsteemi, mida WTO liikmelisus toetab.

EL jätkas suhtlemist Venemaaga mitmetel sellistel rahvusvahelistel teemadel, mis kuuluvad ELi ÜVJP tegevuskava keskmesse, nagu Iraan, Süüria, Lähis-Ida, Afganistan ning pikaajalised konfliktid ühises naabruskonnas, tunnistades, et ollakse ühiselt huvitatud edusammude saavutamisest sellega seoses. EL jätkas samuti koostööd Venemaaga sellistes ülemaailmsetes küsimustes nagu kliimamuutused, terrorism, massihävitusrelvade levik, organiseeritud kuritegevus, ebaseaduslik kauplemine, küberjulgeolek ning energiajulgeolek.

¹⁷ Euroopa Parlament võttis vastu resolutsiooni 9.–10. juunil toimunud ELi ja Venemaa tippkohtumise kohta (P7_TA(2011)0268) ja resolutsiooni 15. detsembri 2011. aasta ELi ja Venemaa tippkohtumise ning 4. detsembril 2011 toimunud riigiduuma valimiste tulemuste kohta (P7_TA(2011)0575).

2010. aastal alustatud ELi ja Venemaa **moderniseerimispartnerluses** tehti 2011. aastal edusamme, mis annab tunnistust ELi ja Venemaa tugevast vastastikusest sõltuvusest ja ühisest huvist teha tihedamat koostööd: avaldati kaks moderniseerimispartnerlust käsitlevat ühist eduaruannet ja jätkati ühise jooksva tööplaani rakendamist. ELi ja Venemaa vahelist moderniseerimispartnerlust täiendasid kahekümne kolme ELi liikmesriigi poolt Venemaaga sõlmitud kahepoolsed moderniseerimispartnerlused.

2011. aastal jätkusid läbirääkimised **ELi ja Venemaa lepingu** üle, milles keskenduti ainult kaubanduse ja investeerimisega seotud sätetele. Eesmärk on sõlmida strateegiline leping, milles sätestatakse ELi ja Venemaa suhete kõikehõlmav raamistik lähitulevikuks ning mis aitab arendada edasi meie suhete potentsiaali.

Välisjulgeoleku valdkonnas jätkati 2011. aastal ettevalmistavaid kõnelusi raamlepingu üle, milles käsitletakse Venemaa osalemist ELi kriisiohjamisoperatsioonides, lähtudes positiivsetest kogemustest seoses Venemaa panusega sõjalisel operatsioonil EUFOR TCHAD/RCA ja operatsioonil EUNAVFOR ATALANTA jätkuvasse koordineerimisse.

2011. aastal andsid endiselt põhjust muretsemiseks **inimõiguste, demokraatia, õigusriigi põhimõtte järgimise ning siseriiklike arengutega seotud probleemid** Venemaal¹⁸. Menetluslikud rikkumised enne 4. detsembril toimunud duuma valimisi ja nende ajal, olukord Põhja-Kaukaasias ning inimõiguste kaitsjate kohtlemine põhjustasid enim muret. EL jätkas nende teemade tõstatamist poliitilise dialoogi raames peetavatel kohtumistel Venemaaga, muu hulgas tippkohtumistel.

2011. aastal toimus ELi–Venemaa inimõiguste alase dialoogi kaks vooru. Need võimaldasid ELil väljendada oma muret üksikasjalikumalt, käsitledes muu hulgas üksikjuhtumeid ning ajakirjanike ning inimõiguste kaitsjate tapmist. Uue inimõiguste strateegia kohaselt suurendab EL survet, et Venemaa järgiks rahvusvahelisi standardeid inimõiguste osas, sealhulgas kaks korda aastas toimuvatel ELi ja Venemaa tippkohtumistel.

¹⁸ Euroopa Parlament võttis 17. veebruaril 2011 vastu resolutsiooni õigusriigi põhimõtete järgimise kohta Venemaal (2011 P7_TA(2011)0066).

2.2.

Idapartnerlust alustati 2009. aasta mais Euroopa naabruspoliitika idamõõtmena¹⁹. See koosneb nii kahepoolsetest suhetest partnerriikidega kui ka mitmepoolsetest suhetest, mille eesmärk on edendada suuremat piirkondlikku koostööd.

2011. aastal kiirendati ELi ja partnerriikide vahelist poliitilist assotsieerimist ja majanduslikku lõimumist läbirääkimiste kaudu), sealhulgas assotsieerimislepingute, põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduslepingute ja viisalihtsustuse üle partnerluse raames, ning toetati partnerluse kahesuunaliste programmidega jätkuvalt olulisi reforme ja usaldust suurendavaid meetmeid, et toetada tegevust konfliktide lahendamiseks.

2.2.1. UKRAINA Halvenev olukord demokraatia ja inimõiguste alal Ukrainas²⁰ valmistas eriti palju muret ja vähendas ELi osalemise võimalusi. Mitmed opositsiooniliidrid, nende seas endise peaminister Julia Tšomošenko²¹, langesid valikulise õigusemõistmise ning puuduliku ja mitteläbipaistva kohtumenetluse ohvriks. See teema oli ELi ja Ukraina vahelises poliitilises dialoogis olulisel kohal. See, kuidas Ukraina täidab oma kohustusi üldiste väärtuste osas ja eelkõige see, kuidas käsitletakse valikulise õigusemõistmise juhtumeid, mõjutab tulevikus eeldatavalt oluliselt ELi ja Ukraina vahelisi suhteid.

Läbirääkijate tasandil lõpetati läbirääkimised assotsieerimislepingu²² üle, sealhulgas põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna lahutamatu osana, sillutades teed lepingu parafeerimiseks. Komisjon esitas 2011. aasta septembris esimese eduaruande viisanõude kaotamise tegevuskava rakendamise kohta. Iga-aastane ELi ja Ukraina tippkohtumine toimus 19. detsembril 2011 Kiievis.

¹⁹ Euroopa Parlament võttis 7. aprillil 2011 vastu resolutsiooni Euroopa naabruspoliitika idamõõtmeläbivaatamise kohta (P7_TA-PROV(2011)0153).

²⁰ Euroopa Parlament võttis 25. oktoobril 2011 vastu resolutsiooni Ukraina sündmuste kohta (P7_TA(2011)0472).

²¹ Euroopa Parlament võttis 8. juunil 2011 vastu resolutsiooni Julia Tšomošenko ja teiste endiste valitsusliikmete juhtumite kohta Ukrainas (P7_TA(2011)0272).

²² Euroopa Parlament võttis 1. detsembril 2011 vastu resolutsiooni Euroopa Parlamendi soovitud nõukogule, komisjonile ja Euroopa välisministritele ELi–Ukraina assotsieerimislepingu sõlmimiseks peetavate läbirääkimiste kohta (P7_TA-PROV(2011)0545).

2.2.2. MOLDOVA VABARIIK Läbirääkimised Moldova Vabariigiga uue assotsieerimislepingu²³ üle jätkusid hoogsalt terve aasta jooksul. EL teatas 2011. aasta detsembris, et riik on piisavalt hästi ette valmistunud läbirääkimiste alustamiseks põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna üle. Viisanõude kaotamise tegevuskava esitati Moldovale 2011. aasta jaanuaris ja komisjon esitas selle rakendamise esimese eduaruande 2011. aasta septembris. Euroopa Liidu piirihaldamise abimissioon Moldovas ja Ukrainas jätkas järjepideva panuse andmist sellise piirihalduse korra väljaarendamiseks, mis vastab Euroopa Liidu standarditele ning teenib Moldova ja Ukraina kodanike, reisijate ja kaubanduse õigusjärgseid vajadusi, ja mis omalt poolt edendab piirkondlikku julgeolekut ja toetab majanduslikku arengut. EL jätkas jõupingutusi, et aidata kaasa **Transnistria** konflikti lahendamisele. 2011. aasta novembris alustati ELi osalusel uuesti 5+2 formaadis ametlikke läbirääkimisi. 2011. aasta septembris toimunud välisasjade nõukogu istungil võeti vastu otsus, millega pikendati Transnistria juhtkonna suhtes võetavate piiravate meetmete kestust kuni 30. septembrini 2012, pikendades samas ka meetmete kohaldamise peatamist veel kuue kuu võrra 31. märtsini 2012, et innustada positiivset arengut. Mitmed kõrgetasemelised kahepoolsed visiidid (sealhulgas kõrge esindaja visiit Chişinăusse 2011. aasta märtsis ning poliitika- ja julgeolekukomitee visiit 2011. aasta detsembris) kajastasid ELi ja Moldova vaheliste suhete arenevat iseloomu.

²³ Euroopa Parlament võttis 15. septembril 2011 vastu resolutsiooni, mis käsitleb Euroopa Parlamendi soovitusi nõukogule, komisjonile ja Euroopa välisnõukogule ELi ja Moldova Vabariigi vahel peetavate assotsieerimislepingut käsitlevate läbirääkimiste kohta (P7_TA-PROV(2011)0385).

2.2.3. VALGEVENE EL reageeris jõuliselt kodanikuühiskonna, poliitilise opositsiooni ja sõltumatu meedia mahasurumisele, mis järgnes valimiskorra rikkumistele 19. detsembri 2010. aasta presidendivalimistel Valgevenes²⁴. Jäädes kindlaks oma kriitilisele lähenemispoliitikale, sealhulgas dialoogi ja idapartnerluse kaudu, otsustati 2011. aasta välisasjade nõukogul laiendada piiravaid meetmeid Valgevene vastu ja need täielikult taastada. Neid meetmeid tugevdati korduvalt aasta jooksul, kui olukord Valgevenes halvenes jätkuvalt. 2011. aasta juuni välisasjade nõukogul otsustati kehtestada Valgevene vastu embargo seoses relvade ja sellise materjaliga, mida võidakse kasutada siserepressioonideks, ning külmutada režiimiga seotud tuntud ärimähe ja tema omandis või kontrolli all oleva kolme ettevõtte varad. Paralleelselt on EL tugevdanud oma tegevust Valgevene rahva ja kodanikuühiskonnaga läbi kodanikuühiskonna ja repressioonihvrite suurema toetamise²⁵, tehes ettepaneku alustada läbirääkimisi viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingute üle ning intensiivistades dialoogi Valgevene ühiskonnaga²⁶.

2.2.4. LÕUNA-KAUKAASIA

ELi niigi aktiivne tegevus Lõuna-Kaukaasias suurenes veelgi 2011. aastal, kui kõrge esindaja külastas novembris kõiki kolme riiki. Lisaks kohtus kõrge esindaja nende riikide juhtidega mitmel korral kahepoolset.

²⁴ Euroopa Parlament võttis 18. jaanuaril ja 11. mail 2011 vastu kaks resolutsiooni olukorra kohta Valgevenes (P7_TA(2011)0022 ja P7_TA(2011)0244).

²⁵ Euroopa Parlament võttis 14. septembril 2011 vastu resolutsiooni Valgevene kohta: inimõiguste kaitsja Ales Bialiatski vahistamine (P7_TA(2011)0392). 9. märtsil 2011 võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni Valgevene (eelkõige Aless Mihhalevitši ja Natalja Radini kohtuasjade) kohta (P7_TA(2011)0099).

²⁶ Vastuseks muret tekitavatele inimõigustealastele arengutele Valgevenes pärast 2010. aasta detsembris toimunud presidendivalimisi kaasas EL rahvusvahelise üldsuse, et reageerida otsustavalt inimõiguste rikkumistele. 2011. aasta juunis võttis inimõiguste nõukogu Euroopa Liidu juhtimisel vastu resolutsiooni, milles tehti inimõiguste ülemvolinikule ülesandeks esitada aruanne inimõigustealaste arengute kohta Valgevenes ning anda soovitusi edasiseks tegevuseks.

EL jätkas aktiivset tegevust **Gruusiaga**, et edendada reforme ja tihedamaid suhteid ning täita oma 2008. aasta konfliktiga seotud kohustusi. Kõrge esindaja toetas isiklikult Šveitsi edukat rahuvahendamist Gruusia ja Venemaa vahel, mis avas Venemaale tee ühinemiseks WTOga. Viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingud Gruusiaga jõustusid 1. märtsil 2011. EL teatas 2011. aasta detsembris, et riik on piisavalt hästi ette valmistunud läbirääkimiste alustamiseks põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna üle assotsieerimislepingu lahutamatu osana.

ELi järelevalvemissioon Gruusias (EUMM) jätkas 2011. aastal positiivse panuse andmist kohapealse stabiliseerimise, normaliseerimise ja usalduse suurendamise jõupingutustele. EUMM Gruusia kestust pikendati 14. septembrini 2012. Missioon rakendab oma praeguseid volitusi vähemalt 200 vaatlejaga, kes töötavad kõigi nelja ülesandega, keskendudes stabiliseerimise ja usalduse suurendamise alastele jõupingutustele²⁷.

EL jätkas juhtrolli mängimist Genfi rahvusvahelistes kõnelustes, mis on ainus dialoogifoorum osapoolte vahel pärast 2008. aasta augustis toimunud konflikti. See saavutati muu hulgas stabiliseerimisvahendi kaudu; EL rahastas usalduse suurendamise ja varajase reageerimise tegevusi, samuti inimestevahelisi kontakte. Septembris nimetati uueks Euroopa Liidu eriesindajaks Lõuna-Kaukaasias ja Gruusia kriisi jaoks Philippe Lefort, kelle volitused on suunatud Lõuna-Kaukaasia konfliktide lahendamisele ja piirkondlikele aspektidele.

EL jätkas reformipüüdluste toetamiseks aktiivset tegevust **Armeeniaga**. Assotsieerimislepingu sõlmimiseks peetavad läbirääkimised edenesid jõudsalt ja Armeenia on saavutanud edu põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu üle läbirääkimiste alustamiseks vajalike tingimuste täitmisel (läbirääkimised algasid 2012. aasta juunis). Oktoobris kirjutati alla liikuvuspartnerlusele Armeeniaga. Nõukogu võttis 19. detsembril vastu läbirääkimisvolitused viisarežiimi lihtsustamise ja tagasivõtulepingu sõlmimiseks (läbirääkimised algasid 2012. aasta veebruaris).

²⁷ Euroopa Parlament võttis 17. novembril 2011 vastu resolutsiooni ELi–Gruusia assotsieerimislepingu sõlmimiseks peetavate läbirääkimiste kohta (2011/2133(INI)), milles kutsuti üles tunnustama Gruusiat Euroopa riigina ja võtma läbirääkimiste aluseks Gruusia väljavaate saada ELi liikmeks, sealhulgas artiklil 49.

Läbirääkimised **Aserbaidžaaniga** energiaküsimustes, sealhulgas Kaspia merd läbiva gaasijuhtme üle edenesid jõudsalt, nagu ka viisarežiimi lihtsustamise ja tagasivõtulepingu üle.

Assotsieerimislepingu üle peetavatel läbirääkimistel tekkisid aga mõningad viivitused inimõiguste ja põhivabaduste olukorda puudutavate erinevate ootuste ja murede tõttu.

Lisaks Genfi rahvusvahelistele kõnelustele tegeles ELi eriesindaja aktiivselt Euroopa Liidu toetuse suurendamisega **Mägi-Karabahhiga** seotud konflikti lahendamise protsessis. EL jätkas täieliku poliitilise toe pakkumist OSCE Minski rühmale, et aidata pooltel leida lahendus Mägi-Karabahhi suhtes. EL rahastas ka mitmeid usalduse suurendamise meetmeid, et hõlbustada edasiminekut lahenduse poole.

2.3. IDAPARTNERLUS – MITMEPOOLNE

Väljapaistvaim sündmus oli **idapartnerluse tippkohtumine Varssavis** 2011. aasta septembris.

Varssavi tippkohtumisel konsolideeriti idapartnerlus ja anti suunised selle edasiseks arenguks. EL väljendas selgelt oma kindlat otsust kiirendada poliitilist assotsieerimist ja majanduslikku integratsiooni. Samal ajal saadeti tippkohtumisega selge sõnum, et **majandusreformid** ei ole jätkusuutlikud ilma **poliitiliste reformideta**, sellest tulenevalt rõhutatakse demokraatia, inimõiguste ja õigusriigi põhimõttega seotud ühiseid väärtusi.

ÜVJP/ÜJKP valdkonnas kutsuti idapartnerluse tippkohtumisel üles pidama aktiivsemat dialoogi ja tegema enam koostööd rahvusvahelise julgeoleku küsimustes, sealhulgas võttes arvesse partnerite võimalikku osalemist ELi juhitud tsiviil- ja sõjalistes operatsioonides. Samal ajal asetatakse ELi ja partnerriikide koostöös, samuti piirkondlikes koostööprojektides ja ELi abiprogrammides, suuremat rõhku konfliktide rahumeelse lahendamise ja usalduse suurendamise meetmetele.

Demokraatiat, head valitsemistava ja stabiilsust käsitlev mitmepoolne idapartnerluse platvorm võttis vastu oma uue 2011.–2013. aasta tööprogrammi, mille kohaselt alustasid tööd uued **avaliku halduse reformi** ning **rände ja varjupaiga** ekspertrühmad²⁸.

Integreeritud piirihalduse valdkonnas algas juhtalgatusega seotud projektide rakendamine rohelise piirivalve alal Ukraina ja Valgevene vahelisel piiril ning infrastruktuuri kindlustamine/tugevdamine Gruusia ja Armeenia vahelisel piiril. Jätkus ekspertide koolitamine idapartnerluse partnerriikide integreeritud piirihalduse strateegiate väljatöötamise alal.

2.4. KESK-AASIA²⁹

2011. aasta jooksul muutus veelgi intensiivsemaks ELi Kesk-Aasia strateegia³⁰ rakendamine, muu hulgas poliitilise dialoogi ja tehnilise koostöö kaudu.

²⁸ Platvorm alustas ideede väljatöötamist seoses sellega, kuidas parandada õiguskaitseorganite ühiseid lähenemisviise piiriülese kuritegevuse piiramiseks ja alustada koostööd ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) alal.

²⁹ 2. juulil nimetati Euroopa Liidu eriesindajaks Kesk-Aasias Patricia Flor.

³⁰ Euroopa Parlament võttis 15. detsembril 2011 vastu resolutsiooni ELi Kesk-Aasiat käsitleva strateegia rakendamise kohta (P7_TA-PROV(2011)0588).

2011. aasta aprillis toimus Taškendis, Usbekistanis ELi ja Kesk-Aasia riikide ministrite kohtumine, kus keskenduti sellistele ühistele ohtudele ja väljakutsetele nagu terrorism, inim- ja uimastikaubandus, massihävitussrelvade leviku tõkestamine ning energiajulgeolek.

EL tegi aktiivselt tööd ka ühise tegevuskavaga ÜRO ülemaailmse terrorismivastase strateegia rakendamiseks Kesk-Aasias. See dokument võeti vastu koos Aşgabat deklaratiooniga 2011. aasta novembris.

2011. aasta aprillis toimus ELi ja Kesk-Aasia vahelise uimastitevastase võitluse tegevuskava raames iga-aastane uimastitealane dialoog Kesk-Aasia riikidega. Kesk-Aasia riigid teatasid oma edusammudest uimastite nõudluse vähendamiseks ja uimastikaubanduse vastu võitlemiseks tehtavates pingutustes.

Kesk-Aasia piirijulgeoleku algatusrühma üheksandal kohtumisel 2011. aasta märtsis Dušanbes, Tadžikistanis, arutati piirkondliku julgeoleku küsimusi ja integreeritud piirihalduse põhimõtete kohaldamist. Inimõigused on kõigis viies riigis mureküsimuseks ja neid käsitleti iga-aastaste inimõigustealaste dialoogide käigus.

Kesk-Aasiasse nimetatud ELi eriesindaja ja Kesk-Aasia riikide vahel toimusid korrapärased poliitilised kontaktid.

ELi eriesindaja Kesk-Aasias pööras erilist tähelepanu riigiasutuste lepitamisele ja seadustamise lõpuleviimisele kriisijärgses Kõrgõzstanis. Ta aitas kaasa ELi poliitilisele tegevusele vastusena 2011. aasta detsembris toimunud Žangaõzeni sündmustele. Ta korraldas suhtlust ELi ja Türkmenistani presidendi vahel põhilistes energeetikaalastes läbirääkimistes (Kaspia mere torujuhe). Piirkondliku julgeoleku alal edendas ta Kesk-Aasia riikides kõrgel tasemel uut ELi ja ÜRO vahelist piirkondlikku terrorismivastast algatust ning esindas ELi poliitilises koostöös rahvusvaheliste sidusrühmadega piirihalduse alal Kesk-Aasias.

3. LÄÄNE-BALKAN

Lääne-Balkan oli ELi jaoks kogu 2011. aasta jooksul tähtsal kohal ja liit osales otsustavalt piirkonna keeruliste poliitiliste pingete lahendamises, eelkõige võttes tugeva juhtpositsiooni Belgradi ja Pristina vahelise dialoogi vahendamisel ning tõsise institutsioonilise kriisi vältimisel Bosnias ja Hertsegoviinas. Euroopa välisteenistus teeb tihedat koostööd komisjoniga ELi liikmelisuse väljavaatega riikide ühinemiseelses protsessis. **Stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsess** oli jätkuvalt üldiseks poliitikaraamistikuks suhetele ja läbirääkimistele Lääne-Balkani riikidega³¹. EL rõhutas veel kord **piirkondliku koostöö ja heanaaberlike suhete** olulisust Euroopa Liidu poole liikumise protsessis selle protsessi põhielementidena. Kuigi 2011. aastal tehti märkimisväärsed edusamme, esines jätkuvalt suuri probleeme. Nendeks olid muu hulgas seotud konstruktiivse poliitilise dialoogi, õigusriigi põhimõtte järgimise konsolideerimise, sealhulgas sõnavabaduse tagamise, korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse, kohtusüsteemi tõhususe ja sõltumatuse, haldussuutlikkuse parandamise ning lahendamata kahepoolsete küsimuste käsitlemise ja lahendamisega³².

Horvaatia³³ ja ELi liikmesriigid lõpetasid 30. juunil 2011 ühinemisläbirääkimised ning allkirjastasid 9. detsembril 2011 Brüsselis ühinemislepingu. Kui ratifitseerimismenetlus viiakse edukalt lõpule, saab Horvaatia 1. juulil 2013 ELi liikmeks. Pärast ühinemislepingu allkirjastamist on Horvaatia osalenud aktiivse vaatejana nõukogu ja selle ettevalmistavates organites.

³¹ Nõukogu kinnitas 2011. aastal taas, et toetab ühemõtteliselt kogu Lääne-Balkani lähenemist ELile, märkides, et see on piirkonna stabiilsust, leppimist ja tulevikku silmas pidades ülioluline, mida kinnitati 20. juunil 2011 Luksemburgis toimunud **Lääne-Balkani foorumil**. 2011. aasta detsembris toimunud nõukogu istungil kinnitati samuti vajadust täita õiglaseid ja rangeid tingimusi stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi raames ning vastavalt laienemise suhtes võetud uuele konsensusele, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks oma 14.–15. detsembri 2006. aasta kohtumisel.

³² Sellega seoses oli alguses Montenegro ja siis Serbia eesistumise all positiivne roll Kagu-Euroopa koostööprotsessil (SEECP), mis võttis muu hulgas vastu justiits- ja siseküsimusi käsitleva strateegia. Piirkondlik koostöönõukogu jätkas koostöö tugevdamist piirkonnas mitmetes olulistest valdkondades.

³³ Euroopa Parlament võttis 1. detsembril 2011 vastu resolutsiooni Horvaatia taotluse kohta Euroopa Liiduga ühinemiseks (P7_TA-PROV(2011)0539) ning seadusandliku resolutsiooni Horvaatia Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise kohta (P7_TA-PROV(2011)0538).

Pärast ÜRO peaassamblee resolutsiooni A/RES/64/298 vastuvõtmist on EL aidanud kaasa **Belgradi ja Pristina vahelisele dialoogiprotsessile**. 2011. aastal toimus dialoogi raames kaheksa kohtumist; saavutati kuus kokkulepet: rahvastikuregistri, katastri, tollitemplite, liikumisvabaduse, ülikoolidiplomite tunnustamise ja integreeritud piirihalduse kohta. Kõrge esindaja kutsus pooli korduvalt üles tegema konstruktiivset koostööd. Kokkulepete rakendamine on alanud, kuigi mõnede raskustega.

Kõrge esindaja külastas 2011. aasta mais Belgradi, et vaadata Serbia presidendi Boris Tadićiga üle ELi ja Serbia vahelised suhted ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsess³⁴. Ta väljendas heameelt Ratko Mladići vahistamise üle samal päeval. Belgradis asuva ELi esinduse juht ja välisminister Vuk Jeremić sõlmisid 8. juunil raamlepingu osalemise kohta ÜJKP missioonidel. Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy külastas Serbiat septembris. Stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu jõustumiseks vajalike kõigi menetluste lõpuleviimist oodates kohaldati jätkuvalt ELi ja Serbia vahelist vahelepingut. Tulenevalt 2009. aastal esitatud **Serbia** taotlusest saada ELi liikmeks, esitas komisjon 12. oktoobril 2011 arvamuse. Nõukogu märkis detsembris, et Euroopa Ülemkogu vaatab ühinemisläbirääkimiste alustamise küsimuse läbi väljakujunenud tava kohaselt pärast komisjonilt hinnangu saamist selle kohta, et Serbia on suutnud vajalikul määral täita liikmesuskriteeriumid ning on põhiprioriteedina eelkõige astunud samme suhete nähtavaks ja püsivaks parandamiseks Kosovoga vastavalt komisjoni arvamuses käsitletud stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi tingimustele.

³⁴ Euroopa Parlament võttis 19. jaanuaril 2011 vastu seadusandliku resolutsiooni, mis käsitleb nõukogu ja komisjoni otsuse eelnõu ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Serbia Vabariigi vahelise stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu sõlmimise kohta (P7_TA(2011)0015).

Euroopa Ülemkogu lükkas 9. detsembril edasi otsuse tegemise kandidaadi staatuse andmise kohta Serbiale³⁵.

ELi ja **Montenegro**³⁶ stabiliseerimis- ja assotsieerimisenõukogu kohtus 21. juunil Luxembourgis. Detsembrikuu Euroopa Ülemkogu tunnistas reformikavaga saavutatud häid edusamme ja andis eesmärgiga alustada 2012. aasta juunis ühinemisläbirääkimisi üldasjade nõukogule ülesande vaadata komisjoni aruande alusel üle reformide rakendamine, eelkõige seoses õigusriigi põhimõttega.

Välisasjade nõukogu võttis märtsis vastu järeldused, milles sätestati üldine ELi lähenemisviis: tugevdatud strateegia **Bosnia ja Hertsegoviina** jaoks ning ELi kohapealne ühtne esindatus (ELi eriesindaja / ELi delegatsioon), sealhulgas tugevdatud vahendid, mis ulatusid tavalistest laienemise instrumentidest ja projektidest ÜVJP meetmeteni (nagu võimalikud piiravad meetmed)³⁷. 2011. aasta mais külastas kõrge esindaja Bosniat ja Hertsegoviinat. Selle tulemusel tühistati Republika Srpska rahvusassamblee otsus korraldada referendum kohtuasutuste iseseisvuse kohta. Külaskäigu tulemusel alustati struktureeritud dialoogi ELiga kohtuasutuste küsimuses³⁸. ELi eriesindajaks Bosnias ja Hertsegoviinas nimetati 18. juulil Peter Sørensen.

³⁵ Euroopa Ülemkogu andis Serbiale kandidaatriigi staatuse 1. märtsil 2012.

³⁶ Euroopa Parlament võttis 9. märtsil 2011 vastu resolutsiooni Montenegro Euroopaga integreerumise protsessi kohta (P7_TA(2011)0091).

³⁷ 2011. aasta märtsi nõukogu järelduste kohaselt aitas uus kahe ülesandega ELi eriesindaja / delegatsiooni juht ületada kohalikku poliitilist ummikseisu pärast 2010. aasta parlamendivalimisi. ELi eriesindaja / delegatsiooni juht aitas kaasa rohkem tulevikku suunatud tegevusele, koondades ELi eriesindaja poliitilised eelised ELi tehniliste ja rahastamisvahenditega, et toetada edusamme teel integreerumisele ELiga. ELi eriesindaja ning Bosnia ja Hertsegoviina rahvusvahelise kogukonna kõrge esindaja ametikohad on alates 1. septembrist 2011 eraldiseisvad.

³⁸ Stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi raames peetava dialoogi eesmärk on konsolideerida õigusriiki ja luua sõltumatu, tõhus, erapooletu ja vastutuvõimeline kohtusüsteem kogu Bosnias ja Hertsegoviinas.

2011. aasta jooksul otsustasid ELi liikmesriigid pikendada **ELi politseimissiooni Bosnias ja Hertsegoviinas (EUPM)** kuni 30. juunini 2012 ja sulgeda seejärel missioon. Abi Bosnia ja Hertsegoviina kohalikele võimudele tagatakse ELi eriesindaja tegevuse ja komisjoni vahenditega.

Nõukogu kinnitas 2011. aasta oktoobris ELi valmisolekut jätkata **operatsiooni Althea** raames praeguses etapis operatiivset sõjalist rolli, et uuendatud ÜRO mandaadi alusel toetada Bosnia ja Hertsegoviina jõupingutusi ohutu ja turvalise keskkonna säilitamiseks. Operatsiooni Althea raames tehakse peamiselt jõupingutusi suutlikkuse suurendamise ja väljaõppe osas, säilitades teadlikkuse olukorrast ja arvestatava reservi.

Nagu ka Serbia puhul, kohaldati kõigi stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu jõustumiseks vajalike menetluste lõpuleviimist oodates jätkuvalt vahelepingut. 28. detsembril, enam kui aasta pärast 2010. aasta oktoobri valimisi, leppisid Bosnia ja Hertsegoviina peamised poliitilised juhid kokku ministrite nõukogu moodustamise, 2011. aasta riigieelarve vastuvõtmise ning rahvaloendust ja riigiabi käsitlevate õigusaktide edendamise osas, samuti pingutuste tegemise osas Euroopa Inimõiguste Kohtu poolt Sejdići ja Finci kohtuasjas tehtud otsuse (Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon) rakendamiseks, mis on kõik välja toodud nõukogu märtsikuu järeldustes oluliste nõuetena liikumiseks ELi poole.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA) üleminekuabi ja institutsioonide väljaarendamise komponendi raames võttis Euroopa Komisjon 2011. aastaks vastu Bosnia ja Hertsegoviina riikliku programmi. Programmi kogumahuks on 91 280 000 eurot. Programmi eesmärk on anda abi peamiselt järgmistele sektoritele: avaliku halduse reform, justiits- ja siseküsimused, erasektori areng, transport, keskkond ja kliimamuutused ning sotsiaalne areng. Bosnia ja Hertsegoviina saab raha ka ühinemiseelse abi rahastamisvahendi mitme abisaajaga programmidest.

Üldasjade nõukogu kinnitas 2011. aasta detsembris uuesti, et **Kosovo**³⁹ suhtes võib kaotada viisanõude, kui kõik tingimused täidetakse. Ilma et see mõjutaks liikmesriikide seisukohti staatuse suhtes, kutsus nõukogu komisjoni üles hindama ka Kosovo edusamme kaubandusega seotud küsimustes ja esitama ettepaneku edasise tegevuse kohta lepingu suhtes niipea, kui on saavutatud piisav edu. Nõukogu tunnistas, et Kosovo sotsiaalmajanduslikku arengut tõhustaks ka Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga liikmeks olemine ja kohustus otsida kokkulepet seoses Kosovo osalemisega ELi programmides, ilma et see mõjutaks liikmesriikide seisukohti staatuse osas. Nõukogu tervitas komisjoni kavatsust alustada struktureeritud dialoogi õigusriigi kohta ja komisjoni kavatsust vaadata läbi oma 2009. aasta teatis.

ELi õigusriigimissioon Kosovos, EULEX, täidab olulist rolli Kosovo võimude abistamisel ja toetamisel õigusriigi valdkonnas, eriti seoses politsei, kohtute ja tolliga. Missiooni tegevust 2011. aastal iseloomustas tundlike uurimiste jätkamine kõrgetasemelistes juhtumites. Jõupingutused tolli valdkonnas on põhjustanud salakaubaveo vähenemise. Toimused mitmed rahvusvahelise uimastiveoga seotud kohtuasjad. Eksperdid on jätkanud välitegevust kadunud isikute alal.

EULEX Kosovo tegutses vägede moodustamise probleemide lahendamise kaudu (ebapiisavalt moodustatud politseiüksused) ka julgeoleku tagajana, abistades vajaduse korral Kosovo politseid ja tehes koostööd KFORiga. EULEX jätkas õigusriigi tugevdamist Kosovo põhjaosas, säilitades 2011. aasta juuli vägivaldsete sündmusteni suuremat kohalolekut.

³⁹ ELi eriesindajaks Kosovos nimetati 1. veebruaril 2012 Samuel Zbogar.

ELi uurimise erirakkerühm alustas tööd 2011. aasta septembris, et viia läbi õiglane ja sõltumatu uurimine Euroopa Nõukogu 2010. aasta detsembri aruandes sisalduvate süüdistuste suhtes sõjakuritegude ja organiseeritud kuritegevuse kohta. Uurimise erirakkerühma loomine näitab ELi pühendumist erapooletu ja professionaalse uurimise läbiviimisele nende süüdistuste suhtes ning tõestab, et EL omistab selle küsimuse asjakohasele käsitlemisele suurt tähtsust. See on keeruline ja rahvusvaheline uurimine, mille lõpuleviimine võtab aega.

2011. aasta septembris alustas Euroopa välisteenistus EULEX Kosovo missiooni strateegilisel tasandil läbivaatamist ELi üldise tegevuse raames Kosovos. Selle strateegilise läbivaatamise tulemus rakendatakse 2012. aastal.

Jätkuva kriisi taustal valitsuse ja opositsiooni vahel **Albaanias** väljendas välisasjade nõukogu 2011. aasta juunis muret, kutsudes üles taastama poliitilist dialoogi. Aasta lõpuks tervitas nõukogu teatud positiivseid samme, sealhulgas valimisreformi käsitleva parlamendikomisjoni ja parlamendi kodukorra reformi käsitleva töörühma loomist ning selliste õigusaktide vastuvõtmise ajakava, mis nõuavad häälteenamust kolme viiendikuga häälest. 8. mail toimunud kohaliku omavalitsuse valimisi, mille suhtes toimusid ägedad vaidlused, hinnati üldiselt konkurentsinoodeid täitvateks ja läbipaistvateks. Siiski jäi kõrvaldamata puudusi. Nõukogu teatas 2011. aasta detsembris, et Albaania edusammud liikmelisuse tingimuseks olevate poliitiliste kriteeriumide ja ühinemisläbirääkimiste alustamiseks vajaliku kaheteistkümne prioriteedi täitmisel on olnud piiratud, järgides seega Euroopa Komisjoni soovitusi mitte anda Albaaniale kandidaatriigi staatust. EL on jätkuvalt pühendunud Albaania Euroopa väljavaatele ning jätkab riigi jõupingutuste toetamist nimetatud protsessis. Kõrge esindaja rõhutas 2011. aastal koos volinik Štefan Fülega vajadust edendada poliitilist dialoogi, valimisreformi ja muid ELi jaoks olulisi põhiküsimusi.

Endises Jugoslaavia Makedoonia vabariigis oli 2011. aasta alguses olulisel kohal suurima opositsioonipartei boikott parlamendis⁴⁰. Riigis toimusid siiski juunis parlamendivalimised, mis olid nõukogu detsembrikuu järel dustes esitatud hinnangu kohaselt konkurentsinoodeid täitvad, läbipaistvad ja hästi korraldatud kogu riigis. Nõukogu märkis siiski, et põhiõiguste edendamiseks ja kaitsmiseks riigis tuleb teha täiendavaid jõupingutusi. Nimeküsimuse lahendamine ei ole edenenud.

Komisjoni presidendi José Manuel Barroso poolt 2011. aastal algatatud kõrgetasemeline ühinemisdialoog, mille 2012. aasta märtsis avasid volinik Štefan Füle ja peaminister Nikola Gruevski, on lisanud ELiga integreerumise protsessile dünaamilisust⁴¹. Komisjon kordas oma eduaruandes soovitusi, et riigiga tuleks alustada ühinemisläbirääkimisi ning nõukogu teatas oma valmisolekust võtta see küsimus uuesti kaalumisele 2012. aasta esimesel poolaastal.

Väga oluline on heanaaberlike suhete säilitamine, sealhulgas nimeküsimusele läbirääkimiste teel mõlemale poolele vastuvõetava lahenduse leidmine ÜRO egiidi all. Nõukogu märkis, et ta ootab nime üle peetava kõrgetasemelise dialoogi tulemusi.

⁴⁰ Euroopa Parlament võttis 7. aprillil 2011 vastu resolutsiooni endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi 2010. aasta eduaruande kohta (P7_TA-PROV(2011)0151).

⁴¹ Avaistung toimus 15. märtsil 2012.

4. TÜRGI JA LÄÄNE-EUROOPA NAABRID

4.1. TÜRGI

Türgi, kes on nii kandidaatriik⁴² kui ka oluline piirkondlik partner, oli jätkuvalt tähtis koostööpartner ELile, kes tunnustas Türgit koormuse jagamise eest Süüria kriisis. Türgi oli aktiivne oma laiemas naabruses ja mängis mõjukat osa reformide toetamisel, sealhulgas Põhja-Aafrikas. Türgil oli jätkuvalt ka oluline piirkondlik osa Lähis-Idas, Lääne-Balkanil, Afganistanis/Pakistanis, Lõuna-Kaukaasias ja Aafrika Sarvel. Sellega seoses jäi kõrge esindaja kindlaks eesmärgile tugevdada veelgi ELi poliitilist dialoogi Türgiga ühist huvi pakkuvates välispoliitilistes küsimustes ja kohtus mitu korda Türgi välisministri Ahmet Davutoğluga. Teda kutsuti samuti nõukogu mitteametlikule istungile ja ta nõustus meeleldi. Poliitikajuhtide tasandil alustati mitteametlikku strateegilist dialoogi Türgiga.

EL hindas samuti väga kõrgelt Türgi aktiivset osalemist ÜJKP missioonides, eriti operatsioonides EUFOR ALTHEA ja EULEX KOSOVO.

Türgi oli endiselt pühendunud ühinemisläbirääkimiste protsessile ja poliitilise reformi tegevuskavale, Kopenhaageni kriteeriumite täitmiseks mitmes valdkonnas, eriti seoses põhivabadustega, tuleb teha veel edasisi jõupingutusi. Jätkunud on pingutused dialoogi ja koostöö intensiivistamiseks Türgiga riigi võitluses terrorismiga, samuti selleks, et alustada kooskõlas kehtivate tavade dialoogi viisade, liikuvuse ja rände alal.

⁴² Euroopa Parlament võttis 9. märtsil 2011 vastu resolutsiooni Türgi 2010. aasta eduaruande kohta (P7_TA(2011)0090).

Üldasjade nõukogu rõhutas oma 2011. aasta detsembri järel dustes, et Türgi peab pühenduma ühemõtteliselt heanaaberlike suhete arendamisele ning vaidluste rahumeelsele lahendamisele vastavalt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirjale, pöördudes sealhulgas vajaduse korral Rahvusvahelisse Kohtusse. Ta väljendas tõsist muret ja soovitas tungivalt vältida liikmesriikide vastu suunatud mis tahes ähvardusi või tegevust, pingete tekitamist ja tegevust, mis võib kahjustada heanaaberlikke suhteid ja vaidluste rahumeelset lahendamist. Lisaks rõhutas EL veel kord, et ELi liikmesriikidel on kooskõlas ELi *acquis'* ja rahvusvahelise õigusega, sealhulgas ÜRO mereõiguse konventsiooniga kõik suveräänsed õigused, mille hulka kuulub muu hulgas õigus sõlmida kahepoolseid lepinguid ning uurida ja kasutada oma loodusvarasid.

Nagu tuletatakse meelde Euroopa Ülemkogu ja üldasjade nõukogu 2011. aasta detsembri järel dustes, avaldas nõukogu kahetsust seoses Türgi avaldustega, mille kohaselt külmutab riik 2012. aasta teisel poolaastal oma suhted ELi eesistujariigiga, ning rõhutab, et ELi Nõukogu eesistujariigi roll on sätestatud Euroopa Liidu lepingus.

Nõukogu märkis samuti oma 2011. aasta detsembri järel dustes sügava kahetsusega, et vaatamata korduvatele üleskutsetele keeldub Türgi täitmast oma kohustust rakendada täielikult ja mittediskrimineerivalt assotsieerimislepingu lisaprotokolli kõikide liikmesriikide suhtes. Kuna nimetatud küsimuses ei ole edasiminekut, rakendab nõukogu oma 2006. aasta meetmeid, millel on püsiv mõju läbirääkimiste üldisele edenemisele. Pealegi ei ole Türgi seni saavutanud edu oma suhete vajalikus normaliseerimises Küprose Vabariigiga.

Nõukogu märkis samuti, et Türgilt oodatakse aktiivset toetust käimasolevatele läbirääkimistele, mille eesmärk on saavutada Küprose probleemi õiglane, igakülgne ja püsiv lahendamine ÜRO raamistikus, vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu asjakohastele resolutsioonidele ja kooskõlas ELi aluspõhimõtetega. Türgi võetavad kohustused ja konkreetne panus sellise igakülgse kokkuleppe saavutamiseks on otsustavad.

4.2. LÄÄNE-EUROOPA

Suhetes Lääne-Euroopa naabritega on ELi suhete aluseks laiaulatuslikud koostöölepingud, nagu Euroopa Majanduspiirkonna leping (**Norra, Island ja Liechtenstein**) või Schengen (samad kolm riiki pluss **Šveits**).

ÜVJP alal süvenes ELi koostöö EMP/EFTA riikidega täiendavalt läbi nende ühinemise paljude ÜVJP deklaratsioonidega ning läbi koostöö teatud ühismeetmetes. Norra osales operatsioonides EULEX Kosovo ja EUPOL Afghanistan. Šveitsil on 14 esindajat kahes missioonis (EULEX Kosovo 12 ja EUPM BiH).

EL on pidanud ka korrapäraseid poliitilisi dialooge erinevatel tasanditel ja erinevates kontekstides, kusjuures seoses oluliste rahvusvaheliste sündmustega tihenesid vähem ametlikud dialoogid.

4.2.1. NORRA ELi ja Norra vahel on välispoliitika alal väga hea ja tihe koostöö, eelkõige seoses Lähis-Ida, araabia kevade ja Arktika küsimustega. Kuna Norra on Palestiina ajutise kontaktkomitee (palestiinlasi toetav rahvusvaheline toetusrühm) eesistuja, osales Norra välisminister Jonas Gahr Støre aruteludes Lähis-Ida rahuprotsessi üle mitteametlikul ministrite kohtumisel 2011. aasta septembris Gymnichis. Norra, samuti nagu Island, toetab tugevalt ELi taotlust saada Arktika Nõukogus alalise vaatleja staatus. Norra on tähtis partner ka energiajulgeoleku valdkonnas (vt ka lk XX).

4.2.2. ŠVEITS Šveitsiga jätkus koostöö sellistes valdkondades nagu Lõuna-Kaukaasia, Põhja-Aafrika demokratiseerimisprotsess ja Lähis-Ida rahuprotsess.

4.2.3. ISLAND Pärast läbirääkimiste alustamist 2010. aasta juulis jätkuvad ühinemisläbirääkimised Islandiga, sealhulgas *välis-, julgeoleku- ja kaitsepoliitika* konkreetse peatüki üle. 2011. aasta detsembri seisuga oli läbirääkimisteks Islandiga avatud üksteist peatükki ning kuus peatükki oli suletud. Island teeb ühinemisläbirääkimistel jätkuvalt edusamme.

5. AASIA

Aasia on ELi nelja strateegilise partneri asukoht ja kõige kiiremini kasvav piirkond maailmas. Euroopa töötab selle nimel, et tugevdada sidemeid selle dünaamilise piirkonnaga, mitte ainult kaubanduse ja investeringute osas, vaid järjest rohkem ka poliitilistes ja julgeolekuküsimustes. Selleks on EL järginud piirkondliku osalemise poliitikat lisaks kahepoolsete suhete edendamisele Aasia partneritega.

Piirkondlikul tasandil peeti 2011. aasta juunis Budapestis 10. **ASEM** (Aasia-Euroopa kohtumine), milles osales 47 Euroopa ja Aasia välisministrit koos kõrge esindajaga, käsitledes maailmamajanduse juhtimist, säästlikku arengut, ülemaailmseid küsimusi, piirkondlikke küsimusi, inimestevahelisi suhteid Aasia ja Euroopa vahel ning ASEMi tulevikku. Eelkõige vahetati põhjalikult arvamusi seoses mittetraditsioonilist julgeolekut puudutavate küsimustega.

5.1. LÕUNA-AASIA

5.1.1. INDIA 2011. aastal jätkati jõupingutusi ELi ja India vahelise strateegilise partnerluse poliitilise ja strateegilise mõõtme tugevdamiseks⁴³. 2012. aasta alguses peeti ministrite kohtumine ja tippkohtumine, mis langesid kokku kõrge esindaja visiidiga. 2011. aasta novembris toimusid New Delhis esimesed välispoliitilised konsultatsioonid kõrgemate ametnike tasandil. See peaks saama iga-aastaseks sündmuseks, et laiendada ja süvendada teabevahetusi ja konsultatsioone piirkondlikes ja ülemaailmsetes küsimustes, samuti julgeolekualase koostöö alal, ning valmistada ette ministrite kohtumist. Julgeolekualase koostöö alal jätkati edusammude tegemist julgeolekualase dialoogi korraldamise kaudu New Delhis 2011. aasta mais, samuti sellele järgnenud töötasandi koosolekute kaudu, kus käsitleti piraatluse ja terrorismi vastast võitlust ning konsultatsioonide alustamist küberjulgeoleku küsimustes; kõik need meetmed on kooskõlas 2010. aasta detsembris toimunud 11. tippkohtumise kokkulepetega. Lisaks toimus 2011. aastal veel üks kohtumine, kus käsitleti India ja ELi inimõigustealast dialoogi⁴⁴.

⁴³ Euroopa Parlament võttis 11. mail 2011 vastu resolutsiooni ELi ja India vahelise vabakaubanduslepingu läbirääkimiste seisu kohta (P7_TA-PROV(2011)0224).

⁴⁴ Euroopa Parlament võttis 7. juulil 2011 vastu resolutsiooni India, eelkõige Davinder Pal Singhile määratud surmanuhtluse kohta (P7_TA-PROV(2011)0342).

5.1.2. AFGANISTAN Afganistani käsitleval Bonni konverentsil⁴⁵ 2011. aasta detsembris kinnitati Afganistani pikaajalise rahvusvahelise kohustuse jätkumist pärast üleminekuperioodi lõppu 2014. aastal. Sellega seoses võttis EL üleminekujärgse Afganistani suhtes kohustuse jätkata tegevust nii julgeoleku- kui ka arengualase partnerina ning teatas läbirääkimiste alustamisest partnerlus- ja arengukoostöölepingu üle Afganistaniga. Kaht ülesannet täitev delegatsiooni juht / ELi esindaja Vygaudas Usackas jätkas olulise osa mängimist ELi kohaloleku tugevdamiseks riigis, nagu on ette nähtud ELi Afganistani ja Pakistani tegevuskavas.

EUPOL Afghanistan konsolideeris 2011. aastal oma tegevust tsiviilpolitsei valdkonnas kolme programmilise samba ümber: siseministeeriumi institutsiooniline reform, Afganistani riikliku politsei kutseliseks muutmine ning politsei ühendamine õigussektoriga.

Kuigi teatud olulised probleemid on veel lahendamata, on aru saadud vajadusest muuta politsei mässuvastane suutlikkus järk-järgult õigusriigi põhimõtet järgivaks tsiviilsuutlikkuseks. Suurema rõhu asetamine Afganistani politsei juhtide väljaõppele ning Afganistanile kuuluva koolitusvõime loomisele Kabuli politseikolledži raames on kandnud vilja, võttes arvesse, et praeguseks on koolitust saanud 1600 kõrgemat Afganistani politseiametnikku.

2011. aasta Bonni konverentsil teatas kõrge esindaja ELi nimel, et EL on otsustanud pikendada missiooni volitusi 2014. aastani; pikendamise tingimused otsustatakse 2012. aastal.

⁴⁵ Euroopa Parlament võttis 16. detsembril 2010 vastu resolutsiooni uue Afganistani-strateegia kohta (P7_TA-PROV(2010)0490).

5.1.3 PAKISTAN EL ja Pakistan⁴⁶ pidasid strateegiliste suhete väljakujundamise eesmärgil läbirääkimisi vastastikuse austuse, usalduse ja huvi põhimõtetel põhineva viieaastase tegevuskava üle ja jõudsid selle suhtes kokkuleppele. Tegevuskava, mille suhtes lepiti kokku 2011. aasta novembris toimunud poliitikajuhtide tasandi poliitilise dialoogi raames, on laiaulatuslik poliitiline raamistik, mille alusel laieneb ELi ja Pakistani poliitilise dialoogi ulatus⁴⁷. Vastusena 2011. aastal teist aastat järjest Pakistani laastanud üleujutustele, mis mõjutasid ligikaudu kuut miljonit inimest, reageeris EL humanitaarabi andes taas kiiresti. ELi ja liikmesriikide toetus ulatus kokku peaaegu 146 miljoni euroni. Jätkus edu ELi kaubandussoodustuste saavutamiseks WTOs Pakistani nimel, et aidata kaasa majanduse taastamisele pärast üleujutusi. Pärast välisasjade nõukogu 2011. aasta juuli järeldusi Pakistani kohta, kus rõhutati koostöö tähtsust julgeoleku ja terrorismivastase võitluse alal, alustati ettevalmistusi ELi ja Pakistani terrorismivastast võitlust käsitleva korrapärase dialoogi sisseseadmiseks ja edaspidiseks tegevuseks selles valdkonnas.

5.1.4. SRI LANKA ELi eesmärk oli arendada välja poliitika suhete kiirenevaks arendamiseks Sri Lankaga sellistes ühist huvi pakkuvates valdkondades nagu tsiviillennundus, turism ja keskkond ning töötada ühiskomisjoni raames korrapärase dialoogi taastamise nimel tulevikus. EL pööras jätkuvalt suurt tähelepanu inimõigustega seotud olukorrale ja konfliktijärgsele ülesehitamisele. Pärast seda, kui võeti vastu ÜRO ekspertgrupi aruanne rahvusvahelise inimõiguste alase õiguse ja humanitaarõiguse väidetavate rikkumiste kohta sõjalise konflikti ajal ja Sri Lanka kogemuste- ja lepituskomisjoni aruanne⁴⁸, innustas EL ametiasutusi võtma vajalikke samme tõelise lepituse edendamiseks, vastutuse probleemi käsitlemiseks ja koostöö tegemiseks ÜROga selles küsimuses.

⁴⁶ Euroopa Parlament võttis 15. detsembril 2011 vastu resolutsiooni naiste olukorra kohta Afganistanis ja Pakistanis (P7_TA-PROV(2011)0591). Euroopa Parlament võttis 10. märtsil 2011 vastu resolutsiooni Pakistani, eelkõige Shahbaz Bhatti mõrva kohta (P7_TA(2011)0098) ja 20. jaanuaril 2011 resolutsiooni kuberner Salmaan Taseeri mõrva kohta (P7_TA(2011)0026).

⁴⁷ Dialoog hõlmab järgmiseid valdkondi: julgeolek; demokraatia, valitsemine, inimõigused, sotsiaalmajanduslik areng; kaubandus ja investeeringud; energeetika; valdkondlik koostöö mitmetes valdkondades, mis hõlmavad rännet, kultuurikoostööd, kutseharidust, põllumajandust, veevarude majandamist, tervishoidu ja teadusuuringuid.

⁴⁸ Euroopa Parlament võttis 12. mail 2011 vastu resolutsiooni Sri Lanka olukorra kohta (P7_TA-PROV(2011)0242).

5.1.5. BANGLADESH ELi põhilised prioriteedid Bangladeshis olid endiselt demokraatlike institutsioonide toetamine, vaesuse leevendamine ja kliimamuutuste vastu võitlemine riigi arengukoostöö programme, poliitilise dialoogi (sealhulgas kõrgeimal tasemel) ja ambitsioonikate tulemuste poole pürgimise kaudu rahvusvahelistel kliimamuutustega seotud läbirääkimistel.

5.2. KAGU-AASIA

5.2.1. ASEAN EL jätkas poliitilist dialoogi ASEANiga, eelkõige vanemametnike kohtumisel Varssavis 2011. aasta oktoobris, kus keskenduti tulevase ELi / ASEANi ministrite tasandi kohtumise ettevalmistamisele 2012. aasta aprillis Bruneis, kus ministrid peaksid taas kinnitama ELi ja ASEANi suhete strateegilist tähtsust ning edendama neid uue ühise tegevuskava kaudu. Edusamme jätkati ASEANi sõprus- ja koostöölepingu kolmanda protokolli ratifitseerimisega allakirjutanud poolte poolt; pärast selle lõpuleviimist (kõige tõenäolisemalt 2012. aasta juuliks) võimaldab protokoll ELil lepinguga ühineda.

EL tegi samuti olulisi edusamme läbirääkimistel partnerlus- ja koostöölepingute üle mitme ASEANi riigiga, eelkõige **Malaisia** ja **Singapuriga**. Partnerlus- ja koostöölepingud **Vietnami** ja **Filipiinidega** on juba parafeeritud. Säilitades üldise piirkonnapõhise vabakaubanduslepingu strateegilise eesmärgi, jätkas EL püüdusi ASEANi riikidega kahepoolsete vabakaubanduslepingute sõlmimiseks ning tegi olulisi edusamme läbirääkimistes Malaisia ja Singapuriga ja oli valmis alustama läbirääkimisi Vietnamiga.

5.2.2. BIRMA/MYANMAR ELi Birma/Myanmariga seotud tegevus hoogustus oluliselt kõnealusel aastal, reaktsioonina demokraatia suurenemisele riigis, mis ilmnes pärast uue valitsuse ametisse asumist. EL andis 2011. aasta aprillis nõukogu piiravaid meetmeid kehtestava otsuse uuendamisel signaali, et ta reageerib valitsuse positiivsetele sammudele reisipiirangute ja vahendite külmutamise meetmete peatamisega valitsuse teatud liikmete suhtes, kellel ei ole sidemeid sõjaväega, sealhulgas välisministri suhtes Erisaadiku Piero Fassino ja nõuniku Robert Cooperi visiidid aasta jooksul aitasid parandada teabevahetust seoses ELi ootustega ja sooviga teha koostööd reforme alustava uue valitsusega. Siiski on veel mitmeid probleeme, sealhulgas märkimisväärne hulk jätkuvalt vanglas hoitavaid poliitvange, jätkuv lahingutegevus etnilistes piirkondades ja teated tõsistest inimõiguste rikkumistest Kachini osariigis valitsuse ja etniliste relvajõudude poolt.

5.3. IDA-AASIA

5.3.1. HIINA 2. ELi ja Hiina vaheline strateegiline dialoog kõrge esindaja ja riiginõunik Dai Bingguo vahel toimus 2011. aasta mais Budapestis / Gödöllös. Kohtumine kinnitas ELi–Hiina strateegilise partnerluse poliitilise samba aluse kindlust ja võimaldas pooltel vahetada põhjalikult teavet suuremate rahvusvaheliste probleemide kohta, nagu Iraan, Egiptus, Liibüa, Tuneesia, inimõigused⁴⁹, missioon EUNAVFOR ATALANTA ja selliste konkreetsete arendatavate projektide kohta nagu keskkonnahoidlik tehnoloogia.

⁴⁹ Euroopa Parlament võttis 7. aprillil 2011 vastu resolutsiooni Ai Weiwei juhtumi kohta (P7_TA-PROV(2011)0157) ja 10. märtsil 2011 resolutsiooni Kashgari olukorra ja kultuuripärandi kohta (P7_TA(2011)0100).

Eesistuja Van Rompuy külastas president Hu Jintao kutsel Hiinat 15.–19. mail. Visiit kajastas tähtsust, mida EL ja Hiina on omistanud strateegilisele partnerlusele pärast selle loomist 2003. aastal. Van Rompuy kohtus Hiina presidendi Hu Jintaoga 16. mail ja nad tunnistasid tugeva koostöö tähtsust selliste ülemaailmsete probleemide käsitlemisel nagu ülemaailmne juhtimine ja finantsstabiilsus. Sellega seoses rõhutasid mõlemad pooled G20 suurt väärtust ja selle rolli majandusliku ja rahandusliku koostöö tagamiseks ülemaailmsel tasandil. Nad leppisid kokku ka selles, et järgmisel tippkohtumisel tuleks ELi ja Hiina vaheliste suhete struktuurile lisada uus, kolmas samm, mille eesmärk oleks inimestevaheliste kontaktide tõhustamine⁵⁰.

Kõrge esindaja külastas Hiinat 2011. aasta oktoobris. Ta kohtus Dai Bingguo, välisministri Yang Jiechi ja kaitseministri Liang Guangliega ning arutas muu hulgas rahvusvaheliste probleemide (Põhja-Aafrika, Lähis-Ida, Aasia Vaikse ookeani piirkond), majanduskriisi, kahepoolsete suhete ja inimõiguste küsimusi.

2011. aasta nimetati ELi ja Hiina noorteaastaks. See on avanud arvukalt võimalusi omavaheliste suhete parandamiseks rõhuasetusega noorte inimeste üritustel ja vahetustel, kuid samas on noorteaastaga rõhutatud ka seda, kui oluline on keskenduda inimestevahelistele kontaktidele, et parandada vastastikust mõistmist.

⁵⁰ 14. ELi–Hiina tippkohtumine, mis pidi algselt toimuma 25. oktoobril Tianjinis, lükati edasi seoses Euroopa Ülemkogu ja euroala riikide riigipeade ja valitsusjuhtide ootamatute kohtumistega. Kohtumine toimus 14. veebruaril 2012 Pekingis.

5.3.2. JAAPAN ELi–Jaapani 20. tippkohtumine 2011. aasta mais toimus kolmikkatastroofi taustal (maavärin, tsunami, tuumakatastroof), mis tabas Jaapanit 11. märtsil⁵¹. EL aktiveeris märtsis oma kriisidele reageerimise süsteemi, et tegeleda katastroofi humanitaartagajärgedega. EL ja Jaapan kinnitasid oma soovi tugevdada kahepoolsete suhete kõiki aspekte ning alustasid menetlust kahe paralleelse ja üksteist täiendava kokkuleppe sõlmimiseks: laiaulatuslik kokkulepe, mis hõlmab poliitilist, ülemaailmset ja valdkondlikku koostööd, ja ambitsioonikas vabakaubandusleping⁵². Tippkohtumisel määratleti põhimõtted konkreetseks koostööks tuumaohutuse, energeetika ja suurõnnetuste likvideerimise juhtimise alal. See võimaldas lävida Jaapaniga põhjalikult maailmamajanduse, kliimamuutuste ja energeetika alal ning seoses piirkondlike küsimustega, nagu üleminekud Lähis-Idas ja Põhja-Aafrikas. EL väljendas soovi teha tihedamat koostööd kriisiohjamise, lennunduse ja satelliitnavigatsiooni alal. 2011. aastal jätkus koostöö seoses meresõidu turvalisuse ning piraatluse vastase võitlusega Somaalia ranniku lähedal ja Adeni lahes. Jaapan andis panuse ELi PEGASE mehhanismile Palestiina riigi ülesehitamisele suunatud jõupingutuste toetamiseks.

Kõrge esindaja külastas Jaapanit 2011. aasta novembris. Ta arutas kahepoolseid suhteid ja rahvusvahelisi probleeme rahu ja julgeoleku alal ning külastas Miyagi prefektuuri, et väljendada ELi solidaarsust selle piirkonna rahvaga, mis kuulub maavärinast ja tsunamist kõige raskemini kannatada saanud piirkondade hulka, ning oma usku taastamistegevusse.

⁵¹ Euroopa Parlament võttis 24. märtsil 2011 vastu resolutsiooni olukorra kohta Jaapanis, eelkõige häireolukorra kohta aatomielektijaamades (P7_TA-PROV(2011)0118).

⁵² Euroopa Parlament võttis 11. mail 2011 vastu resolutsiooni ELi ja Jaapani kaubandussuhete kohta (P7_TA-PROV(2011)0225).

5.3.3. KOREA VABARIIK EL ja Korea Vabariik püüdsid laiendada ja süvendada oma suhteid kõigis valdkondades, kooskõlas 2010. aasta oktoobris toimunud eelmisel tippkohtumisel vastu võetud otsusega ehitada üles strateegiline partnerlus. Mõlemad pooled intensiivistasid poliitilist dialoogi ja määrasid 2011. aasta novembris toimunud esimesel kõrgetasemelisel poliitilisel dialoogil (poliitikajuhid) kindlaks valdkonnad tihedama koostöö tegemiseks välispoliitika ja julgeoleku küsimustes, sealhulgas piraatluse vastase võitluse, Liibüa üleminekuprotsessi, inimõiguste edendamise ja arengukoostöö alal. Samuti intensiivistati koostööd seoses kliimamuutuste, keskkonnasäästliku majanduskasvu, hariduse ja innovatsiooni alal. Tugevdati uue partnerluse institutsioonilist alust, sealhulgas hakati alates 1. juulist ajutiselt kohaldama vabakaubanduslepingut⁵³ ja tehti edusamme 2010. aasta mais allkirjastatud täiendatud raamlepingu ratifitseerimisega.

5.3.4. KOREA RAHVADEMOKRAATLIK VABARIIK EL jätkas oma kriitilist lähenemispoliitikat Korea Rahvademokraatliku Vabariigi (KRDV) suhtes ja toetas jätkuvalt rahvusvahelisi jõupingutusi rahu ja stabiilsuse saavutamiseks tuumavabal Korea poolsaarel. EL on endiselt tõsiselt mures KRDV massihävitusrelvade levitamise alase välistegevuse pärast. Seega tugevdas ta 2011. aasta detsembris oma massihävitusrelvadega seotud sanktsioone KRDV suhtes, kohaldades täiendavate isikute ja üksuste suhtes piiravaid meetmeid. EL konsulteeris endisest tihedamalt oma rahvusvaheliste partneritega Korea poolsaare stabiilsuse laiemas küsimuses. Kõrge esindaja tegi seoses Kim Jong-ili surmaga 2011. aasta detsembris avalduse, innustades uut juhtkonda tegema tööd olukorra parandamise nimel riigis ja väljendades ELi valmisolekut tegema selleks koostööd rahvusvaheliste partnerite ja KRDVga.

⁵³ Euroopa Parlament võttis 17. veebruaril 2011 vastu seadusandliku resolutsiooni, mis käsitleb nõukogu otsuse eelnõu ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Korea Vabariigi vahelise vabakaubanduslepingu sõlmimise kohta (P7_TA(2011)0063).

5.3.5. MONGOOLIA EL ja Mongoolia süvendasid 2011. aastal veelgi oma koostööd seoses 20 aasta möödumisega diplomaatiliste suhete algusest. Kuigi partnerlus- ja koostööleping, mis parafeeriti 2010. aasta detsembris, ei ole veel allkirjastatud, jätkasid mõlemad pooled koostöö intensiivistamist sellistes valdkondades nagu avaliku sektori võimekuse suurendamine, valitsemine ja õigusriik, ELi normide ja standardite vastuvõtmine, kutseharidus ja -koolitus ning VKEde (väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad) arendamine. EL on samuti väljendanud sügavat huvi Mongoolia abistamise vastu valitsemise probleemides, mis on seotud riigi kiiresti kasvava kaevandussektoriga.

5.4. VAIKSE OOKAANI PIIRKOND

5.4.1. AUSTRALIA ja UUS MEREMAA 2011. aastal tehti olulisi samme, et arendada välja veelgi tugevamad ja rohkem tulevikule suunatud suhted Austraalia ja Uus-Meremaaga. President Barroso külastas mõlemat riiki 2011. aasta septembris. Uus-Meremaal viibides osales ta ka Vaikse ookeani saarte foorumil.

2011. aasta oktoobri lõpus külastas kõrge esindaja Austraaliat. Eelkõige osales ta erilise külalisena Rahvaste Ühenduse valitsusjuhtide kohtumisel Perthis, Austraalias, kus ta korraldas mitmeid kahepoolseid kohtumisi, sh konsultatsioone ministrite tasandil Uus-Meremaa välisministriga. Seoses sellega saavutati kokkulepe taotleda volitusi läbirääkimisteks kahepoolsete suhete tihendamist käsitleva raamlepingu üle. 31. oktoobril alustati Canberras läbirääkimisi raamlepingu üle, mis saab aluseks praktilise koostöö ja ühismeetmete laiendamisele sellistes valdkondades nagu välisasjad ja julgeolek, arenguabi, teadusuuringud ja innovatsioon, haridus ning kliimamuutused. Samuti lepiti kokku, et alustatakse läbirääkimisi kriisiohjelepingu üle.

5.4.2. FIDŽI EL jätkas Fidži poliitilise olukorra pingsat jälgimist ning otsustas muuta ja laiendada nn sobivaid meetmeid (Cotonou lepingu artikli 96 ja arengukoostöö rahastamisvahendi artikli 37 kohaselt) positiivsete arengute puudumise tõttu seoses austusega demokraatlike põhimõtete, õigusriigi põhimõtte ning inimõiguste ja põhivabaduste vastu (kohustused, mis lepidi Fidžiga kokku 2007. aastal). Kuna arengukoostöö Fidžiga on seega ilma suuremate eranditeta endiselt peatatud, avati nõukogu otsusega tee haavatavatele kogukondadele eesmärgipärase abi andmisele valitsuskanaleid kasutamata.

6. AAFRIKA

2011. aastal sündis uus riik – **Lõuna-Sudaan**, konsolideeriti läbi usaldusväärsete valimiste mitmete riikide demokraatia ja anti tõhus vastus Aafrika ja rahvusvahelisel tasandil valimisjärgsele kriisile Côte d’Ivoire’is. Siiski olid edusammud ebakorrapärased ja jätkuvalt esines väga suuri probleeme. Sellepärast alustas EL mitmeid algatusi oma mitmetahuliste algatuste terviklikkuse ja tõhususe parandamiseks Saheli piirkonnas, Sudaanis ja Lõuna-Sudaanis ning eriti Aafrika Sarve piirkonnas. EL jäi 2011. aastal kindlaks soovile tugevdada partnerlust Aafrikaga ja **Aafrika Liidu** rollis rahu ja heaolu edendamisel mandril. Koostöö Liibüa kriisi ajal ning töö Aafrika Liiduga Kairo töörühmas ja Liibüa kontaktrühmas näitas poliitilise dialoogi lisaväärtust. Neljas konsultatiivkohtumine Euroopa Liidu ja Aafrika Liidu poliitika- ja julgeolekukomitee vahel 2011. aasta mais Addis Abebas oli samuti positiivne samm rahu- ja julgeolekukoostöö edendamiseks. Aafrika-ELi ühisstrateegia raamistik suunas jätkuvalt koostööd, eelkõige eelmisel tippkohtumisel (2010. aasta novembris) vastu võetud teise tegevuskava (2011–2013) rakendamist.

Rahu ja julgeoleku osas tehti edusamme Aafrika rahu ja julgeoleku struktuuri kasutuselevõtmisel 2011.–2014. aasta teekaardi vastuvõtmisega. Alustati uut meetmete tsükli eesmärgiga hinnata Aafrika Liidu ja piirkondlike majandusühenduste võimet läbi viia rahutagamisoperatsioone. Demokraatliku valitsemise ja inimõiguste valdkonnas löid Euroopa Liit ja Aafrika Liit kaks töörühma, et tugevdada dialoogi küsimustes, mis on seotud loodusvarade valitsemise (sealhulgas konflikti- ja konfliktijärgses olukorras) ja sõnavabadusega (sealhulgas meedia kui demokraatlike muutuste edendamise vahend). ELi jõupingutusi oma seisukoha kooskõlastamiseks Aafrika Liiduga rahvusvahelistel foorumitel tähistas 12. veebruaril lapssõdurite kasutamise vastu võitlemise päeva puhul tehtud ühisavaldus. 1. novembril 2011 nimetati Euroopa Liidu eriesindajaks Aafrika Liitu Gary Quince.

Hea valitsemistava toetamise raames lähetas EL Sahara-tagusesse Aafrikasse **kuus valimiste vaatlusmissiooni** (Niger, Uganda, Nigeeria,ambia, Tšaad ja Kongo Demokraatlik Vabariik) ja neli ekspertide missiooni (Benin, Libeeria, Côte d'Ivoire ja Kesk-Aafrika Vabariik). EL tagab aktiivselt valimiste vaatlusmissioonide soovitude järgimist dialoogides asjaomaste valitsustega.

6.1. LÄÄNE-AAFRIKA

6.1.1. SAHEL Välisasjade nõukogule esitati 2011. aasta märtsis Saheli julgeolekut ja arengut käsitlev ELi strateegia ühe maailma vaesema piirkonna kohta. Saheli piirkonna ees seisavad mitmed omavahel põimunud probleemid, nimelt äärmine vaesus, kliimamuutuste mõju, sagedased toidukriisid, kiire elanikkonna kasv, habras valitsemine, korruptsioon, lahendamata sisepinged, vägivaldse ekstremismi ja radikaliseerumise oht, ebaseaduslik kauplemine ja terrorismiga seotud julgeolekuohud. Mõnes valdkonnas on julgeoleku ja arengu omavaheline seotus ilmsem.

Strateegias keskenduti algetapis esmajoones Malile, Mauritaaniale ja Nigerile, käsitledes nelja põhisuunda: i) areng, hea valitsemistava ja sisekonfliktide lahendamine; ii) poliitilised ja diplomaatilised aspektid; iii) julgeolek ja õigusriigi põhimõte; iv) vägivaldse ekstremismi vastane võitlus. Olemasolevale siseriiklikule, kahepoolsele ja mitmepoolsele osalemisele tuginedes tegi EL tihedat koostööd piirkonna riikide, kodanikuühiskonna ning piirkondlike ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, et võidelda vaesuse algpõhjustega. EL pakub tuge seoses majanduse arengu, hea valitsemistava ning kohaliku elanikkonna parema juurdepääsuga põhilisele infrastruktuurile ja põhiteenustele. Ametisse nimetati Saheli piirkonna peakoordinaator Manuel Lopez Blanco ning nõukogu kinnitas oma pühendumist julgeolekuprobleemide lahendamisele Sahelis, sealhulgas ÜJKP tegevuse kaudu, eesmärgiga tugevdada piirkonna julgeolekuvõimekust.

6.1.2. CÔTE D'IVOIRE Côte d'Ivoire'is⁵⁴ võttis EL kindla positsiooni seaduslikult valitud presidendi Alassane Ouattara poolt, võttes diplomaatilisi meetmeid ja ÜRO piiravaid meetmeid täiendavaid ELi iseseisvaid piiravaid meetmeid Gbagbo ebaseadusliku režiimi toetajate vastu. Pärast selle režiimi langemist 2011. aasta aprillis võttis EL kohe meetmed kriisijärgse stabiliseerumise toetuseks. Piiravad meetmed kaotati järk-järgult ja arengukoostööd alustati uuesti. President Ouattara tegi 23. novembril ametliku visiidi Brüsselisse, kus ta kohtus eesistuja Van Rompuy ja president Barrosoga. Visiit andis võimaluse kinnitada uuesti ELi toetust demokraatia taastamisele Côte d'Ivoire'is ja julgustada riigi presidenti tagama erapooletu õigusmõistmine, leppimine ja julgeolekusektori reform kui püsiva rahu ja stabiilsuse eeltingimused.

⁵⁴ Euroopa Parlament võttis 7. aprillil 2011 vastu resolutsiooni olukorra kohta Côte d'Ivoire'is .

6.1.3. NIGEERIA Nigeeria demokraatlik konsolideerumine jätkus presidendivalimistega 2011. aasta aprillis, mida peeti kõige õiglasemateks pärast demokraatia taastamist riigis ja mida jälgis valimiste vaatlusmissioon. 2011. aasta sai aga aastaks, kui vägivaldne äärmusliikumine Boko Haram kerkis tõsise julgeolekuprobleemina uuesti esile ning toimusid mitmed terrorirünnakud riigiasutuste, kristlaste ja mõõdukate moslemite vastu, mille kõrge esindaja hukka mõistis.

6.1.4. NIGER Nigeris toimusid 2011. aasta juunis pärast eeskujulikku üleminekut demokraatiale Cotonou lepingu artikli 96 kohased konsultatsioonid ja arengukoostöö ELiga taastus täielikult.

6.1.5. GUINEA Pärast Guinea edusamme üleminekul demokraatiale, eelkõige seoses demokraatlike presidendivalimiste pidamisega 2010. aastal, lihtsustas EL tingimusi koostöö taastamiseks ja kaotas sanktsioonid kõigi isikute vastu peale viie, keda peetakse vastutavaks 2009. aasta septembris toimunud vägivaldsete sündmuste eest.

6.2. IDA-AAFRIKA

6.2.1. AAFRIKA SARV EL võttis 2011. aasta novembris vastu strateegilise raamistiku, milles toonitati tähtsust, mida EL omistab oma suhetele Aafrika Sarvega ja poliitilise, julgeoleku-, arengu- ja humanitaaralase sekkumise⁵⁵ ulatusele ning kõrge esindaja poolt 2010. aastal eelkõige piraatluse vastase võitluse alal tehtud töö edasiarendamisele.

⁵⁵ Euroopa Parlament võttis 15. septembril 2011 vastu resolutsiooni näljahäda kohta Ida-Aafrikas .

Stabiilsus Aafrika Sarvel puudutab ELi strateegilisi huve. Kontrollita, poliitiliselt hooletusse jäetud ja majanduslikult marginaliseerunud Aafrika Sarv mõjutab mitte ainult selle piirkonna riike, vaid ka ELi stabiilsust ja julgeolekut. Strateegilises raamistikus tunnistatakse seega vajadust käsitleda seoseid julgeoleku puudumise, vaesuse ja valitsemistava vahel ning esitatakse terviklik lähenemisviis, mis ühendab ELi mitmetahulist tegevust piirkonnas.

Selle raamistiku viis üldist eesmärki on: panustada rahusse ja julgeolekusse (ELi tegevus Somaalias, Sudaanis ja Lõuna-Sudaanis on nende jõupingutuste keskmes), kuid samuti ära hoida tulevast konflikti piirkonnas; piirata julgeoleku puudumise mõju piirkonnas, nagu piraatlust ja terrorismi; aidata ehitada üles demokraatlikke ja vastutusvõimelisi riigistruktuure; toetada arengut ja majanduskasvu, ning toetada piirkondlikku koostööd, eelkõige valitsustevahelise arenguameti kaudu, millesse kuulub kaheksa Aafrika Sarve piirkonna riiki (Djibouti, Eritrea, Etioopia, Kenya, Somaalia, Lõuna-Sudaan, Sudaan ja Uganda). EL kasutab kõiki oma vahendeid, et rakendada seda terviklikku lähenemisviisi maksimaalse mõju saavutamiseks. Rakendamisele kaasaaitamiseks nimetas EL 2011. aasta detsembris kõigi aegade esimese ELi eriesindaja Aafrika Sarvel, Alexander Rondose, kes keskendub esialgu Somaaliale, konflikti piirkondlikele mõõtmetele ja piraatlusele.

2011. aasta lõpus algasid arutelud liikmesriikide vahel **piraatlusevastase operatsiooni EUNAVFOR Atalanta** volituste pikendamiseks 2014. aasta detsembrini. Operatsioon tegi võimalikuks toiduabi turvalise kohaletoimetamise maailma toiduabi programmide laevade poolt, eskortides enam kui 120 kaubalaeva teekonnal Mogadishusse, Somaaliasse. Sarnane arv haavatavaid laevu on olnud kaitse all, kui nad toimetasid kaupa Aafrika Liidu rahutagamisoperatsioonile AMISOM.

Kuigi piraatluse üldine tase piirkonnas on endiselt kõrge ja mõjutab reaalselt rahvusvahelist kaubandust, on EUNAVFORi piraatlusevastane operatsioon olnud edukas piraatluse juhtumite vähendamises Somaalia ranniku lähedal. 2011. aastal vähenes kaaperdatud laevade ja edukate rünnakute arv, mille võib osaliselt panna EUNAVFORi tõhusama taktika arvele, mis hõlmab kokku 75 sekkumist 2011. aastal.

Seišellide ja Kenyaga sõlmitud üleandmiskokkulepete kohaselt on pärast operatsiooni algust antud Seišellidele kohtumõistmiseks üle 22 ja Kenyale 79 piraatluses kahtlustatavat isikut. EL tegi paralleelselt koostööd UNODCga (ÜRO uimastite ja kuritegevuse vastu võitlemise büroo), et toetada stabiliseerimisvahendi raames Seišellide kohtusüsteemi. EL sõlmis üleandmiskokkuleppe ka Mauritiusega ja alustas läbirääkimisi sarnase kokkuleppe sõlmimiseks Tansaaniaga.

Piraatlust käsitleva tervikliku lähenemisviisi osana otsustas nõukogu 2011. aasta detsembris alustada ÜJKP raames missiooni merenduslaste võimete tugevdamiseks piirkonnas (EUCAP Nestor). See tugevdab piirkonnas viie riigi merenduslasteid võimeid ja toetab õigusriigi põhimõtte kohast reaktsiooni piraatlusele Somaalias.

Nõukogu otsustas 2011. aasta juulis pikendada Somaalia julgeolekujõudude väljaõpet Ugandas toetavat Somaalia väljaõppemissiooni (EUTM Somalia) ja muuta selle volitusi ELi sõjaline missiooni läbiviimist jätkati tihedas koostöös partneritega, sealhulgas Somaalia föderaalse üleminekuvalitsuse, Uganda, Aafrika Liidu, ÜRO ja Ameerika Ühendriikidega. EUTM on oluline element ELi terviklikus lähenemisviisis Somaalia toetuseks.

EUTMi teise mandaadi jooksul keskendutakse juhtimis- ja enesekoolitusvõimele, koolitades välja nooremohvitseri, allohvitseri, spetsialiste ja koolitajaid. Uus mandaat hõlmab kaht kuuekuulist väljaõppeperioodi ja jõuab eeldatavalt lõpule 2012. aasta lõpuks. Paralleelselt jälgis Euroopa välisteenistus esimese mandaadi ajal koolitatud sõdurite reintegreerimist ja töölevõtmist ning tulemused olid täiesti rahuldavad. Need sõdurid jätkasid föderaalse üleminekuvalitsuse ja AMISOMi kontrolli all oleva ala laiendamist Mogadishus. EL jätkas AMISOMi rahalist toetamist.

Nõukogu leppis 2011. aasta detsembris kokku Aafrika Sarve operatsioonide keskuse kasutuselevõtmise kiirendamises.

6.2.2. SUDAAN / LÕUNA-SUDAAN Lõuna-Sudaani iseseisvumine⁵⁶ 2011. aasta juulis tähistas olulist sündmust Sudaani üldise rahukokkuleppe rakendamises. Lisaks uue ELi delegatsiooni avamisele Jubas hakkas EL nii Sudaani kui ka Lõuna-Sudaani suhtes järgima terviklikku lähenemisviisi. Vaatamata optimistlikule meeleolule iseseisvuspäeva tseremoonial, kus viibis kohal kõrge esindaja, halvenesid kahe riigi suhted aasta teisel poolel murettekitavalt. EL on endiselt mures väheste edusammude pärast Sudaani ja Lõuna-Sudaani vaheliste üldise rahukokkuleppega seotud ja eraldumisjärgsete probleemide lahendamisel. Julgeolekuolukord ja sellest tulenevad humanitaarkriisid Sinise Niiluse piirkonnas, Lõuna-Kordofanis⁵⁷ ja Abyeis jäid ELi erilise tähelepanu alla.

⁵⁶ Euroopa Parlament võttis 9. juunil 2011 vastu resolutsiooni Sudaani ja Lõuna-Sudaani olukorra kohta pärast 2011. aasta rahvahääletust (P7_TA-PROV(2011)0267).

⁵⁷ Euroopa Parlament võttis 15. septembril 2011 vastu resolutsiooni Sudaani kohta: olukord Lõuna-Kordofanis ja võitluse laienemine Sinise Niiluse osariigis (P7_TA-PROV(2011)0393).

ELi eriesindaja Sudaanis Rosalind Marsden oli koos muude rahvusvaheliste partneritega aktiivselt seotud rahukokkuleppe rakendamise protsessi toetamisega, sealhulgas Lõuna-Sudaani rahva enesemääramist käsitleva rahumeelse referendumi korraldamisega. Ta töötas ka konfliktide lahendamise nimel Darfuris, Lõuna-Kordofanis ja Sinise Niiluse piirkonnas.

Niiluse konflikti edasise süvenemise vältimiseks julgustas EL **Niiluse basseini** riike jätkama koostööd, et majandada Niiluse veevarusid säästval ja vastastikku kasulikul viisil.

6.2.3. MADAGASKAR Madagaskar⁵⁸ jäi nõ Cotonou lepingu artikli 96 riigiks. Tänu positiivsetele poliitilistele arengutele (tegevuskava allkirjastamine Lõuna-Aafrika Arenguühenduse (SADC) vahendusel) muudeti 2011. aasta detsembris vastavaid jõusolevaid meetmeid, mis võimaldasid ELil toetada tingimuslikult käimasolevat üleminekuprotsessi.

6.3. KESK-AAFRIKA

6.3.1. KONGO DEMOKRAATLIK VABARIIK Ida-Aafrika järvede piirkonnas olid 2011. aastal oluliseks verstapostiks Kongo Demokraatliku Vabariigi presidendi- ja seadusandliku kogu valimised. Kõrge esindaja esitas neli avaldust 2011. aasta novembris ja detsembris, väljendades tõsist muret protsessi suhtes, mõistes hukka kõrvalekaldumisi, vägivalda ja inimõiguste rikkumisi⁵⁹. EL kritiseeris selgelt tõsiseid puudusi, läbipaistvuse puudumist häälte lugemisel ja tulemuste avaldamist, mis mõjutasid valimisprotsessi usaldusväärsust. Kõrge esindaja nimetas 2011. aasta oktoobris Koen Vervaeke Ida-Aafrika järvede piirkonna vanemkoordinaatoriks.

⁵⁸ Euroopa Parlament võttis 9. juunil 2011 vastu resolutsiooni olukorra kohta Madagaskaril .

⁵⁹ Euroopa Parlament võttis 7. juulil 2011 vastu resolutsiooni Kongo Demokraatliku Vabariigi ja massilise vägistamise kohta Lõuna-Kivu provintsis (P7_TA-PROV(2011)0340).

Kongo Demokraatlikus Vabariigis tegutseb praegu kaks ÜJKP julgeolekusektori reformi missiooni: EUSEC RD Congo ja EUPOL RD Congo.

2010. aastal pikendati EUSEC RD Congo volitusi 2012. aasta septembrini. Missioon aitab Kongo ametiasutustel teostada kaitsereformi strateegilisel tasandil, haldus- ja inimressursside juhtimise, sõjalise koolituse, logistika, inimõiguse ning tsiviilisikute ja sõjaväe koostöö alal. EUSEC annab sõjalist nõu otse Kongo ametiasutustele ning annab kohapeal läbiviidavate projektide kaudu panuse nimetatud eesmärkide saavutamiseks.

2011. aastal aitas EUSEC Kongo ametiasutustel jaotada sõjaväelaste isikutunnistusi kogu riigis ja jätkab abi andmist inimressursside haldamise ning haldus- ja finantsküsimumustes. Üks Kongo ametiasutuste põhilisi ülesandeid tuleval perioodil on rakendada 2011. aasta augustis vastu võetud seadus Kongo sõjaväe korraldamise kohta. EUSEC abistab seda protsessi otseselt.

EUPOL RD Congo jätkas 2011. aastal julgeolekusektori reformi toetamist politseiküsimumuste valdkonnas ja missiooni õiguslase kontaktüksuse toetamist, kasutades sel eesmärgil järelevalvet, juhendamist ja nõustamist, aidates Kongo ametiasutustel rakendada politsei tegevuskava ja sellega seotud õigusraamistikku. EUPOL RD andis panuse kohalikesse ja rahvusvahelistesse jõupingutustesse riigi politseiteenistuse võimekuse tugevdamiseks ning suhtluse parandamiseks politseiteenistuse ja laiema kriminaalõigussüsteemi vahel. 2011. aastal pikendati EUPOLi volitusi 2012. aasta septembrini.

6.3.2. KESK-AAFRIKA VABARIIK Kesk-Aafrika Vabariik oli jätkuvalt ebastabiilne pärast seda, kui 2011. aasta üldvalimiste tulemusel kitsenes poliitiline ruum. Seetõttu osales EL veelgi aktiivsemalt, pidades Kesk-Aafrika Vabariigi ametiasutustega tõhustatud poliitilist dialoogi. EL keskendus rahvusliku leppimise jätkumisele ning rahu konsolideerimisele riigis, toetades ka Kesk-Aafrika Riikide Majandusühenduse (ECCAS) poolt juhitud Aafrika rahutagamissmissiooni Kesk-Aafrika Vabariigis (MICOPAX).

6.4. LÕUNA-AAFRIKA

6.4.1. LÕUNA-AAFRIKA VABARIIK Neljas iga-aastane Lõuna-Aafrika ja Euroopa Liidu tippkohtumine 2011. aasta septembris tähistas strateegilise partnerluse süvenemist, kusjuures tehti kasulikke edusamme kaubanduslääbirääkimiste osas SADCi–ELi majanduspartnerluslepingu üle, Zimbabwe osas ja suurema vastastikuse mõistmise saavutamise osas Liibüa suhtes. Tippkohtumisel tehti rahuloluga kokkuvõtte arengust, mis toimus partnerluse rakendamisel ühise tegevuskava kaudu, ning aasta jooksul toimunud kõrgetasemelistest poliitilistest dialoogidest, sealhulgas kolmandast poliitika- ja julgeolekukomitee tasandi kohtumisest Lõuna-Aafrika Vabariigiga juunis Pretorias.

6.4.2. ZIMBABWE Zimbabwe osas⁶⁰ oli ELil juhtroll konsensuse leidmises Kimberley protsessi liikmete vahel Marange teemantide kasutamisel ning 2011. aasta novembris sõlmis EL liidu põhimõtteid ja eesmäärke toetava kokkuleppe. Kõrge esindaja tegi avalduse, milles tervitati seda positiivset tulemust mitte ainult Kimberley protsessi, vaid ka Zimbabwe rahva jaoks, mis tõhustab läbipaistvust, et nad saaksid kasu loodusvarade ekspordist saadavast tulust. Seoses Zimbabwega seotud tegevuse uuenemise protsessiga kustutas EL viisakeelu ja varade külmutamise nimekirjast 35 isikut, reageerides nii olulisele edule majanduskriisi mõju leevendamisel ja põhiliste sotsiaalteenuste osutamisel. EL väljendas soovi vaadata läbi järelejäänud meetmed seoses konkreetse arenguga üldise poliitilise kokkuleppe rakendamisel ja usaldusväärsete valimiste korraldamisel.

6.4.3. SAMBIA Sambias korraldati presidendi- ja parlamendivalimised läbipaistval ja usaldusväärsel viisil, mille tulemusel toimus võimu edukas üleminek, mis näitas piirkonnale positiivset eeskuju. EL jälgis valimisprotsessi valimiste vaatlusmissiooni kaudu.

7. PÕHJA- JA LÕUNA-AMEERIKA

7.1. PÕHJA-AMEERIKA

7.1.1. AMEERIKA ÜHENDRIIGID (USA) Ameerika Ühendriigid on endiselt üks ELi tähtsamaid partnereid. 2011. aastal tugevdati täiendavalt strateegilist partnerlust ELi ja Ameerika Ühendriikide vahel. Kõrge esindaja ja riigisekretär Clintoni vahelised kontaktid olid sagedased ja lähedased. Samuti kohtus kõrge esindaja korrapäraselt USA riikliku julgeoleku nõuniku Tom Doniloniga.

⁶⁰ Euroopa Parlament võttis 7. aprillil 2011 vastu resolutsiooni Zimbabwe kohta P7_TA-PROV(2011)0159).

28. novembril Washingtonis toimunud ELi–USA tippkohtumisel⁶¹ keskenduti tööhõivele ja majanduskasvule, ülemaailmsetele väljakutsetele, ELi ja USA kodanike julgeolekule ning välispoliitikale. Tippkohtumisel toonitati, et majanduskasv ja tööhõive on suur majandusprobleem ja praeguses majanduskliimas võtmetähtsusega valdkond ELi ja Ameerika Ühendriikide koostöös ning moodustati seda valdkonda käsitlev ELi–USA kõrgetasemeline töörühm. Tervitati edusamme ELi–USA küberjulgeoleku ja küberkuritegevuse töörühma töös. Toonitati ka 29. novembril kokku tulnud Atlandi-ülese majandusnõukogu tähtsust ja rõhutati selle rolli majanduskasvu edendamisel ja töökohtade loomisel. Tippkohtumisele eelnes ELi ja USA energianõukogu ministrite kohtumine, mille kaaseesistujateks olid kõrge esindaja ja riigisekretär Clinton ning mis suurendas veelgi ELi ja USA koostööd energiajulgeoleku alal.

Kõnealust aastat iseloomustas tugev ja tõhus ELi ja USA vaheline koostöö välispoliitika alal. Selles keskenduti ELi vahetule naabrusele ja Lähis-Idale, kus kõrge esindaja ja Euroopa välisteenistus olid väga aktiivsed. EL ja USA tegid tihedat koostööd oma plaanide osas abistada reformiprotsessi Põhja-Aafrikas ja Lähis-Idas, seoses poliitilise ja humanitaarolukorraga Liibüas ning seoses piiravate meetmetega Liibüa, Süüria ja Iraani suhtes. Lisaks toimus sisuline dialoog piirkonna pikaajalise väljavaate osas. Tehti tihedat koostööd Lähis-Ida rahuprotsessi nelikus. Samuti osaleti ühiselt kõrgel tasemel Ukraina, Valgevene ja Balkani asjades. Kõigil tasemetel oli poliitilise dialoogi kohtumiste täisprogramm.

⁶¹ Euroopa Parlament võttis 17. novembril 2011 vastu resolutsiooni ELi ja USA tippkohtumise ning Atlandi-ülese majandusnõukogu kohta (T7-0510/2011).

Niigi viljakat koostööd kriisiohje valdkonnas laiendati 2011. aastal osalemise raamlepingu allkirjastamisega 18. mail 2011, et hõlbustada USA osalemist ÜJKP missioonides ja operatsioonides. USA oli aktiivselt seotud ÜJKP kriisihaldusoperatsioonidega, eelkõige Kosovos (EULEX) ja Kongo Demokraatlikus Vabariigis (EUSEC ja EUPOL RD Congo). Samuti tuleks märkida merevägede suurepärase koostööd India ookeanis (CTF 151 ja Atalanta).

7.1.2. KANADA ELi–Kanada suhetes olid 2011. aastal esikohal mitmed kõrgetasemelised läbirääkimised, eelkõige seoses 1976. aasta raamlepingu uuendamise osas, mida mõlemad pooled sooviksid 2012. aastal lõpetada, samuti ulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu osas⁶². Uus strateegilise partnerluse leping sätestab õiguslikult siduvas dokumendis poliitilised dialoogid, ühised kohustused ning inimõiguste, demokraatia, õigusriigi põhimõtte, massihävitussrelvade leviku tõkestamise, ICC edendamise ja terrorismivastase võitluse jagatud väärtused. Peale muude koostöövaldkondade seab see raamistikku ka olemasoleva koostöö rahvusvahelistes rahu ja julgeolekuga seotud küsimustes.

ELil oli 2011. aastal täielik poliitilise dialoogi programm Kanadaga. Kõrge esindaja korraldas mitu kohtumist Kanada välisministriga ja nad pidasid regulaarselt ühendust. Kanada jätkas panustamist ELi ÜJKP missioonidesse Afganistanis ja Palestiina territooriumidel, samuti osalemist ELi valimiste vaatlusmissioonides Tuneesias, Kongo Demokraatlikus Vabariigis, Nigeris ja Sudaanis⁶³. Tugev koostöö oli sellistes küsimustes nagu sanktsioonid Iraani ja Süüria vastu ja tõhus koostöö pärast araabia kevadet Tuneesias, Egiptuses ja Liibüas. Viidi lõpule poliitilise dialoogi kohtumiste täielik programm.

⁶² Euroopa Parlament võttis 8. juunil 2011 vastu resolutsiooni ELi ja Kanada kaubandussuhete kohta

⁶³ EL, Kanada ja Belgia valitsus korraldasid 2011. aasta veebruaris Brüsselis ühiselt konverentsi teemal „Olukord Haitis aasta pärast maavärinat“, kus kajastus tihe koostöö kohapeal ja arutati edasist tegevust.

7.2. LÕUNA-AMEERIKA

MITMEPOOLNE TEGEVUS

7.2.1. LADINA AMEERIKA JA KARIIBI PIIRKOND 2011. aastal tugevnesid jätkuvalt poliitilised suhted Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riikidega. Edu saavutati 2010. aasta Madridi tippkohtumise tulemuste rakendamisel: parafeeriti assotsieerimisleping Kesk-Ameerikaga ja kaubandusleping Kolumbia ja Peruuga. Toimus neli läbirääkimisvooru ELi–Mercosuri assotsieerimislepingu osas, mille tulemusena toimus oluline areng. 2011. aasta novembris pühitseti sisse ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna fondi peakorter Hamburgis, kusjuures eriti tõhusaks vahendiks investeringute toetamisel piirkonda osutus Ladina-Ameerika investeerimisrahastu. Jätkus Madridi tegevuskava rakendamine.

Ettevalmistused eelseisvaks ELi – Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna tippkohtumiseks, mis toimuvad Santiago de Chiles 2013. aasta jaanuaris, algasid 2011. aastal. Tippkohtumise teema, „*Liit säästliku arengu nimel: sotsiaalvaldkonna ja keskkonnavalaste investeringute edendamine*”, on eriti ajakohane. 2011. aasta jaanuaris, aprillis ja oktoobris toimus kolm ELi – Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna kõrgete ametnike kohtumist selle tippkohtumise ettevalmistamiseks.

Julgeolek oli endiselt tähtis küsimus Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonnas. Alustati *ad hoc* julgeolekudialooge Mehhiko ja Kesk-Ameerikaga. EL andis tugevat poliitilist tuge Kesk-Ameerika julgeolekustrateegiale, mida esitleti 2011. aasta juunis toimunud rahvusvahelisel konverentsil Guatemalas. EL osales aktiivselt järelmeetmetes nn sõprade rühma mehhanismi kaudu. Toimus mitu ELi – Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna uimastialase mehhanismi kohtumist. Julgeolekuga seotud küsimused olid oluliseks teemaks ka Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonda käsitlevates poliitilistes konsultatsioonides Venemaa, Kanada ja USAga. ELi – Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna rändealane struktureeritud dialoog jätkus kõrgetasemeliste ja tehnilisemate kohtumiste kaudu.

7.2.2. EUROOPA – LADINA-AMEERIKA PARLAMENTAARNE ASSAMBLEE

(EUROLAT) EUROLAT andis olulise panuse piirkonnaga seotud poliitika määratlemisse ja arengute järelmeetmetesse. Cartagena de Indias' (Colombia) kohtus 2011. aasta aprillis assamblee täitevbüroo, et valmistada põhiliselt ette 2011. aasta mais toimunud V EUROLATi täiskogu istungit Montevideos. Büroo ja EUROLATi komiteede kohtumised toimusid mais (samaaegselt täiskogu istungiga) ja novembris (Brüsselis). Kõrge esindaja osales viimases kohtumises ja assamblee tervitas seda soojalt.

7.2.3. CARIFORUM Suhteid **Kariibi mere piirkonnaga** iseloomustasid 2011. aasta jooksul järelmeetmed olulisele arvule 2010. aastal tehtud algatustele. Poliitilise dialoogi pidamine ja tugevdamine piirkonnaga oli endiselt oluline (2012. aastaks on kavandatud ELi–Cariforumi poliitiline dialoog juhtivametnike tasandil). ELi – Kariibi mere piirkonna ühisstrateegia, mis sai alguse 2010. aasta CARIFORUMi tippkohtumisel, valmistati ette töötlemiseks institutsioonides ja selle käivitamine on kavandatud 2012. aastaks⁶⁴.

KAHEPOOLNE TEGEVUS

7.2.4. BRASIILIA Oktoobris Brüsselis toimunud viiendal ELi–Brasiilia tippkohtumisel kinnitati ELi–Brasiilia strateegiliste suhete kindlust ja keskenduti ELi ja Brasiilia⁶⁵ suhetele, rahvusvahelisele majandusolukorrale, kliimamuutustele, energeetikale ning ELi–Mercosuri läbirääkimistele assotsieerimislepingu üle.

⁶⁴ Kaubanduse ja koostöö valdkonnas kogus majanduspartnerlusleping hoogu kaubandus- ja arengukomitee moodustamise, majanduspartnerluslepingu rakendusüksuste loomise ja ELi liikmesriikidega konsulteerimise kaudu seoses majanduspartnerluslepingu mõju optimeerimisega. Piirkonna vahekokkuvõtte tegemise protsessiga kinnitati piirkondliku integratsiooni sihtvaldkonna säilitamise tähtsust ja dokumenteeriti, et Kariibi mere piirkond on AKV piirkondade seas juhtival kohal seoses kulukohustuste määradega 10. Euroopa Arengufondi piirkondliku assigneeringu raames. Samuti kiitis Euroopa Arengufondi komitee heaks Kariibi infrastruktuuri sihtfondi Kariibi investeerimisrahastu kujul, mis käivitatakse 2012. aastal.

⁶⁵ Euroopa Parlament võttis 20. jaanuaril 2011 vastu resolutsiooni Cesare Battisti Brasiiliast väljaandmise kohta (P7_TA(2011)0027).

Eriti tähtsate eesmärkide hulgas olid 500 miljoni euro suurune laenuleping Euroopa Investeerimispanka (EIP) ja *Banco Nacional de Desenvolvimento Economico e Social* (BNDES) vahel taastuvenergeetikaga seotud projektide teostamiseks, 2011.–2014. aasta ühise kultuuriprogrammi allkirjastamine ja kolme eellepingu allkirjastamine, mille eesmärk on aidata kaasa turismivoogudele ELi ja Brasiilia vahel, struktureeritud dialoogi loomine kosmosepoliitika valdkonnas ning teaduskoostöö tugevdamine Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse ja Brasiilia teadus-, tehnoloogia- ja innovatsiooniministeeriumi vahel.

Poliitikajuhtide tasandil alustati poliitilist dialoogi koostöö tõhustamiseks kahepoolsetes ja rahvusvahelistes küsimustes. Esimene kohtumine toimus 2011. aasta mais Brüsselis.

7.2.5. MEHHIKO 2011. aastal süvenesid suhted Mehhiko, ühe meie strateegilise partneriga. Sel aastal suurenes koostöö jagatud positsioonide edendamiseks sellistes küsimustes nagu kliimamuutused ja demokraatia levik. Inimõigusi käsitleva kahepoolse kõrgetasemelise dialoogi teine voor toimus 2011. aasta märtsis, kusjuures erilist tähelepanu pöörditi Mehhiko siseolukorrale ja föderaalvalitsuse poolt rahvusvaheliste kohustustega kooskõlas läbi viidavatele reformidele. Ühiskomitee Mehhikoga kohtus 2011. aasta oktoobris, et vaadata läbi üldise kokkuleppe ja strateegilise partnerluse rakendamine.

7.2.6. KUUBA ELi–Kuuba poliitilise dialoogi kuues voor toimus veebruaris Brüsselis. Käsitleti inimõigustealaseid küsimusi ning rahvusvahelisi küsimusi, eelkõige kliimamuutustega seonduvat. Jätkus nõukogus 25. oktoobril 2010 alustatud mõttevahetus ELi ja Kuuba vaheliste suhete kohta.

7.2.6. HAITI EL jätkas 2011. aastal elutähtsa humanitaarabi ja koostööabi andmist Haiti ülesehitamise toetamiseks⁶⁶. Peaminister Conille'i nimetamise ja uue valitsuskabineti moodustamisega 2011. aasta kolmandas kvartalis lõppes pikaajaline poliitiline kriis ja ELi–Haiti kahepoolne poliitiline dialoog sai uue hoo. Inimõiguste valdkonnas andis EL olulise panuse Haiti esimese üldise korrapärase läbivaatamise ettevalmistamisse ÜRO Inimõiguste Nõukogu raames.

7.2.7. ANDIDE RIIGID Andide riikide osas kinnitati viiendal assotsieerimise nõukogul **Tšiiliga** (7. oktoober 2011) assotsieerimislepingu jätkuvat edukat rakendamist. Alustati läbirääkimisi, et sõlmida leping raamistiku loomiseks, mis võimaldaks Tšiilil osaleda ELi kriisiohjamisoperatsioonides. Pärast ELi ning **Peruu** ja **Colombia** kaubanduslepingu parafeerimist märtsis alustati lepingu vastuvõtmise protsessi. Colombias eeldatakse, et lepingu majanduslikud võimalused annavad panuse ebaseadusliku uimastimajanduse haarde murdmisesse ja toetavad president Santose rahuplaani; Peruus võimaldab leping säästliku majandusliku arengu edendamise kaudu võidelda uimastite vastu ning tugevdada konfliktide ennetamise ja ohjamise mehhanisme. EL jätkas võitlemist uimastite ja uimastikaubanduse vastu Andide piirkonnas tervikuna, käsitledes seda olulist probleemi kohtumistel mitte ainult Colombia (detsembris) ja Peruuga (märtsis ja detsembris), vaid ka **Boliiviaga** (septembris). Lisaks panustab EL stabiliseerimisalastesse jõupingutustesse Colombia ja **Ecuadori** vahelisel piiril.

⁶⁶ Euroopa Parlamendi 19. jaanuari 2011. aasta resolutsioon olukorra kohta Haitis aasta pärast maavärinat: humanitaarabi ja ülesehitustöö (P7_TA(2011)0018).

B. TOIMETULEK OHTUDE JA ÜLEMAAILMSETE VÄLJAKUTSETEGA

1. MASSIHÄVITUSRELVADE JA NENDE KANDEVAHENDITE / TAVARELVADE LEVIK

1.1. MASSIHÄVITUSRELVADE LEVIKU TÕKESTAMINE

Massihävitusrelvade leviku tõkestamine ja desarmeerimine oli endiselt ELi välispoliitika lahutamatu osa 2011. aastal⁶⁷.

Kasutades uusi Lissaboni lepinguga antud võimalusi on tehtud jõupingutusi selleks, et tugevdada koostööd ELi institutsioonide ja liikmesriikide vahel. Prioriteetseks loeti kõigi ELi käsutuses olevate vahendite koondamist, et tagada tõhus ja ühtne rakendamine. Konkreetselt jätkas EL kõigi riikide asjakohaste rahvusvaheliste lepingute ja õigusaktidega ühinemise toetamist ning nende täielikku rakendamist. EL edendas samuti endiselt relvade leviku tõkestamist käsitlevate klauslite (mis hõlmavad massihävitusrelvi ja ka väike- ja kergrelvi) kolmandate riikidega sõlmitavatesse lepingutesse lisamist. 2011. aastal alustati läbirääkimisi massihävitusrelvi ning väike- ja kergrelvi käsitlevate klauslite üle Armeenia, Austraalia, Aserbaidžani, Kanada, Gruusia, Malaisia ja MERCOSURiga.

1.1.1. Tuumarelva leviku tõkestamise leping EL keskendus 2011. aastal oma jõupingutustes tuumarelva leviku tõkestamise lepingu läbivaatamise 2010. aasta konverentsi poolt vastu võetud tegevuskava aktiivsele rakendamisele. EL korraldas 2011. aasta juulis eduka ELi seminari massihävitusrelvadest vaba tsooni kohta Lähis-Idas, koondades ligikaudu 200 akadeemikut ja valitsusametnikku EList, kõigist piirkonna riikidest, kolmandatest riikidest ja asjakohastest rahvusvahelistest organisatsioonidest, et anda panus 2012. aasta konverentsi korraldamise protsessi, mida teostab ÜRO.

⁶⁷ ELi osalemine kõigis selle valdkonna tegevustes põhines strateegilistel dokumentidel: Euroopa 2003. aasta julgeolekustrateegia; 2003. aasta massihävitusrelvade leviku vastane ELi strateegia ning 2008. aasta uued tegevussuunad massihävitusrelvade ja nende kandesüsteemide leviku vastases võitluses; 2005. aasta ELi strateegia väike- ja kergrelvade ebaseadusliku hankimise ja salakaubaveo vastaseks võitluseks ja 2008. aasta ELi ühine seisukoht tavarelvade ekspordi kohta.

ELi poolt Iraani ja Korea Rahvademokraatliku Vabariigi osas võetud meetmed on välja toodud aruande A osa vastavas peatükis.

1.1.2. Üldine tuumakatsetuste keelustamise leping EL toetas jätkuvalt tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu (CTBT) jõustumist, rakendades 2010. aasta juulis vastu võetud nõukogu otsust, et toetada täiendavalt Tuumarelvakatsetuste Üldise Keelustamise Lepingu Organisatsiooni (CTBTO) ettevalmistuskomisjoni tegevust. Seda täiendasid diplomaatilised meetmed⁶⁸. Kõrge esindaja tervitas soojalt lepingu ratifitseerimist Indoneesia poolt 2011. aasta detsembris (kes oli üks üheksast 2. lisa riigist, kes ei olnud selleks ajaks üldist tuumakatsetuste keelustamise lepingut veel ratifitseerinud) kui veel üht sammu kõigi tuumaplahvatuste katsetuste lõpetamise poole maailmas.

1.1.3. Rahvusvaheline Aatomienergiaagentuur (IAEA) EL toetas jätkuvalt ka Viinis tegutsevat Rahvusvahelist Aatomienergiaagentuuri⁶⁹. 2011. aastal panustas EL oluliselt IAEA väherikastatud uraanipanga projekti, toetades seda stabiliseerimisvahendi kaudu 10 miljoni euroga ja teatas oma valmisolekust jätkata selle projekti toetamist oluliste summadega stabiliseerimisvahendi ja ÜVJP eelarvest. EL panustas samuti 5 miljonit eurot Seibensdorfis (Austrias) asuva Rahvusvahelise Tuumaenergiaagentuuri kaitsemeetmete laboratooriumi moderniseerimisse. Eesmärk on tagada, et kui kolmandad riigid võtavad tuumaenergiaalaseid meetmeid, siis on täidetud tuumaohutuse, - julgeoleku ja vastavate ettevaatusabinõude kõrgeim tase. EL ja selle liikmesriigid panustavad seega ka tuumaalasesse „rahuotstarbelisse” energiaga seotud ja mitteseotud tegevusse, osaliselt IAEA kaudu, panustades igal aastal ligikaudu 150 miljonit eurot.

⁶⁸ Poliitilised dialoogid, demaršid, rahvusvahelise tuumakatsetuste vastase päeva tähistamiseks toimunud ÜRO Peaassamblee täiskogu mitteametlikul kohtumisel esitatud avaldused ning XIV artikli konverents 2011. aasta septembris New Yorkis.

⁶⁹ EL on endiselt üks olulisemaid rahastajaid Rahvusvahelise Tuumaenergiaagentuuri tuumajulgeoleku fondile, millest saavad kasu rohkem kui 50 riiki Aafrikas, Lähis-Idas, Lõuna-Ameerikas ja Aasias, ning on pärast 2004. aastat panustanud rohkem kui 30 miljonit eurot.

1.1.4. Keemiarelvade keelustamise konventsioon (CWC) EL jätkas jõupingutusi kõigi maailma riikide ühinemiseks keemiarelvade keelustamise konventsiooniga ja selle täielikuks rakendamiseks. Nõukogu alustas tööd nõukogu otsuse eelnõuga, mis tugineb ELi ja Keemiarelvade Keelustamise Organisatsiooni (OPCW) koostöö headele kogemustele. EL alustas samuti tööd oma seisukoha kujundamisega Keemiarelvade Keelustamise Organisatsiooni tuleviku kohta.

1.1.5. Bioloogilised relvad EL jätkas tööd seoses maailmas järjest rohkem muret tekitavate bioloogiliste relvade ohu ennetamisega⁷⁰. EL osales aktiivselt protsessis, mille tulemusel korraldati 2011. aasta detsembris **seitsmes BTWC (bioloogiliste ja toksiinrelvade konventsioon) läbivaatamise konverents**, pidades läbirääkimisi nõukogu poolt 2011. aasta juulis vastu võetud ühise seisukoha üle. Kindlaks määrati ELi prioriteedid (täitmise usaldusväärsus, riiklik rakendamine ja konventsiooni ülemaailmne kohaldamine), et tagada konverentsi edukas tulemus. Selle põhjal viis EL läbi kahepoolset konsultatsiooni põhiliste osalistega ja andis panuse sellise tulemuse saavutamisse, mida võiks üldiselt pidada positiivseks, kuigi piiratuks.

1.1.6. Ekspordikontroll Seoses ekspordikontrolli protsessiga jätkas EL 2011. aastal ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide 1540, 1673 ja 1810 rakendamise toetamist nõukogu 2008. aasta ühismeetme abil, mille eesmärgiks on tugevdada kolmandate riikide riigiametnike oskusi ja suutlikkust.

⁷⁰ Nimetatud töö aluseks on kaks ühismeedet, millest üks toetab bioloogiliste ja toksiinrelvade konventsiooni ning teine toetab Maailma Tervishoiuorganisatsiooni tegevust bioohutuse ja bioturvalisuse alal, rakendades rahvusvahelisi tervise-eeskirju ning tunnistades ennetavate bioohutuse ja bioturvalisuse meetmete tähtsust rahvusvahelise julgeoleku seisukohalt. 2011. aastal korraldas ÜRO desarmeerimisküsimuste büroo neli piirkondlikku seminari ja seitse riikliku abi visiiti. Maailma Tervishoiuorganisatsioon korraldas kolm piirkondlikku seminari ja neli riikliku abi visiiti ning viis lõpule bioloogilise ohutuse ja bioloogilise julgeoleku katseprojekti Omaanis. Kahe eespool nimetatud ühismeetme kehtivus lõppes 31. detsembril 2011, sillutades teed siseläbirääkimistele uute nõukogu otsuste üle bioloogiliste ja toksiinrelvade konventsiooni ning vastavalt Maailma Tervishoiuorganisatsiooni toetamise kohta bioloogilise ohutuse ja bioloogilise julgeoleku alal.

1.1.7 EL rakendab jätkuvalt nõukogu 2008. aasta otsust, millega toetatakse **Haagi tegevusjuhendit**, mis on rahvusvaheline õigusakt, milles käsitletakse kanderakette, massihävitusrelvade põhilisi kandevahendeid (teavitustöö riikide hulgas, kes ei ole tegevusjuhendile alla kirjutanud).

1.1.8 Stabiliseerimisvahendi (keemilisi, bioloogilisi, radioloogilisi ja tuumaküsimusi käsitleva) riskileevendamise komponendi põhjal on hästi edenenud **keemilise, bioloogilise, radioloogilise ja tuumamaterjali tippkeskuste** loomine ning esimesi keskusi avatakse nüüd Jordaanias, Filipiinidel, Gruusias, Marokos ja Alžeerias. Nende eesmärk on tugevdada piirkondlikku ja rahvusvahelist koostööd kõigi keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumariskide alal sõltumata nende päritolust⁷¹.

1.1.9 EL jätkas 2011. aastal ka rahvusvahelise arutelu jälgimist seoses **vaesestatud uraaniga** ja selle kasutamise ja tootmise võimaliku reguleerimisega⁷².

1.1.10 EL jätkas tööd rahvusvahelise tegevusjuhendiga, mille eesmärk on tõhustada usalduse loomist ja läbipaistvust **avakosmosetegevuses**, ning pidas konsultatsioone kolmandate riikidega.

⁷¹ ÜRO julgeolekunõukogu tervitas hiljuti nende keskuste loomist (ÜRO Julgeolekunõukogu presidendi 19. aprilli 2012. aasta avaldus).

⁷² Pärast vaesestatud uraani kasutamist käsitleva 2008. aasta resolutsiooni ja ÜRO Peaassamblee 65. istungit käsitleva nõukogule adresseeritud soovitude vastuvõtmist Euroopa Parlamendi poolt jätkus 2011. aastal dialoog Euroopa Parlamendi, nõukogu ja Euroopa välisteenistuse vahel, sealhulgas konkreetse julgeoleku ja kaitse allkomisjoni aruteluga selles küsimuses Euroopa välisteenistuse osalusel 6. oktoobril 2011.

1.2. TAVARELVASTUS

1.2.1. Ekspordikontroll Liikmesriikide poliitikat tavarelvastuse ekspordi kontrolli valdkonnas suunab endiselt 2008. aasta detsembris vastu võetud nõukogu ühine seisukoht, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad.

2011. aasta viimastel kuudel alustas nõukogu tavarelvastuse ekspordi töörühm ettevalmistusi

2012. aastal läbiviidavaks läbivaatamisprotsessiks. Nõukogu ja Euroopa välisteenistus jätkasid

2011. aastal põhjaliku dialoogi arendamist Euroopa Parlamendiga ekspordikontrollipoliitika üle⁷³.

2011. aastal oli EL eriti aktiivne selliste algatuste levitamisel, rahastamisel ja toetamisel, millega tugevdati tõhusa **relvade ekspordi kontrolli** rakendamist kolmandate riikide poolt, korraldades seminare ja õppereise mitmetes liikmesriikides⁷⁴. EL jätkas täielikult **relvakaubanduslepingu** üle peetavates läbirääkimistes osalemist, võttes osa relvakaubanduslepingu ettevalmistuskomitee 2011. aasta märtsi ja juuli koosolekutest, ning oli eriti aktiivne intensiivse teavitustegevuse korraldamises üle terve maailma⁷⁵.

1.2.2. Väike- ja kergrelvad EL jätkas kooskõlas oma 2005. aasta strateegiaga väike- ja kergrelvade üle tugeva kontrolli toetamist kõikidel rahvusvahelistel foorumitel ning poliitilises dialoogis kolmandate riikidega. EL jätkas 2011. aastal ebaseadusliku kauplemise vältimiseks mõeldud vahendite väljatöötamise rahastamist ning abistas jätkuvalt varude haldamisel, relvade kogumisel, registreerimisel, relvade üleandmise kohta raporteerimisel ning liigsete relvavarude hävitamisel Lääne-Balkani riikides.

⁷³ Euroopa Parlament võttis 13. oktoobril 2011 vastu seadusandliku resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega rakendatakse ÜRO tulirelvade protokoll artiklit 10 ning kehtestatakse tulirelvade, nende osade, lisaseadiste ja laskemoona ekspordilube, impordi ja transiiti käsitlevad meetmed (

⁷⁴ Tavarelvastuse ekspordi alast teavitustööd käsitleva nõukogu 2009. aasta otsuse rakendamise osana korraldati kaks teavitustööseminari, mille eesmärk on edendada 2008. aasta ühise seisukoha põhimõtteid ja kriteeriume. Lisaks toimusid Horvaatias, endises Jugoslaavia Makedoonia vabariigis ja Montenegros tavarelvastuse ekspordikontrolli eest vastutavatele kandidaatriikide ametnikele neli õppereisi Ungarisse, Portugali, Poola ja Tšehhi Vabariiki.

⁷⁵ Pärast nõukogu uue otsuse vastuvõtmist 2010. aastal relvakaubanduslepingu üle peetavate läbirääkimiste protsessi toetuseks korraldati koostöös ÜRO Desarmeerimisuuringute Instituudiga neli piirkondlikku seminari Lõuna- ja Kesk-Aasia riikidele (2010. aasta novembris Nepaalis), Lääne-, Põhja- ja Kesk-Aafrika riikidele (2011. aasta veebruaris Marokos), Lõuna- ja Põhja-Ameerika ning Kariibi mere riikidele (2011. aasta aprillis Uruguays) ning Ida-Aasia ja Vaikse mere piirkonna riikidele (2011. aasta juunis Indoneesias).

EL osales aktiivselt mitteametlikes nõupidamistes väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse ennetamist, tõkestamist ja likvideerimist käsitleva ÜRO tegevuskava 2012. aasta läbivaatamiskonverentsi ettevalmistamiseks ning võttis vastu ka uue nõukogu otsuse toetamaks ÜRO desarmeerimisküsimuste büroo tegevust ÜRO tegevuskava rakendamisel. EL käsitleb tegevuskava ühena põhilistest vahenditest julgeoleku ja arengu omavahelise suhte käsitlemiseks ja lahenduste väljatöötamiseks, et ennetada ja vähendada kindluse puudumist ning edendada inimõigusi.

1.2.3. Jalaväemiinid ja kobarlahingumoon EL jätkas **jalaväemiine käsitleva Ottawa konventsiooni ja kassetlahingumoon konventsiooni** ülemaailmse kohaldamise ja täieliku rakendamise edendamist erinevatel konverentsidel ja kohtumistel kogu 2011. aasta jooksul⁷⁶.

2. TERRORISM JA ORGANISEERITUD KURITEGEVUS

2.1. TERRORISM

EL käsitles 2011. aasta jooksul terrorismiohtu ÜRO raamistikus ning suhetes kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Teemavaldkondadest seati prioriteediks terrorismi ennetamine ja võitlus radikaliseerumise ja värbamise ning samuti terrorismi rahastamisega nii ELis kui ka väljaspool. Lisaks tagas EL, et ELis ajakohastatakse vastavalt vajadusele ja rakendatakse ÜRO sanktsioonirežiime Al Qaida ja Talibani vastu.

⁷⁶EL andis 2011. aastal vaatlejana oma panuse kobarlaskemoona käsitleva Oslo konventsiooni osalisriikide teise konverentsi (11.–16. septembril Beirutis). EL osales jalaväemiinide vastase konventsiooni osalisriikide üheteistkümnendal kohtumisel (28. novembril – 2. detsembril Phnom Penhis) ning jälgis tähelepanelikult läbirääkimisi kobarlaskemoona käsitleva võimaliku protokolli üle ÜRO teatavate tavarelvade konventsiooni raames ja konventsiooni neljandat läbivaatamiskonverentsi. Euroopa Parlament võttis 17. novembril 2011 vastu resolutsiooni kassetlahingumoon keelustamise kohta (P7_TA-PROV(2011)0512) ja 7. juulil 2011 resolutsiooni edusammude kohta miinivastases tegevuses P7_TA-PROV(2011)0339).

EL väljendas solidaarsust terrorismiohvrile ja tunnistas vajadust austada nende õigusi. EL tunnistas kõikidele terrorismi all kannatanutele abi osutamise ja nende toetamise tähtsust.

Geograafiliste terrorismivastaste prioriteetide osas pidas EL jätkuvalt prioriteetseteks Aasiat, Aafrikat ja Lähis-Ida, keskendudes eelkõige maadele, mis kujutavad Euroopale suurimat ohtu, nagu Pakistan, Afganistan, Aafrika Sarv, Saheli piirkond ja Jeemen⁷⁷. Põhiline rahastamisvahend kolmandate riikide toetamiseks nende jõupingutustes ennetada terrorismi ja selle vastu võidelda, on endiselt stabiliseerimisvahend.

EL toetas tugevalt ülemaailmse terrorismivastase foorumi käivitamist 2011. aasta septembris New Yorgis. Ülemaailmne terrorismivastane foorum annab väärtusliku võimaluse edendada mitmepoolset ja tsiviiljuhtimise all toimuvat terrorismivastast ja suutlikkuse arendamise alast koostööd „terrorismist haavatavates” riikides⁷⁸. EL osaleb aktiivselt ülemaailmse terrorismivastase foorumi tegevuses ja on koos Türgiga Aafrika Sarve piirkonna tööühma kaasesistuja. ELi aktiivset tegevust terrorismivastases võitluses Aafrika Sarve piirkonnas suunatakse 2011. aastal vastu võetud ELi strateegilise raamistikuga.

⁷⁷EL tugevdas ka poliitilist dialoogi ja koostööd kolmandate riikidega seoses suutlikkuse suurendamisega terrorismivastases võitluses. Dialooge peeti USA, ÜRO, Türgi ja Saudi Araabia Kuningriigiga.

⁷⁸Ülemaailmne terrorismivastane foorum edendab ÜRO terrorismivastase võitluse globaalse strateegia täielikku rakendamist. Ülemaailmse terrorismivastase foorumi üldiste eesmärkidega soovitakse koordineerida tegevust rahvusvaheliste partneritega ja edendada tõhusat mitmepoolsust. Eesmärgid on võidelda terrorismi kui ühe ebastabiilsuse algpõhjusega ning samal ajal edendada suutlikkuse suurendamist. Euroopa Liit on jätkuvalt ÜRO ülemaailmse terrorismivastase võitluse strateegia ja selle üldise lähenemisviisi üks suuremaid toetajaid. ELi ja ÜRO ühised jõupingutused Kesk-Aasias põhjustasid terrorismivastases võitluses tehtava piirkondliku koostöö tegeliku paranemise. Sellega seoses võeti vastu tegevuskava ÜRO ülemaailmse terrorismivastase strateegia rakendamise kohta.

Terrorismivastased jõupingutused **Saheli piirkonnas** on lahutamatu osa Saheli julgeolekut ja arengut käsitlevast terviklikust ja ühtsest ELi strateegiast, mis on oluline edusamm piirkonnas tehtava ELi töö arengu- ja julgeolekualaste aspektide ühendamises. Sellega seoses laiendati Mali ja Mauritania terrorismivastastele jõupingutustele antavat ELi abi 2011. aastal Nigerile, keskendudes õiguskaitsele, kriminaalõigusele ja õigusriigi põhimõttele, edendades samas inimõiguste täielikku austamist. Erilisi jõupingutusi tehti selleks, et tagada vajalik koordineerimine muude ELi arengukoostöö vahendite ja ELi liikmesriikide jõupingutustega. Relvade laiaulatuslik levik Liibüa kriisi tulemusel lisas uusi probleeme sellesse niigi keerulisse olukorda, mõjutades selle piirkonna stabiilsust veelgi.

2.2. ORGANISEERITUD KURITEGEVUS

EL jätkas 2011. aastal uimastite ja muu salakauba veo käsitlemist „heroiini teel” ja ka „kokaiini teel”, muu hulgas suurendades suutlikkust sihtriikides ja toetades piirkondlikku (piirkondadevahelist) teabevahetust. Nende meetmetega soovitakse täiendada ka organiseeritud ja rasket rahvusvahelist kuritegevust käsitlevat ELi 2011.–2013. aasta poliitikatsükli, mis on uus poliitika planeerimise ja rakendamise protsess ELis.

3. KONFLIKTIDE ENNETAMINE JA VAHENDAMINE

Lissaboni lepingu artikkel 21 seab rahu säilitamise, konfliktide ennetamise ja rahvusvahelise julgeoleku tugevdamise ELi välistegevuse üheks põhieesmärgiks.

Välisasjade nõukogu otsustas 2011. aasta juunis, et kümme aastat pärast Göteborgi programmi vastuvõtmist on see endiselt asjakohane poliitiline alus ELi edasiseks tegevuseks konfliktide ennetamise valdkonnas. Nõukogu märkas olulist arengut Göteborgi programmi rakendamises, nägi ruumi ELi jõupingutuste hoogustamiseks ja tõi välja kolm valdkonda: varajase hoiatamise suutlikkuse tugevdamine ja lõhe kaotamine varajase meetmete võtmisega, ELi vahendamisalase suutlikkuse suurendamine ja konfliktide analüüsimise vahendite parandamine ning partnerlussuhete loomine ja tõhustamine rahvusvaheliste organisatsioonide ja valitsusväliste organisatsioonide ning asjaomaste institutsioonidega.

4. ENERGIAJULGEOLEK

2011. aasta septembris avaldati komisjoni (koostöös kõrge esindajaga) teatis energiavarustuse kindluse ja rahvusvahelise koostöö kohta⁷⁹. Selles on esitatud ELi energeetikaalaseid välissuhteid ja varustuskindlust käsitlev laiaulatuslik strateegia Keskseks lähenemisviisiks on parem koostöö ELi liikmesriikide vahel energiaalase välispoliitika selgete prioriteetide kindlakstegemises ja rakendamises. Transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu andis novembris välisasjade nõukogule ülesande tegeleda nimetatud poliitika väljatöötamisega.

ELi **energiasuhteid Venemaaga** iseloomustas endiselt tugev vastastikune sõltuvus, sest Venemaa on jätkuvalt ELi peamine väline energiatarnija ja EL on suurim väline Venemaa süsivesinikevarude tarbija. 2009. aasta novembris allkirjastatud ELi ja Venemaa varajase hoiatamise mehhanism energeetika valdkonnas võeti vastu ja tõhustati 2011. aasta veebruaris⁸⁰.

⁷⁹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- Ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele energiavarustuse kindluse ja rahvusvahelise koostöö kohta – „ELi energiapolitika: koostöö ELi-väliste partneritega”, KOM(2011) 539 lõplik, 7.9.2011.

⁸⁰ ELi ja Venemaa vahelised tippkohtumised 9.–10. juunil 2011 Ni, ni Novgorodis ja 14.–15. detsembril 2011 Brüsselis, samuti ELi-Venemaa alalise partnerlusnõukogu (välisministrid) kohtumine 17. novembril 2011 Moskvas ning ELi ja Venemaa energiaalase alalise partnerlusnõukogu kohtumine 1. detsembril 2011 Moskvas olid kasulikud võimalused muu hulgas energiapoliitika küsimuste arutamiseks.

Ukraina ühines energiaühendusega 1. veebruaril 2011. Sellega laienes eeskirjadel põhinev ELi energia siseturg olulisele energia transiitriigile, mis aitas kaasa ELi energiajulgeoleku suurendamisele. Töö Ukraina energiaturu integreerimiseks ELiga edenes 2011. aastal.

Ülejäänud kolmandate riikidega jätkati kahepoolseid energiaalaseid arutelusid. Eelkõige allkirjastati 2011. aasta jaanuaris **Usbekistani Vabariigiga** vastastikuse mõistmise memorandum koostöö kohta energeetika valdkonnas.

Kesk-Aasiat käsitleva ELi strateegia oluliseks valdkonnaks oli endiselt energiatranspordi sidemete tugevdamine. 2011. aastal võttis Euroopa Liit vastu volitused õiguslikult siduva lepingu üle läbirääkimiste pidamiseks ELi, **Aserbaidžani**⁸¹ ja **Türkmenistani** vahel **Kaspia merd ületava torujuhtmesüsteemi** ehitamiseks. See on esimene kord, kui EL on teinud ettepaneku sõlmida leping infrastruktuuriprojekti toetuseks, mis aitas kaasa liidu energiajulgeolekule.

Norra on suuruselt teine nafta ja gaasi eksportija ELi, kelle arvele langes 2011. aastal vastavalt 13% ja 24% ELi impordist. Norra osaleb ka energia siseturus ja rakendab asjakohast ELi *acquis*'d. Norra on endiselt tugev partner energiajulgeoleku alal ning Norra roll energia tarnimisel ELile võib veelgi areneda. Lisaks jätkus ELi–Norra energiadialoog, kusjuures Norra näitas üles suurt huvi seoses ELi energia tegevuskavaga aastani 2050, eelkõige ELi tulevase energiaallikate jaotuse osas.

⁸¹ Euroopa Parlament võttis 12. mail 2011 vastu resolutsiooni Aserbaidžani kohta P7_TA-PROV(2011)0243). Euroopa Parlament võttis 15. detsembril 2011 vastu resolutsiooni Aserbaidžani ja eelkõige Rafig Tagi juhtumi kohta (P7_TA-PROV(2011)0590).

5. KLIIMAMUUTUSED JA JULGEOLEK

2011. aastal keskenduti ELi kliimadiplomaatias 2011. aasta detsembris Durbanis, Lõuna-Aafrikas toimunud eduka ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni konverentsi ettevalmistamisele⁸². EL tegi oma partnerite seas teavitustööd, et neid üritusi ette valmistada. Näiteks korraldas liit ELi–Aafrika kliimaläbirääkijate ümarlauakohtumise, mis aitas seisukohti ühtlustada.

Durbani konverents tõi kaasa läbimurde rahvusvahelistes kliimaalastes läbirääkimistes seoses seal kokku lepitud tegevuskavaga tulevase üldise ülemaailmse kokkuleppe sõlmimiseks. Selle tegevuskava kohaselt võtavad õiguslikult siduvaid heitkoguste vähendamise ja piiramise kohustusi kõik riigid, ja mitte ainult Kyoto protokolli arenenud riikidest osalised. Uue kokkuleppe üle peetakse läbirääkimised 2015. aastaks ja see jõustub hiljemalt 2020. aastal.

Välisasjade nõukogu andis 2011. aasta juulis komisjonile ja kõrgele esindajale volitused tegutseda kolmes tegevusliinis: i) ambitsioonikate kliimameetmete edendamine kolmandates riikides, eelkõige jätkuvate poliitiliste dialoogide kaudu, ii) kliimameetmete rakendamisele kaasaaitamine, eelkõige ELi ja liikmesriikide rahalise abi ja koostööga, ning iii) kliimamuutuste ja rahvusvahelise julgeoleku vahelise seose käsitlemine, suurendades veelgi teadmisi kliimast tulenevate ohtude kohta ja võimaldades võtta varajase hoiatamise ja varajasi ennetavaid meetmeid⁸³.

⁸² Euroopa Parlament võttis 16. novembril 2011 vastu resolutsiooni Durbanis toimuva kliimamuutuste konverentsi (COP 17) kohta (P7_TA-PROV(2011)0504).

⁸³ Erilist rõhku asetatakse kõigi ELi osaliste panuste sünergiale, näiteks arendades edasi roheline diplomaatia võrgustikku, ühendades Euroopa välisteenistuse, komisjoni teenistused ja liikmesriigid, nii peakorteri kui ka riigisisisel tasandil.

C. TÕHUSAMA MITMEPOOLSUSEL PÕHINEVA KORRA TOETAMINE

Tunnistades seda, et ülemaailmsed väljakutsed nõuavad ülemaailmseid lahendusi, jätkas EL selgesõnaliselt mitmepoolsuse toetamist, nagu seda kinnitati Lissaboni lepingus⁸⁴. Nõukogu kinnitas 22. oktoobri 2011 üldise korra ELi avalduste tegemiseks rahvusvahelistes organisatsioonides. Jätkuvalt on prioriteediks ELi asjakohane esinemine mitmepoolsetel foorumitel.

1. ÜHINENUD RAHVASTE ORGANISATSIOON

2011. aastal oli oluline prioriteet puuduste käsitlemine, mis tulenevad ELi vaatlejastaatusest ÜROs. ELi osalemist ÜRO töös käsitleva ÜRO peaassamblee resolutsiooni 65/276 vastuvõtmine 2011. aasta mais oli oluline samm edasi ning kõrge esindaja juhitud ja ELi institutsioone ja liikmesriike hõlmava intensiivse ja hästi korraldatud kampaania tulemus.

Resolutsioon 65/276 on sillutanud teed ELi osalemisele ÜRO peaassambleel ja selle komiteedes ning töörühmades, assamblee egiidi all kokku kutsutud rahvusvahelistel kohtumistel ja konverentsidel ning ÜRO konverentsidel. Resolutsiooni rakendamine põhjustas olulise arutelu ÜROs ja see tuleb veel täielikult rakendada.

2011. aastal oli ELi jaoks ÜROs jätkuvalt oluline prioriteet kaitsmise kohustuse põhimõtte (R2R) rakendamine⁸⁵. EL jätkas mõttevahetust ja tööd seoses selle põhimõtte rakendamisega ELi õigusaktides ja poliitikas.

⁸⁴ Euroopa Parlament võttis 11. mail 2011 vastu resolutsiooni ELi kui ülemaailmse osaleja ja tema rolli kohta mitmepoolsetes organisatsioonides (P7_TA-PROV(2011)0229).

⁸⁵ EL kinnitas veel kord oma pühendumust ÜRO kriisiohjamise eesmärkidele ning osales edasi arutelus selle üle, kuidas tugevdada ELi toetust ÜRO rahuvalve operatsioonidele.

EL jätkas käimasoleva ÜRO rahuvalvetegevuse läbivaatamise toetamist vastavalt uue väljavaate algatuses (*New Horizon initiative*) sätestatule, ja toetas eelkõige rõhu asetamist tsiviilisikute kaitsele.

EL edendas ka ÜRO süsteemi reformi. EL jäi kindlaks kohustusele tagada ÜRO rahaliste vahendite tõhus ja tulemuslik haldamine vastavalt eelarvedistsipliini ja ühtsuse põhimõtetele kooskõlas kõrgeimate rahvusvaheliste nõuetega.

Kogu 2011. aasta jooksul on EL olulise prioriteedina teinud tööd hindamisskaalade uue metoodika kehtestamise nimel, mis kajastaks liikmesriikide vahelist õiglasemat ja tasakaalustatumat rahalise kohustuse jaotamist vastavalt nende suutlikkusele maksta.

2. OSCE⁸⁶

EL toetas 2011. aastal aktiivselt OSCE jõupingutusi mitmetes piirkondlikes temaatilistes küsimustes. EL omistas erilist tähtsust OSCE rolli tugevdamisele konflikti eri etappidel (alates varajasest hoiatamisest kuni konfliktijärgse taastamiseni), sealhulgas rahvusvähemuste ülemvoliniku ja OSCE välimissioonide töö kaudu. EL omistas suurt tähtsust ka arengule OSCE inimõiguste mõõtmes, sealhulgas OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo ning meediavabaduse valdkonna esindaja osas. Koostööd OSCEga arendati edasi meediavabaduse, inimõiguste, piirihalduse ja -julgeoleku ning uimastikontrolli alal.

EL hindab endiselt kõrgelt iseseisvate OSCE institutsioonide rolli osalevate OSCE riikide kohustuste rakendamise jälgimisel ja nende abistamisel tulemuste parandamiseks selles osas. See hõlmab valimiste vaatlemist kogu OSCE riikide territooriumil.

⁸⁶ Euroopa Parlament võttis 11. novembril 2010 vastu resolutsiooni OSCE tugevdamise ja ELi rolli kohta (P7_TA-PROV(2010)0399).

EL jätkas aktiivset panustamist Euroopa julgeoleku tulevikku käsitlevasse dialoogi ja OSCE töösse relvakontrolli tugevdamise ja moderniseerimise ning usaldust ja julgeolekut suurendavate meetmete osas. ELi aktiivne lähenemisviis OSCE julgeolekukoostöö foorumil võimaldas võtta vastu usaldust ja julgeolekut suurendavaid meetmeid käsitleva 2011. aasta Viini dokumendi. EL toetas OSCE suuremat keskendumist võitlusele mitmeid riike hõlmavate ohtudega, näiteks võitlusele rahvusvahelise terrorismi vastu, küberjulgeolekule, relvade salakaubaveole, inimkaubandusele ja massihävitusrelvade leviku vastasele võitlusele. Seoses sellega tervitas EL uue piiriüleste ohtude käsitlemise osakonna loomist OSCE sekretariaadis.

Siiski ei olnud hoolimata ELi tõsistest jõupingutustest võimalik saavutada edu OSCE kõigis kolmes mõõtmes ning EL väljendas sügavat muret seoses arengu puudumisega inimõiguste mõõtmes 2011. aasta detsembris toimunud Vilniuse ministrite nõukogul.

3. EUROOPA NÕUKOGU

EL tegi koostööd Euroopa Nõukoguga vastavalt kahe organisatsiooni vahel sõlmitud vastastikuse mõistmise memorandumile, eelkõige Euroopa naabruspoliitika piirkonnas ja Lääne-Balkani riikides seoses demokraatia, õigusriigi ja inimõigustega. EL tegi Euroopa Nõukoguga eelkõige head koostööd justiits- ja siseküsimustes. 2010. aasta koostööväljavaated muudeti ametlikuks 2011. aastal, allkirjastades Euroopa Nõukoguga 4,8 miljoni euro suuruse ühisprogrammi demokraatlike reformide tugevdamiseks Vahemere lõunaosa riikides. Kaks organisatsiooni leppisid kokku ka koostöö tõhustamises Kesk-Aasias, keskendudes õigusriigi põhimõttele. EL pidas läbirääkimisi Euroopa inimõiguste konventsiooniga ühinemise üle, viies 2011. aasta juulis lõpule mitteametliku 7+7 tööühma tasandil tehtava töö ühinemislepingu eelnõuga, mis edastati hiljem täiendavaks arutamiseks ja läbirääkimiseks mõlema organisatsiooni tööühmadele.

D. INIMÕIGUSTE, DEMOKRAATIA JA ÕIGUSRIIGI PÕHIMÕTTE EDENDAMINE

ELi tööd inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi valdkonnas toetas asjaolu, et 2011. aasta oli Euroopa välisteenistuse esimene täismahuline tegevusaasta. Kõrge esindaja pühendumus nimetatud teemadele kajastus kõrge esindaja ja Euroopa Komisjoni ühisteatistes „Inimõiguste ja demokraatia tulemuslikum edendamine välistegevuse raames”, mis võeti vastu 12. detsembril 2011. Nimetatud dokument sisaldab mitmeid ideid ELi strateegia edendamiseks kõnealuses valdkonnas.

Araabia kevad oli Euroopa välisteenistuse esimesel tegevusaastal oluline sündmus, mis andis uued võimalused koostöö tegemiseks piirkondlikul ja allpiirkondlikul tasandil. EL mõistis lõunanaabruses toimuvate sündmuste ajaloolist tähtsust ja väljendas oma otsusekindlust tagada õigeaegne ja piisav ELi toetus demokraatia ning vaba ja avatud ühiskonna poole püüdlevatele rahvastele. Vastastikuse aruandluse vaimus julgustas EL oma partnereid jätkama jõupingutusi demokraatia ülesehitamiseks, tugevdades eelkõige sõna-, ühinemis- ja kogunemisvabadust, ehitades üles tugevaid demokraatlikke institutsioone ning edendades naiste õigusi ja soolist võrdsõiguslikkust. Tõhus ja sõltumatu kohtusüsteem, pidevad jõupingutused korruptsiooniga võitlemiseks ning julgeolekusektori reform on samuti põhjaneva tähtsusega jätkusuutliku demokraatia ülesehitamiseks.

Araabia kevad näitas ka, kui olulised on sotsiaälvõrgustikud ja internet **reformide ja inimõiguste edendamisel**. EL mõistis korduvalt hukka **juurdepääsupiiranguid internetile**, samuti blogijate vahistamist. Seda tehti kolmandate riikidega toimuvate kahepoolsete suhete, samuti mitmepoolsete foorumite raames. 2011. aasta detsembris käivitati strateegia „No Disconnect” selliste vahendite väljatöötamiseks, mis võimaldaksid ELil aidata kodanikuühiskonna organisatsioonidel või üksikisikutel saada juurdepääs elektroonilise side tehnoloogiatele, sealhulgas internetile.

Surmanuhtluse ülemaailmne kaotamine oli jätkuvalt ELi inimõigustealase poliitika keskmes. EL on kasutanud kõiki kättesaadavaid vahendeid, mis on ette nähtud Euroopa Liidu suunistes surmanuhtluse küsimuses. Surmanuhtluse küsimust tõstatati korduvalt mitmetes ELi dialoogides ja konsultatsioonides, mida EL peab kolmandate riikidega. EL, sealhulgas kõrge esindaja on tervitanud kõiki positiivseid suundumusi kogu maailmas. Nad on teinud üldsusele avaldusi ja deklaratsioone, milles tervitatakse asjaolu, et USA Illinoisi osariik otsustas 2011. aastal kaotada surmanuhtluse, seda eeskuju järgis 2012. aastal Connecticuti osariik; muud riigid, nagu Etioopia 2011. aastal, on teinud samme moratooriumi säilitamiseks. Teisest küljest tegi EL üldisi demaršše riikides, kus olukord oli ebastabiilne, ja individuaalseid demaršše siis, kui rahvusvahelisi miinimumstandardeid rikuti selgelt ja oluliselt, nagu näiteks alaealiste ja vaimuhaigete hukkamine, kohtuotsused kividega surnuksloopimise kohta ja juhtumid, kus rikutakse kõige tõsisemate kuritegude põhimõtet. Sellega seoses on EL, sealhulgas kõrge esindaja teinud avaldusi/deklaratsioone või demaršše, väljendades muret hukkamiste kohta Iraanis, Iraagis, USAs, Hiinas, Jaapanis, Saudi Araabias ja Valgevenes. Valgevene osas mõistis kõrge esindaja 2011. aasta juulis sügavalt hukka Aleh Hriškavtsovi ja Andrei Burdõka väidetava hukkamise ja avaldas 2011. aasta detsembris kahetsust Dzmitri Kanavalavi ja Uladzislav Kavaljovi surmamõistmise pärast ülemkohtu poolt. Kõrge esindaja kutsus mõlemal juhul Valgevenet ühinema ülemaailmse surmanuhtluse vastase moratooriumiga. 2011. aastal võttis Hiina vastu kriminaalkoodeksi muudatused, millega vähendati surmanuhtlusega karistatavate kuritegude arvu. Sellegipoolest on surmanuhtlusega karistatavad 55 õigusrikkumiste liiki.

EL reageeris 2011. aastal kindlalt üha sagedasemale **usulise sallimatuse ja diskrimineerimise**⁸⁷ juhtumitele kogu maailmas. Veebruaris toimunud välisasjade nõukogu istungil võeti vastu järeldused, milles korrati ELi tõsist muret ning mõisteti hukka igasugune sallimatus, diskrimineerimine ja vägivald⁸⁸. 2011. aasta septembris avaldatud ELi aastaaruandes inimõiguste kohta käsitleti sügavuti usu- ja veendumusvabadust. EL tegi ÜROs palju tööd, et tugevdada konsensust vajaduse suhtes võidelda usulise sallimatusega ja kaitsta usu- ja veendumusvabadust. 2011. aasta oli selles valdkonnas edukas, kuna Genfis ja New Yorgis jõuti esimest korda konsensusele usu- ja veendumusvabadust ning usulise sallimatuse vastast võitlust käsitlevate resolutsioonide osas, mille esitajateks olid vastavalt EL ja Islami Koostöö Organisatsioon (OIC).

ELil oli 2011. aastal jätkuvalt väljapaistev roll **ÜRO inimõiguste süsteemis**⁸⁹. 2011. aasta veebruaris oli ELil tähtis osa ÜRO Inimõiguste Nõukogu **Liibüat** käsitleva eriistungi kokkukutsumisel, kus tehti ajalooline soovitus peatada Liibüa liikmestaatus inimõiguste nõukogus. EL tõstatas 2011. aastal ÜRO Inimõiguste Nõukogus ja ÜRO Peaassamblee kolmandas komitees mitmel korral küsimuse **Süüria** inimõiguste olukorra kohta, koondades selleks riike kõigist piirkondadest, sealhulgas Araabia riike. ELil oli oluline roll Süüria inimõiguste olukorra sõltumatu uurimiskomisjoni loomisel. 2011. aasta juunis võeti ELi toetusel vastu inimõiguste nõukogu resolutsioon inimõiguste olukorra kohta **Valgevenes**. EL edendas jätkuvalt ka resolutsioone **Birma/Myanmari** ja **KRDV** kohta nii inimõiguste nõukogus kui ka peaassamblees.

⁸⁷ Euroopa Parlament võttis 20. jaanuaril 2011 vastu resolutsiooni kristlaste olukorra ja usuvabaduse kohta (P7_TA(2011)0021).

⁸⁸ Usu- ja veendumusvabadust puudutavad peamised sõnumid saadeti ELi delegatsioonidele 2011. aasta veebruaris koos volitustega jälgida hoolikalt olukorda neid vastuvõtnud riigis, koostöös ELi liikmesriikide saatkondadega.

⁸⁹ Euroopa Parlament võttis 10. märtsil 2011 vastu resolutsiooni ÜRO inimõiguste nõukogu 16. istungjärgu prioriteetide ja 2011. aasta läbivaatamise kohta (P7_TA(2011)0097).

2011. aasta märtsis osalesid 15 ELi liikmesriiki rühmas, mis valmistas ette avaldust seksuaalsel sättumusel ja soolisel identiteedil põhinevate vägivallategude ning nendega seotud inimõiguste rikkumiste lõpetamise kohta, milles leppisid ÜRO Inimõiguste Nõukogus kokku 85 riiki. EL tervitas ka 2011. aasta juunis inimõiguste nõukogus vastu võetud pöördelist resolutsiooni **inimõiguste, seksuaalse sättumuse ja soolise identiteedi**⁹⁰ kohta, mida toetasid kõigi piirkondade riigid ja mille koostas Lõuna-Aafrika.

EL osales aktiivselt 2011. aasta mais võimaliku rahvusvahelise regulatiivraamistiku osas **sõja- ja julgeolekuvaldkonna eraettevõtteid käsitleva** ÜRO Inimõiguste Nõukogu töörühma esimesel koosolekul. EL jäi kindlaks, et sõja- ja julgeolekuvaldkonna eraettevõtteid tuleks vastutusele võtta võimalike inimõiguste rikkumiste eest, sõltumata nende tegevuse asukohast. Koostöös Ladina-Ameerika riikide rühmaga õnnestus ELil pikendada ÜRO peasekretäri **laste ja relvastatud konfliktide** küsimuste eriesindaja mandaati ÜRO Peaassamblees⁹¹.

⁹⁰ Euroopa Parlament võttis 28. septembril 2011 vastu resolutsiooni inimõiguste, seksuaalse sättumuse ja soolise identiteedi käsitlemise kohta ÜROs (P7_TA-PROV(2011)0427).

⁹¹ EL ajakohastas kooskõlas ÜRO loeteluga ka prioriteetsete riikide loetelu, kelle suhtes peab rakendama lapsi ja relvastatud konflikte käsitlevaid ELi suuniseid.

EL toetas tugevalt ÜRO **ettevõtluse ja inimõiguste** juhtpõhimõtete heakskiitmist inimõiguste nõukogus 2011. aasta juunis. ÜRO juhtpõhimõtted lisati ka ettevõtja sotsiaalsel vastutust käsitlevasse ELi poliitikaraamistikku⁹².

EL jätkas **karistamatuse vastu võitlemise** toetamist kõige raskemate kuritegude puhul⁹³. Nagu lubati 2010. aastal Kampalas toimunud läbivaatamise konverentsil, ajakohastas EL oma ühist seisukohta 2003/444/ÜVJP 2011. aasta märtsis vastu võetud nõukogu otsusega 2011/168/ÜVJP⁹⁴.

EL töötas 2011. aastal pidevalt **Rahvusvahelise Kriminaalkohtu** Rooma statuudi võimalikult laialdase ratifitseerimise, vastuvõtmise, kinnitamise või sellega ühinemise nimel. See töö edenes 2012. aastal. EL sõlmis 2012. aastal kolm kahepoolset lepingut, mis sisaldavad Rahvusvahelist Kriminaalkohut käsitlevat klauslit; EL parafeeris veel kolm lepingut ja alustas läbirääkimisi veel viieteistkümne lepingu üle. EL lisas Rahvusvahelist Kriminaalkohut käsitleva klausli veel paljudele oma ENP tegevuskavadele.

2011. aasta sügisel algatas EL oma **laste õiguste edendamist ja kaitset käsitlevate suuniste** läbivaatamise, et kohandada need uute rahvusvaheliste arengute ja kohapeal kindlaksmääratud inimõigustealaste prioriteetidega. 2011. aasta talvel käivitas EL temaatilise lobikampaania (demaaršide kampaania), et toetada laste õiguste konventsiooni kahe fakultatiivprotokolli ratifitseerimist käsitlevat ÜRO ülemaailmset kampaaniat. EL jätkab nende õigusaktide ja lapsele sobimatut tööd käsitleva ILO konventsiooni nr 182 ratifitseerimise kohalikul tasandil edendamist poliitilise dialoogi ja muu teadlikkuse suurendamise alase tegevuse abil.

⁹² 2011. aasta teatistes „ELi uuendatud strateegia ettevõtja sotsiaalse vastutuse valdkonnas” ning „Inimõiguste ja demokraatia tulemuslikum edendamine välistegevuse raames” tunnustatakse ÜRO juhtpõhimõtteid kui ettevõtlust ja inimõigusi käsitlevaid rahvusvahelisi standardeid, mida kõik Euroopa ettevõtjad peaksid järgima. Mõlemas dokumendis pakutakse ka välja konkreetsed meetmed ÜRO juhtpõhimõtete rakendamiseks. Euroopa Parlament võttis 8. juunil 2011 vastu resolutsiooni sotsiaalpoliitika välismõõtme, töö- ja sotsiaalsete normide edendamise ning Euroopa ettevõtete sotsiaalse vastutuse kohta P7_TA-PROV(2011)0260).

⁹³ Euroopa Parlament võttis 17. novembril 2011 vastu resolutsiooni Euroopa Liidu toetuse kohta Rahvusvahelisele Kriminaalkohtule probleemide lahendamiseks ja raskuste ületamiseks (P7_TA-PROV(2011)0507).

⁹⁴ Nõukogu uue otsuse eesmärk on suurendada ülemaailmset toetust Rooma statuudile, edendades võimalikult laiaulatuslikku ühinemist statuudiga, säilitada statuudi kõikehõlmavust, toetada Rahvusvahelise Kriminaalkohtu sõltumatust ning selle tulemuslikku ja tõhusat toimimist, toetada kohtuga koostöö tegemist ja vastastikuse täiendavuse põhimõtte elluviimist.

2011. aastal tehti ELis edusamme seoses ELi pühendumusega **naiste olukorrale rahu ja julgeoleku raames**. Nõukogu võttis 2011. aasta mais vastu aruande ELi näitajate kohta töötamaks välja terviklikku lähenemisviisi naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevate ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide 1325 ja 1820 rakendamiseks ELi poolt. Järgmine aruanne tuleb esitada 2013. aastal.

EL jätkas poliitikat, mille kohaselt lisatakse **inimõiguste klausel** kõigisse kolmandate riikidega sõlmitavatesse poliitilistesse raamlepingutesse, nagu assotsieerimislepingud ning partnerlus- ja koostöölepingud⁹⁵. 2011. aastal ei toimunud siiski ühegi inimõiguste klauslit sisaldava lepingu allkirjastamist ega jõustumist. EL pidas üle 40 kahepoolse **inimõigustealase dialoogi** kolmandate riikidega, mis andsid palju võimalusi ELi inimõiguste alaste mureküsimate käsitlemiseks.

EL algatas ELi **inimõigustealaste riiklike strateegiate** väljatöötamise peaaegu 160 riigi jaoks üle kogu maailma, kusjuures 130 neist töötati välja 2011. aastal⁹⁶. Euroopa välisteenistus korraldas 8.–9. detsembril 2011 tihedas koostöös valitsusvälistest organisatsioonidest partneritega 13. iga-aastase **ELi ja valitsusväliste organisatsioonide vahelise inimõigustealase foorumi** kahel teemal: „Rahvusvahelist humanitaarõigust käsitlevate ELi suuniste rakendamise edendamine” ja „ELi inimõigustealane läbivaatamine ja uus mitmeaastane finantsraamistik – soovitud tegudeni”. Euroopa välisteenistus ja nõukogu töörühmad analüüsivad põhjalikult foorumi tulemusi.

⁹⁵ Inimõiguste klausliga nähakse ette, et inimõigused, nagu need on muu hulgas sätestatud inimõiguste ülddeklaratsioonis, on poolte sise- ja välispoliitika aluseks ning moodustavad lepingu olulise osa.

⁹⁶ Selle lähenemisviisi peamised eesmärgid on järgmised: i) saada parem ja terviklikum ülevaade peamistest inimõigustealastest väljakutsetest partnerriikides; ii) keskenduda ELi tegevus põhilistele prioriteetidele partnerriikides, nii poliitilises kui ka finantsabi tähenduses, et me saaksime paremini kohandada oma lähenemist riikide olukorrale ja seega olla tõhusamad, nagu on nõudnud kõrge esindaja Ashton; iii) hõlbustada ja täiustada liikmesriikide ja ELi diplomaatiliste missioonide vastavat tegevust kohapeal, ning iv) anda ulatuslikum ja asjakohasem panus erinevatesse riiklikesse ja piirkondlikesse strateegiatesse.

Euroopa naabruspoliitika ühisteatis „Uus lähenemisviis muutuvale naabrusele” hõlmas ettepanekut luua **Euroopa demokraatia rahastu**. Eesmärk oli luua Euroopa demokraatia rahastu kui juriidilisest isikust iseseisev asutus, mille eesmärk on täiendada olemasolevaid ELi vahendeid, eelkõige demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendit. Euroopa demokraatia rahastu keskenduks esialgu, kuid mitte ainult, Euroopa naabrusele ning kujutaks endast uut vahendit, et hõlbustada Euroopa toetuse andmist poliitilistele osalejatele demokraatiale ülemineku protsessides või rahumeelses võitluses demokraatia nimel.

EL jätkas olulise rolli mängimist demokraatiale üleminevate riikide toetamisel maailmas. 2011. aastal lähetas EL 10 **valimiste vaatlusmissiooni**. Viis valimiste vaatlusmissiooni olid tunnistajaks suurtele muutustele ja lisasid neile usaldusväärust (režiimivahetus Tuneesias, uue riigi loomine Lõuna-Sudaanis, üleminek sõjaväeliselt režiimilt tsiviilrežiimile Nigeris, võimu kauaoodatud üleminek poliitilisele opositsioonile Peruu ja Sambias), kolm valimiste vaatlusmissiooni olid tunnistajaks ametisolevate võimude suhteliselt sujuvale tagasivalimisele (Nigeeria, Tšaad ja Uganda) ning kaks valimiste vaatlusmissiooni viidi läbi suuri väljakutseid pakkuvas valimiste kontekstis (Nicaragua ja Kongo DV). EL lähetas ka valimiseksperide missioonid Beninisse, Libeeriasse, Côte d’Ivoire’i, Marokosse, Guatemalasse, Taisse, Kesk-Aafrika Vabariiki ja Gambiasse.

EL jätkas 2011. aastal **õigusriigi põhimõttega** seotud küsimuste tõstatamist eelkõige inimõiguste alaste dialoogide osas Euroopa naabruspoliitika riikidega, keskendudes õigussüsteemi reformile: vajadus suurendada kohtute sõltumatust (eriti riiklike kohtute haldamise nõukodade kaudu), et parandada õigussüsteemi sõltumatust ja tõhusust ning tagada õiguskaitseametnike vastutus. Sellega seoses pööras EL erilist tähelepanu kaitseadvokaatide rollile ja toimimisele ning on soovitanud tungivalt, et riigid austaksid advokatuuri iseseisvust ja väljendanud muret seoses teadetega advokaatide tagakiusamise kohta.

EL on arutanud Marokoga kõrgeima justiitsnõukogu toimimise ning Alžeeriaga õigussüsteemi toimimise läbivaatamise komisjoni loomise küsimust. EL on rakendamas 20 miljonit eurot maksvat projekti, mis käsitleb Tuneesia õigussüsteemi toimimist.

EL on tõstatanud ka küsimusi, mis on seotud kriminaalõiguse õiglase kohaldamisega, nagu ebanormaalselt madalad õigeksmõistmise määrad ja kokkuleppemenetluse liigne kasutamine. EL on alustanud olulisi tehnilise abi projekte, et toetada kohtusüsteemi reformi mitmetes Euroopa naabruspoliitika riikides. Samuti alustas EL kohtuprotsessi järelevalvet mitmes riigis. Samuti on EL käsitlenud küsimusi, mis on seotud vanglasüsteemi toimimise, sealhulgas haldusaresti meetmete kasutamisega.

EL jätkas 2011. aastal õigusriigi põhimõtte tugevdamises osalemise kinnitamist ja tõhustamist oma ÜJKP missioonide kaudu, sealhulgas eelkõige EULEX Kosovo, EUPOL Afghanistan, EUJUST Lex Iraq ja EUPOL COPPS (oPT). Kosovos soovitakse missiooniga abistada ja toetada Kosovo võime õigusriigi valdkonnas, pöörates erilist tähelepanu kohtutele. Samuti kasutab EL oma täitevvolitusi sellistes valdkondades nagu sõjakuriteod, organiseeritud kuritegevus ja korruptsioon.

2011. aastal tegi EUPOL Afghanistan olulisi edusamme oma kolme õigusriigi strateegilise eesmärgi rakendamisel, mis on korruptsiooni vastu võitlemine Afganistani politseis, politsei ja kohtuasutuste koostöö ja siseministeeriumiga seotud inimõigustealaste struktuuride tugevdamine. Missiooni raames juhendatakse ja õpetatakse Afganistani ametnikke ning toetatakse struktuuride loomist töö jätkusuutlikkuse tagamiseks. 2011. aastal toetas missioon Afganistani sõltumatut inimõiguste komisjoni politseiombudsmani asutamisel ning korraldas naistepäeva konverentsi, milles osalesid kuus Afganistani ministrit, mitmed valitsusinstitutionid ning kohalikud ja rahvusvahelised organisatsioonid. Missioon jätkas samuti oma edumeelset tööd riigiprokuratuuri ja siseministeeriumi toetamisel nende koostöö parandamises ja võitluses korruptsiooni vastu.

Palestiina okupeeritud aladel toetas EUPOL COPPS üldise strateegia väljatöötamist Palestiina kriminaalõigussektori jaoks tihedas koostöös Palestiina partnerite ja olemasolevate koostöölastamismehhanismidega. EUPOL COPPS nõustab Palestiina kriminaalõigussektorit ja toetab selle toimimist töö kaudu Palestiina tsiviilpolitsei, justiitsministeeriumi, riigiprokuratuuri, kohtute, kõrgema kohtunõukogu, advokatuuri, karistussüsteemi ja kodanikuühiskonnaga.

EUJUST LEX Iraq on ELi esimene integreeritud õigusriigimissioon. Pärast üleminekut Iraaki 2011. aastal ja hoolimata keerulisest julgeolekuolukorrast võib teostust pidada rahuldavaks, kusjuures projektid, mis hõlmavad kõiki kolme Iraagi kriminaalõigussüsteemi haru, toimuvad kõigis kolmes asukohas (Bagdad, Basra ja Erbil). Pakkudes Iraagi kriminaalõigussüsteemi kõrgema ja keskastme ametnikele erikoolitust jätkab EUJUST LEX Iraq õigusriigi põhimõtte tugevdamist ja inimõiguste austamise edendamist Iraagis.

Kokku töötab ÜJKP missioonides õigusriigi valdkonnas (kohtud, piirivalve, karistussüsteem, inimõigused) 450 inimest.

E. KRIISIDELE REAGEERIMINE

Seoses Haitil 2010. aastal saadud kogemusega ja araabia kevade arenedes lõi Euroopa välisteenistus kriisidele reageerimise süsteemi, mille eesmärk on ELi vahendite viivitamatu kasutuselevõtmine, et käsitleda kriiside tagajärgi, mis tekkisid poliitiliste või relvastatud konfliktide, tehnoloogiliste intsidentide või inimtekkeliste ja looduslike katastroofide tõttu, ning hõlbustada poliitiliste otsuste võtmist seoses teatud kriisilukorraga ja Euroopa välisteenistuse tegevuse kooskõlastamise tagamine sisemiselt ja teiste osalejatega. Euroopa välisteenistuse kriisidele reageerimise süsteem hõlmab organisatsioonilisi ja standardmenetlusi tõhusate meetmete võtmiseks liidu kriisidele reageerimise raames.

Põhilised kriisidele reageerimise vahendid on:

Kriisiohjamisnõukogu

Nõukogu eesistujaks on kõrge esindaja või tegevpeasekretär ja see loodi Euroopa välisteenistuse kriisidele reageerimise horisontaalset aspekti käsitlevaks alaliseks üksuseks. Nõukogu kohtub korrapäraselt, et tagada kriiside ennetamise, nendeks valmisoleku ja neile reageerimise suutlikkusega seotud ELi meetmete koordineerimine.

Kriisiplatvorm

See organ hõlbustab osalejate vahelist teabevahetust (asjakohaste Euroopa välisteenistuse talituste ja ka asjakohaste komisjoni ja nõukogu peasekretariaadi talituste vahel) ning annab Euroopa välisteenistuse talitustele selge poliitilise või strateegilise eesmärgi teatud kriisi ohjamiseks.

Näiteks kogunes Liibüa kriisiplatvorm Liibüa kriisi tipphetkel 14 korda. Need kohtumised ja neile järgnenud aruanded aitasid kaasa teabe ja juhtimisega seotud otsuste liikumisele erinevate kriisiga tegelevate osakondade vahel. Platvorm käsitles poliitilisi küsimusi, sõjalist olukorda, humanitaarprobleeme ja julgeolekut.

ELi vaatluskeskus

2011. aasta juulis sisse õnnistatud ELi vaatluskeskus on uuendatud ja ainus 24 tundi päevas toimiv funktsioon ELi süsteemis ja see toimib Euroopa välisteenistuse ja komisjoni teabekeskusena, edastades otsuste tegijatele kriisidega seotud teavet kõigist allikatest (avatud allikad, ELi delegatsioonid, liikmesriigid, ELi ÜJKP operatsioonid ja missioonid, ELi eriesindajate meeskonnad ja rahvusvahelised organisatsioonid). Vaatluskeskus tagab täpse ja ajakohase teabe poliitilise ja julgeolekualase olukorra kohta maailmas.

See tagab kriisiplatvormile teadlikkuse olukorrast ja varajase hoiatamise ning täiendab INTCENi analüütilist tööd. ELi vaatluskeskuse põhiline ülesanne on muuta sujuvaks reaajas saadava kriisidega seotud teabe liikumine. Selles on ühte üksusesse ühendatud sõjalised ja tsiviilstruktuurid, millega tagatakse tõhusam toetus ja teabe kiirem liikumine, kui eelmiste eraldiseisvate struktuuride puhul (see on eriti oluline kriiside ajal kolmandates riikides asuvate ÜJKP missioonide ja ELi delegatsioonide puhul).

ELi vaatluskeskus esitab kaks korda päevas seirearuanded ja ajakirjandusülevaated maailmapoliitika kohta (seega on neid 2011. aastal koostatud igas kategoorias üle 700). Lisaks tavaülesannetele koostatakse ühekordseid aruandeid teatavatel poliitilist huvi pakkuvatel teemadel, mis on seotud tippkohtumiste ja kõrge esindaja külaskäikudega kolmandatesse riikidesse.

Kriisidele reageerimisega seotud tutvumis- ja talitustevahelised missioonid

Euroopa välisteenistus alustab tutvumissmissioone kõrge esindaja või tegevpeasekretäri taotlusel lühikese etteteatamisajaga. Nende missioonide eesmärk on hinnata kiiresti olukorda piirkonnas, luua kontaktid kohalike läbirääkimispartneritega ja aidata kavandada ELi tulevase meetmeid. Need missioonid annavad Euroopa välisteenistusele võime reageerida kiiresti välistele kriisidele. Kriisidele reageerimise osakond vastutab tutvumissmissioonide käivitamise eest ja suudab käivitada missiooni 24 tunni jooksul. 2011. aastal saatis Euroopa välisteenistus alates maist, kohe pärast revolutsiooni, viis tutvumissmissiooni Liibüasse. Need missioonid andsid väärtuslikku teavet, mis aitasid määrata kindlaks ELi toetuse prioriteete.

Talitustevahelised missioonid ühendavad erinevate talituste eksperte. Neid on võimalik välja saata 3–4 päeva jooksul. Talitustevaheliste missioonide eesmärk on esitada detailne analüüs ja toetada ELi edasise tegevuse kavandamist. Meeskonnad koosnevad Euroopa välisteenistuse ja komisjoni töötajatest, kes suudavad algatada kiire mõjuga projekte ja toetada kriisipiirkonda käsitlevate kavade kiiret koostamist või muutmist. 2011. aastal saatis Euroopa välisteenistus kaks talitustevahelist missiooni Liibüasse ja ühe Côte d'Ivoire'i.

Kriisidele reageerimise ekspertide teenistuskorratabel

Euroopa välisteenistus on koostanud teenistuskorratabeli kriisidele reageerimise ekspertidest, kes saavad väljaõpet kriisidele reageerimise menetluste kohta ja keda on võimalik saata igasse kriisikoldeesse kogu maailmas.

Konfliktide ennetamise rühm

Konfliktide ennetamise rühma eesmärk on koostöös INTCENiga pidevalt koguda ja läbi vaadata teavet riikide ja piirkondade kohta, keda võivad ohustada konfliktid ja kriisid. See teeb kindlaks kriisiohjamisnõukogu või vajadusel kriisiplatvormi varajase reageerimise / varajase meetmete võtmise võimalused. Konfliktide ennetamise rühm tagab vajalikud seosed ja sünergiad kriisidega mitte seotud lühikese, keskmise ja pikaajalise kestusega ELi õigusaktid ja meetmed, mis on seotud konfliktide ennetamise ja rahu kindlustamisega.

Rühm on pärast tegevuse alustamist 2011. aasta oktoobris kohtunud neli korda. Seni on konfliktide ennetamise rühm andnud panuse selliste süsteemide ja vahendite väljatöötamisse, mis võivad aidata lähendada varajase hoiatamise ja varajase meetmete võtmise. Lisaks on rühm arutanud võimalusi konfliktide ennetamise kinnistamiseks ELi välistegevusse ja kokku leppinud konfliktitundlikke lähenemisviise käsitlevate suuniste kavandis, mida kohaldatakse ka uuele välisabi programmitöö tsüklile.

Euroopa välisteenistuse reaktsioon Liibüale

Kriis Liibüas puhkes 2011. aasta veebruaris, vaevalt mõni nädal pärast Euroopa välisteenistuse sündi. Liibüa kriis pani Euroopa välisteenistuse kriisidele reageerimise mehhanismid proovile sel ajal, kui nad olid loomisel. Euroopa välisteenistus, keda suunas kriisiplatvorm ja kes juhindus kiirete tutvumissmissioonide poolt otse allikast saadud teabest, oli võimeline reageerima kriisile ühtsel ja tõhusal moel, muu hulgas avades kiiresti ELi esinduse Benghaziis ja seejärel ELi delegatsiooni Tripolis ning algetades rea programme demokraatiale ülemineku toetuseks.

F. TÕHUSAM, VÕIMEKAM JA ÜHTSEM KRIISIOHJAMINE ÜJKP KAUDU

Kõrge esindaja oli 2011. aastal kaitseministritest koosneva välisasjade nõukogu kahe istungi eesistuja. 23. mai 2011. aasta istungil vaatasid kaitseministrid läbi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) arengud ning tegid kokkuvõtte edusammudest ÜJKPd käsitlevate 2010. aasta detsembri ja 2011. aasta jaanuari nõukogu järelduste järelmeetmete võtmisel. Nõukogus toimus arutelu ka seoses ELi ÜJKP sõjaliste operatsioonide olukorraga ning edasiste sammudega. Nimetatud operatsioonide hulka kuuluvad operatsioon Althea Bosnias ja Hertsegoviinas, EUNAVFOR Atalanta – piraatluse vastane operatsioon Somaalia ranniku lähedal ning Somaalia julgeolekujõududele suunatud ELi sõjaline väljaõppemissioon. Nõukogu võttis vastu järeldused sõjaliste võimete ühendamise ja ühise kasutamise kohta, kutsudes üles kasutama struktureeritud ja pikaajalist lähenemist, mis põhineb suurtel ambitsioonidel mitmes võimete valdkonnas ning mis toob kaasa konkreetseid tulemusi.

Kõrge esindaja esitas juulis toimunud välisasjade nõukogu istungil oma laiaulatuslikku tsiviil-sõjalist aruannet ÜJKP kohta ja juhtis arutelu ÜJKP valdkonna algatuste kohta. Aruandes käsitleti sõjalist võimekust (ühendamist ja ühist kasutamist), alalist struktureeritud koostööd, tsiviilsuutlikkust, tsiviil-sõjalist sünergiat võimete arendamisel, ELi kriisiohje teostamise parandamist (tsiviil- ja sõjalist kavandamine ning läbiviimisvõime, ELi lahingugrupid), ning koostöö partneritega (NATO, ÜRO, kolmandad riigid).

Kõrge esindaja juhatas ka kaitseministrite 30. novembri kohtumist, kus vaadati läbi areng ja võeti vastu järeldused ÜJKP kohta. Ministrid arutasid ka ELi ÜJKP sõjaliste operatsioonide olukorda ning edasisi samme. Kõrge esindaja teavitas ministreid oma jõupingutustest tugevdada ELi ja NATO koostööd kriisiohje valdkonnas kooskõlas Euroopa Ülemkogult 2010. aasta septembris saadud volitustega, ELi ja ÜRO koostööst ning oma kontaktidest strateegiliste partneritega ÜJKP valdkonnas. Nõukogu kinnitas ka Euroopa Kaitseagentuuri 2012. aasta eelarve.

Detsembris võttis nõukogu vastu ambitsioonikad ja tulevikku vaatavad järeldused julgeoleku- ja kaitsepoliitika kohta. Nõukogu kordas, et ELi eesmärkide saavutamiseks on jätkuvalt vaja põhjalikku lähenemisviisi, millega võetakse tervikliku ja tõhusa strateegia osana järjest rohkem kasutusele erinevaid ELi käsutuses olevaid vahendeid ning rõhutas ÜJKP tähtsust sellise tervikliku lähenemisviisi olulise osana.

Nõukogu tervitas tööd, mida kõrge esindaja ja Euroopa välisteenistus on teinud kooskõlas nõukogu 2011. aasta jaanuari ja märtsi järeldustega ÜJKP kohta ning järgides Weimari algatust (millega ühinesid Itaalia ja Hispaania), kõrge esindaja 11. juuli 2011. aasta aruannet ÜJKP kohta ning liikmesriikide hilisemaid panuseid. Nõukogu tervitas samuti olemasolevaid liikmesriikidevahelisi kahepoolseid ja mitmepoolseid algatusi, nagu Prantsusmaa ja Ühendkuningriigi vahel toimuv koostöö, ning paljusid teisi käimasolevaid ja uusi piirkondlikke algatusi, mis uuenduslike ühendamise ja ühise kasutamise meetodite kaudu aitavad kaasa üldiste sõjaliste võimete parandamisele.

Järeldustes on hõlmatud ÜJKP erinevad mõõtmed. Nõukogu muu hulgas:

- rõhutas oma täit pühendumust jätkata praegusel tasemel osalemist käimasolevates ÜJKP missioonides ja operatsioonides, jätkates samas tööd võimalike uute missioonidega Aafrika Sarvel, Saheli piirkonnas, Sudaanis ja Liibüas;
- rõhutas, et oluline on ÜJKP tsiviil- ja sõjalise võime täiendav arendamine, mis on üks peamistest eesmärkidest, et täita kõnealuses valdkonnas nii praeguseid lünki kui suurenevaid vajadusi;
- kutsus üles parandama ELi tulemusi missioonide ja operatsioonide kavandamisel ja läbiviimisel, sealhulgas varasema ja tõhusama eelplaneerimise võimalikuks tegemise ja ELi kriisiohjekorra läbivaatamise abil. Nõukogu leppis kokku Aafrika Sarve operatsioonide keskuse kasutuselevõtmise kavandamise kiirendamises;
- rõhutas, kui tähtis on partnerlus NATO ja ÜROga ning kui väärtuslik on partnerriikide antav praktiline panus ja nende poliitiline toetus ÜJKP missioonidele. Nõukogu kutsus üles üksikjuhtumite kaupa edasi arendama ÜJKP alast koostööd idapoolsete ja vahemereäärsete partneritega.

Kõrge esindaja tegi kokkuvõtte arengust ÜJKP alal 13. detsembril parlamendile peetud kõnes.

1. VÕIMEKAM

1.1. TSIVIIL- JA SÕJALISED VÕIMED⁹⁷

Jätkati jõupingutusi ÜJKP tsiviilvõimete puudujääkide käsitlemiseks ning tulemuste parandamiseks koolituste läbiviimise, saadud kogemuste arvestamise ja varustuse parema tarnimise kaudu.

⁹⁷ Euroopa Parlament võttis 11. mail 2011 vastu resolutsiooni ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika arengu kohta pärast Lissaboni lepingu jõustumist (P7_TA-PROV(2011)0228).

2011. aasta juulis korraldati kõrgetasemeline seminar küsimuses, kuidas hõlbustada tsiviilpersonali ÜJKP missioonidele lähetamist, millel osalesid riikide sidusrühmad.

Pärast 2011. aasta detsembri nõukogu järeldusi kinnitas poliitika- ja julgeolekukomitee Euroopa välisteenistuse esitatud mitmeaastase tööprogrammi tsiviilvõimete arendamiseks⁹⁸.

Nõukogu 2010. aasta detsembri otsuse alusel jätkus töö sõjaliste võimetega kogu 2011. aasta jooksul, kusjuures keskenduti nii liikmesriikide olemasolevate puudujääkide käsitlemisele kui ka suurenevatele vajadustele ÜJKP operatsioonide alal (vt ka ühendamine ja ühine kasutamine).

Areng toimus ELi üldise sõjalise planeerimise alal (kontseptsioonid), muu hulgas seoses lennuoperatsioonidega ÜJKP toetuseks (mobiliseeritavad õhujõud), ELi saadud õppetundidega, logistilise toega ja isikkoosseisu liikme tagasisaamisega.

1.2. SÕJALISE VÕIMEKUSE ÜHENDAMINE JA ÜHINE KASUTAMINE

Nõukogu rõhutas kogu aasta jooksul kiireloomulist vajadust intensiivistada Euroopa koostööd sõjalise võime arendamise valdkonnas ÜJKP säilitamiseks ja tugevdamiseks, et parandada operatsioonide tulemuslikkust väiksemate kaitse-eelarvete kontekstis⁹⁹.

⁹⁸ Euroopa välisteenistus viimistleb praegu seda tööprogrammi ja esitleb seda 2012. aastal.

⁹⁹ Euroopa Parlament võttis 14. detsembril 2011 vastu resolutsiooni finantskriisi mõju kohta ELi liikmesriikide kaitsektorile (P7_TA-PROV(2011)0574).

Euroopa Kaitseagentuuri juhtorgani 30. novembri koosolekul kinnitasid liikmesriigid ühendamise ja ühise kasutamise võimalusi ning teatasid mitmetest kohustustest konkreetsetes agentuuri poolt toetatavates projektides. Kohustused on võetud järgmistes valdkondades: õhus tankimine, arukas laskemoon, lennukimeeskondade väljaõpe, mereväe väljaõpe ja logistika, Euroopa transpordikeskused, jälitusteave ning jälgimine ja luuretegevus, sh kosmoseolukorrast ülevaate saamine, meditsiiniabi, sõjaline satelliitside, samuti muude ühendamisprojektide arendamine praeguste algatuste baasil, näiteks: mereseire, helikopterikoolitus ja satelliitside.

1.3. SAADUD KOGEMUSED JA HEAD TAVAD SEOSES ÜJKP TSIVIILMISSIOONIDEGA

Nõukogu 2011. aasta detsembri järeldustes kutsuti üles parandama missioone jätkuvalt hindamiste, võrdlusuuringute, mõjuhinnangute ja kogemuste ning parimate tavade arvestamise kaudu.

2011. aastal tehti edusamme ÜJKP operatsioonidest saadud tsiviil- ja sõjaliste kogemuste ja parimate tavade ühendamisel. Loomisel on ÜJKP ühendatud tsiviil- ja sõjaliste kogemuste ja parimate tavade andmebaas, mis peaks hakkama toimima 2012. aasta aprillis¹⁰⁰.

¹⁰⁰ Seoses ÜJKP raames kiiret lähetamist käsitleva uue ELi kontseptsiooni väljatöötamisega viidi lõpule temaatiline aruanne kogemuste kohta asendavat / täidesaatvat liiki politseimissioonidel, kasutades komisjoni poolt rahastatavast, ELi politseiteenistuste väljaõpet käsitlevast 2008.–2010. aasta projektist saadud kogemusi.

1.4. KOOLITUS JA ÕPPUSED

2011. aastal jätkati olulisi jõupingutusi üldiste eesmärkide saavutamiseks ÜJKP koolituse osas, et varustada liikmesriike ja ELi institutsioone asjatundlike töötajatega (diplomaadid, sõjaväelased ja tsiviilvaldkonna töötajad, sealhulgas politsei ja õigusriigi valdkond), kes suudavad töötada kõigis ÜJKP küsimustes ning keda on võimalik saata ÜJKP missioonidele ja operatsioonidele¹⁰¹.

2. TÕHUSAM

2.1. KOOSTÖÖ PARTNERITEGA KRIISIDE OHJAMISEL

RAHVUSVAHELISED ORGANISATSIOONID

Kooskõlas nõukogu 2010. aasta detsembri järeldustega tehti tööd kolmandate riikide ja muude rahvusvaheliste organisatsioonidega, et tugevdada võimeid ning hõlbustada lülitumist ELi kriisiohjamissmissioonidesse ja -operatsioonidesse.

¹⁰¹ 16.–27. mail 2011 toimus MILEX 11, mille õppust läbiviivaks ametnikuks oli ELSSI peadirektoraat (DG EUMS). MILEX 11 eesmärk oli harjutada sõjalis-strateegilisel ja eriti operatiivtasandil ELi juhitud kavandatava sõjalise operatsiooni stsenaariumi alusel ning ilma NATO ühiste vahendite ja võimete kasutamiseta ELi kriisiohje sõjalisi aspekte ning anda neile hinnang. Kõik õppuse eesmärgid saavutati täielikult. 18. novembril 2011 – 6. detsembril 2011 toimus ELi kriisiohjamise õppus (CME 11). Kriisidele reageerimise uuel „igakülgsel lähenemisviisil” põhineva õppuse eesmärk oli hinnata ja parandada ELi kriisiohjamisvõimet, sealhulgas ELi ja Euroopa välisteenistuse otsuste tegemise ja kavandamise protsesse kiiresti muutuv keskkonnas. Õppuse käigus kasutati tsiviil- ja sõjalisi vahendeid ning nende koordineerimist ELis erinevatel tasanditel. Viie ELi delegatsiooni kaasamine õppusesse ja Euroopa välisteenistuse uute kriisidele reageerimise menetluste kasutamine on ühed olulisemad uuendused, mis tehti Lissaboni lepingu tulemusel sellesse kriisiohjamise õppusesse.

2.1.1. ELi JA ÜRO KOOSTÖÖ

Erilisi jõupingutusi alustati 2011. aastal, et tugevdada ELi võimet toetada ÜRO rahuvalvet vastusena paljudele ÜRO palvetele poliitilisel tasandil. Euroopa välisteenistus määratles selleks rahuvalveoperatsioonide osakonna (DPKO), kohapealse abi üksuse (DFS) ja poliitikaosakonna aktiivsel osalemisel mitmeid praktilisi meetmeid. Nende meetmete rakendamine algab 2012. aastal, kohe kui lepitakse kokku tehnilised üksikasjad. Kui meetmed on rakendatud, muutub oluliselt lihtsamaks koostöö ÜROga kriisiohje-/rahuvalveoperatsioonides ja nendega seotud tegevustes nii sõjaliste operatsioonide ja tsiviilmissioonide puhul.

EL ja ÜRO leppisid 2011. aasta lõpus ühiselt kokku ELi ja ÜRO kriisiohjamise juhtkomitee taaselustamises, mille tegevus peatati 2010. aastal, oodates ELi Lissaboni lepingu järgset ümberstruktureerimist ja selleks, et luua alus suuremale ELi ja ÜRO koostööle tsiviilsuutlikkuse arendamisel.

2.1.2. EL ja NATO

2011. aastal jätkus ELi ja NATO tugev koostöö Bosnias ja Hertsegoviinas ÜJKP operatsiooni EUFOR Althea osas „Berlin Plus” kokkulepete raames.

Nõukogu tervitas kõrge esindaja poolt veebruaris tehtud konkreetseid ettepanekuid pragmaatilise järkjärgulise lähenemisviisi võtmiseks ja Euroopa Ülemkogu poolt 2010. aasta septembris antud volituste rakendamiseks.

2011. aastal rakendati edukalt mitmed neist ettepanekutest:

- Toimusid aktiivsed kontaktid töötajate vahel, et parandada vastastikust teadlikkust üksteise tegevustest ja saavutada edu koostöö edasises tugevdamises sellistes tegevuskohtades, kus tegutsevad mõlemad organisatsioonid. Nõukogu teavitati korrapäraselt põhilistest arengutest (eelkõige küberjulgeoleku valdkonnas).
- Esimesed vastastikused infotunnid kaitsepoliitika- ja plaanikomiteele ning poliitilis-sõjalisele töörühmale korraldati 2011. aasta detsembris.

Nõukogu palus kõrgel esindajal jätkata ka jõupingutusi, et täiendavalt arendada tõhusat ja toimivat koostööd NATOga, eriti neis valdkondades, kus mõlemad organisatsioonid tegutsevad kõrvuti.

ELi ja NATO töötajate vahel toimus tihe koostöö ühendamise ja ühise kasutamise ning aruka kaitse ja riikidevahelise lähenemisviisi alastes algatustes, et saavutada jõupingutuste sidusus ja vastastikune tugevdamine ning vältida töö kattumist. Seoses sellega toetab nõukogu lähedaste töötajatevaheliste kontaktide jätkumist.

ELi ja NATO töötajad tegid ühiseid ettepanekuid viiside kohta, kuidas tõhustada praktilist koostööd kaitse alal keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumarünnakute eest, mille tulemus tehakse kättesaadavaks kõigile liikmesriikidele. Liikmesriigid toetasid neid ettepanekuid.

ELi-NATO sõjaliste võimete tööühma raames toimus teabevahetus ka mitmes ühist huvi pakkavas valdkonnas, milles vajadused kattuvad, sealhulgas meditsiiniabi, isetehtud lõhkekehade vastane võitlus ja kaitse keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumarünnakute eest.

Nagu on märgitud varasemates aruannetes, hõlbustaks kõigi 27 ELi liikmesriigi osalemine veelgi sõjaliste võimete alast teabevahetust.

2.1.3. EL ja AL

EL ja Aafrika Liit (AL) jätkasid oma poliitilist dialoogi ja julgeolekualast dialoogi muu hulgas ELi ja ALi rahu- ja julgeolekukomiteede korrapärase kohtumiste kaudu. Uuesti tehti kättesaadavaks rahaline toetus (40 miljonit eurot) Aafrika jõupingutuste toetuseks Aafrika rahu ja julgeoleku struktuuri ülesehitamisel. EL reageeris positiivselt ALi taotlustele anda Aafrika rahu ja julgeoleku struktuuri osana Aafrika väljaõppekeskuste kaudu väljaõppealast abi. Aafrika rahutagamisrahastu jätkas kahe Aafrika rahutagamisoperatsiooni rahastamist: AMISOM Somaalias ja MICOPAX Kesk-Aafrika Vabariigis. EL tervitas Aafrika valmisolekuvägede (Amani) strateegilise väljaõppetsükli edukat lõppemist.

KOOSTÖÖ PARTNERRIIKIDEGA

Tõhustati jõupingutusi sisuka dialoogi pidamiseks ja koostöö tegemiseks kolmandate riikidega, sealhulgas strateegiliste partneritega, ning suhete arendamiseks uute partneritega. EL jätkas dialoogi ELi mitteliikmesriikidest NATO Euroopa liikmetega, ELi kandidaatriikidega, samuti mitmete muude oluliste partneritega, kelle hulka kuuluvad USA, Kanada, Hiina, Jaapan, Venemaa ja Ukraina. Nõukogu käsitles võimalust teha rohkem koostööd ida- ja lõunanaabritega; seda tööd edendatakse juhtumipõhiselt, eesmärgiga panustada piirkonna julgeoleku ja stabiilsuse tõhustamisse.

Kaksteist riiki (Albaania, endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik, Horvaatia, Kanada, Montenegro, Norra, Šveits, Tšiili, Türgi, Ukraina, USA ja Uus-Meremaa) osalevad seitsmes käimasolevas ÜJKP missioonis ja operatsioonis (EUFOR ALTHEA, EULEX Kosovo, EUPM, EUPOL COPPS, EUPOL Afghanistan, EUNAVFOR ATALANTA, EUSEC RD Congo). 2011. aasta lõpus võttis EL vastu Serbia ettepaneku aidata kaasa EUTM Somalia ja EUTM ATALANTA läbiviimisele. Mitme teise partneriga jätkus viljakas koostöö piraatlusevastases võitluses.

Kooskõlas nõukogu 26. aprilli 2010. aasta otsusega, millega volitati kõrget esindajat alustama läbirääkimisi veel kahekümne riigiga, peeti Montenegro, Serbia ja USAga läbirääkimisi selliste lepingute sõlmimiseks (osalemise raamlepingud), millega kehtestatakse raamistik osalemise kohta ELi kriisiohjamisoperatsioonides, ja sõlmiti need lepingud. Toimusid läbirääkimised sarnaste lepingute sõlmimiseks paljude partneritega (Albaania, Uus-Meremaa, Bosnia ja Hertsegoviina, endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik, Austraalia, Brasiilia, Tšiili, Venemaa).

2.2. ELi Satelliidikeskus

2011. aastal leidis kinnitust suundumus ELi Satelliidikeskuse suureneva osalemise poole ELi operatsioonide ja missioonide toetamises ning Euroopa välisteenistuse otsustusprotsessis, millest tulenevalt suurenes keskuse ülesannete hulk. Tegevuse haripunkt saavutati uute kriisikollete tekkimisel Põhja-Aafrikas ja Lähis-Idas. Kokku töötas ELi Satelliidikeskus 119 uue ülesandega ja analüüsi 464 huvipakkuvat asukohta. ELi Satelliidikeskus mängib satelliitkujutiste analüüsimisega järjest suuremat osa ÜJKP otsustusprotsessi toetamisel.

Konkreetselt:

- Keskusele tekitas suurimat koormust Liibüa kriisi (aga ka Tuneesia ja Egiptuse) jälgimine. Pärast kõrgelt esindajalt saadud tegevusjuhiseid ning poliitika- ja julgeolekukomitee heakskiitu anti kõik ELi Satelliidikeskuse vahendid operatsiooni Unified Protector raames Liibüas ka NATO/SHAPE käsutusse.
- EUNAVFOR Atlanta raames jätkus toetus operatsiooni peakorterile Northwoodis (Ühendkuningriik). See hõlmas GEOINT (georuumilise luure) vahendite kasutamist piraatide tegevuse suhtes, täites Somaalia ranniku lähedale lähetatud sõjalaevade operatiivvajadusi. ELi Satelliidikeskus andis ka kohapealset tuge lähetatud kujutiste analüütiku abil.

- EUMM Georgia on olnud ELi Satelliidikeskuse vahendite oluline kasutaja. ELi Satelliidikeskuse poolt teostatavad ülesanded hõlmasid kujutiste analüüsimist aruandluse tegemiseks olulise infrastruktuuri ja tegevuse kohta piirkonnas.
- GEOINT toe andmisel saavutati olulisi tulemusi massihävitusrelvade võimaliku leviku ning tuumatehnoloogia arendamise jätkuva jälgimisega mitmes riigis. Sellega seoses analüüsis keskus kahtlustatavaid rajatisi riikides, kus võidakse arendada ballistilisi rakette ning katse- ja stardirajatisi. Kuid seda tööd mõjutasid kriiside jälgimisega seotud vajadused, ja selle mõju tagajärjed on teadmata.

3. ÜHTSEM

Tervikliku lähenemisviisi muutmine terviklikuks tegevuseks on üks ELi põhiprioriteete, kusjuures ÜJKP vahendid on osa ELi vahendite kogumist, millega toetatakse ELi laiemaid poliitilisi eesmärgi, sealhulgas vajadust tegeleda konfliktide algpõhjustega. Kõrgel esindajal on välisasjade nõukogu erinevate koosseisude eesistujana eriline roll ELi välispoliitika sidususe edendamisel.

Töötamine suurema ühtsuse ja sünergia saavutamiseks konfliktide ennetamise, kriisidele reageerimise ja nende ohjamise, arengu ja konfliktide lahendamise alal on selleks põhjaneva tähtsusega.

Osana laiematest jõupingutustest sünergiate arendamisel julgeoleku sise- ja välismõõtmel vahel edendati tööd ÜJKP ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala vaheliste sidemete tugevdamisel¹⁰².

Lisaks alustati tööd solidaarsusklausli rakendamisega.

Samuti tehti tööd **tsiviil-sõjalise sünergia** edendamisega ELi võimete arendamisel.

II OSA: VÄLJAVAATED AASTAL 2012

Oma ametiaja alguses seadis kõrge esindaja ELi ühisele välispoliitikale kolm prioriteeti: esiteks, luua Euroopa välisteenistus; teiseks, edendada koos Euroopa naaberriikidega nende demokraatiat, stabiilsust ja jõukust; ning kolmandaks, luua tugevad strateegilised partnerlussuhted olemasolevate ja esilekerkivate ülemaailmsete osalejatega. ELi tegevus aastatel 2012–2013 lähtub jätkuvalt neist kolmest prioriteedist, et tagada ELi välispoliitika järjepidevus ja ühtsus, nagu on sätestatud Lissaboni lepingus.

Töö rajaneb Euroopa välisteenistuse esimese tegevusaasta saavutustele ELi välispoliitikas. EL jätkab partneritega tehtavat koostööd piirkondlike ja ülemaailmsete probleemide lahendamiseks, edendades ELi huve ja väärtusi, et aidata luua oma kodanikele turvalisemat ja jõukamat maailma.

¹⁰² Sellega seoses juhtis poliitika- ja julgeolekukomitee 13. mail 2011 tähelepanu talituste ühisele töödokumendile pealkirjaga „ÜJKP ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala osalejate vaheliste sidemete tugevdamine – ettepanekud edasiseks tegevuseks”, milles uuritakse sidemeid ÜJKP ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala osalejate vahel. Hiljem loodi töö edendamiseks tegevuskava projekt. Dokumendis määratleti 27 tegevussuunda, mille eesmärk on saavutada konkreetseid tulemusi koostöö parandamiseks nende valdkondade vahel. Liikmesriikidel paluti osaleda aktiivselt tegevussuundade arendamise protsessis. 2012. aasta juuli keskel esitatakse asjakohastele otsuseid tegevatele organitele aruanne saavutatud edusammude kohta.

Demokraatlike muutuste toetamine naabruskonnas, eriti **Lähis-Idas ja Põhja-Aafrikas**, jääb üheks Euroopa Liidu põhiprioriteediks. Üleminekuprotsess Tuneesias, Egiptuses, Liibüas, Jeemenis ja muudes Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika riikides nõuab endiselt meie toetust ja tähelepanu. EL jätkab ja suurendab oma jõupingutusi **Süürias**, et lõpetada vägivaldne represseerimine ja edendada tõelist demokraatiale üleminekut. Selle saavutamiseks jätkame tihedat koostööd oma rahvusvaheliste partnerite, eelkõige Araabia Riikide Liiga ja ÜROga.

Kõikjal araabia maailmas aset leidvad muudatused on tõstnud esile pakilise vajaduse teha **Lähis-Ida rahuprotsessis** edusamme. Eesmärk on endiselt Iisraeli ja Palestiina konflikti õiglane ja kestev ning läbirääkimiste teel saavutatud lahendamine, mis põhineb nn kahe riigi lahendusel. EL jätkab aktiivselt osapooltega ja Lähis-Ida neliku raames tehtavat tööd sisuliste läbirääkimiste taastamiseks.

Ka **idanaabruses** on ELi jätkuv, muu hulgas idapartnerluse raames toimuv osalemine kriitilise tähtsusega. Kõrge esindaja ja Euroopa välisteenistus jätkavad Ukrainas ja Valgevenes valitseva olukorra, eelkõige neis riikides 2012. aastal toimuvate parlamendivalimiste tähelepanelikku jälgimist ning samade aspektide jälgimist Armeenias ja Gruusias, mis mõjutavad oluliselt suhete edasist arengut. Konfliktid Transnistrias, Gruusias ja Mägi-Karabahhis jäävad ELi päevakorras olulisele kohale.

EL jätkab keskse rolli mängimist **Lääne-Balkanil**, kus piirkonna riikide väljavaade saada ELi liikmeks toimib endiselt katalüsaatorina nii riigisiseste reformide kui piirkondliku koostöö puhul. Me jätkame tööd Belgradi ja Priština vahelise dialoogi hõlbustamiseks ning reformiprotsessi toetamiseks Bosnias ja Hertsegoviinas. EL jälgis tähelepanelikult 2012. aasta mais Serbias toimunud parlamendivalimiste tulemuste väljaselgitamist. 2012. aasta juunis lõppesid Bosnias ja Hertsegoviinas läbiviidud Euroopa Liidu politseimissiooni volitused; järelejäänud ülesanded tuleks üle anda Euroopa Liidu eriesindajale. Operatsioon EUFOR Althea kujundatakse 2012. aasta käigus ümber. Missioon EULEX Kosovo jätkab Kosovo ametiasutuste abistamist ja toetamist õigusriigi valdkonnas.

Kooskõlas läbirääkimisraamistikus kehtestatud põhimõtetega innustab nõukogu **Türgit** arendama oma välispoliitikat ELi poliitikat täiendades ja ELiga koordineerides ning viima seda järk-järgult vastavusse ELi poliitika ja seisukohtadega ning ootab huviga Türgiga peetava välispoliitilise dialoogi täiendavat intensiivistamist, püüdes saavutada ühiseid eesmärke, sealhulgas selles naaberpiirkonnas, kus Türgi etendab olulist rolli.

Üheks keskseks prioriteediks on endiselt ka **ELi strateegiliste partneritega**¹⁰³ tehtava koostöö süvendamine. Üldine eesmärk on teha kõnealused partnerlused operatiivsemaks, keskendudes ühistele huvidele ja väärtustele tuginedes konkreetsetele ja aktuaalsetele küsimustele.

Tihe koostöö ja konsulteerimine **Ameerika Ühendriikidega** jääb meie lähenemise nurgakiviks sellistes ühist huvi pakkuvates piirkondades nagu Lääne-Balkani riigid, lõunapoolsed naaberriigid ning Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna riigid ning ülemaailmsetes küsimustes nagu terrorismivastane võitlus, kliimamuutused, rahvusvaheline areng ja massihävitusrelvade leviku tõkestamine.

¹⁰³ Strateegilised partnerid on Brasiilia, Kanada, Hiina, India, Jaapan, Korea Vabariik, Mehhiko, Venemaa, Lõuna-Aafrika ja Ameerika Ühendriigid.

Kuna Venemaa on Euroopa strateegiline partner ja naaber, **on jätkuvalt oluline Venemaa koostöö Euroopaga nii piirkondlikes kui ülemaailmsetes välispoliitilistes küsimustes.** Venemaaga tehtav koostöö on keskse tähtsusega pikaajaliste konfliktide lahendamisel meie ühises naabruses ning samuti rahvusvahelise vastuse leidmisel muudele küsimustele nagu Iraan, Süüria või Lähis-Ida rahu protsess. EL jätkab ka Venemaa kaasamist moderniseerimispartnerluse ja põhjamõõtme kaudu.

Tähelepanu keskmes on endiselt ka **Hiina** ja **Indiaga** tehtava koostöö tugevdamine ja laiendamine, eelkõige ülemaailmsete ja piirkondlike probleemide, sealhulgas julgeolekuküsimuste, näiteks piraatluse vastase võitluse, terrorismi vastase võitluse ja küberjulgeoleku osas.

Samamoodi jätkab EL koostöö tugevdamist Brasiilia, Lõuna-Aafrika, Jaapani ja Lõuna-Korea partneritega.

ELi jõupingutused ja tähelepanu on endiselt suunatud võtmeprioriteedile, milleks on **Iraani tuumaprogrammi** üle peetavad E3+3 läbirääkimised, mille eesmärk on saada vastus rahvusvaheliste kogukondade kahtlustele tuumaprogrammi üksnes rahumeelsete eesmärkide osas. Tuginedes kohtumistele Istanbulis, Bagdadis ja Moskvast, jätkab kõrge esindaja E3+3 rühma nimel selle küsimusega täie pühendumusega tegelemist.

Ülemaailmsed väljakutsed, nagu kliimamuutused, energia, terrorism ja rahvusvaheline kuritegevus, piraatlus, massihävitusrelvade levik, desarmeerimine ja küberjulgeolekut ähvardavad ohud, on samuti üliolulisel kohal ELi välispoliitilises tegevuskavas.

EL teeb tööd, et rakendada teatist „*ELi uus suund inimõiguste ja demokraatia valdkonnas*”, milles on esitatud nägemus sellest, kuidas EL ja tema liikmesriigid kavatsevad laiendada, süvendada ja tõhustada eelseisvatel aastatel **inimõiguste ja demokraatia edendamist ja kaitsmist**. Lisaks sellele peab EL jätkuvalt tähelepanelikult silmas inimõiguste olukorda partnerriikides ja annab toetust ELi vahendite ja poliitikate kaudu, rakendades sealhulgas Euroopa naabruspoliitikaga hõlmatud riikides kontseptsiooni, mille kohaselt toetus oleneb tehtud edusammudest („*more for more*” concept).

ELi tegevust selles valdkonnas suunab eelseisvatel aastatel ELi **inimõiguste ja demokraatia** strateegiline raamistik. ELi inimõiguste eriesindaja, esimese valdkondliku ELi eriesindaja ametisse nimetamine suurendab ELi inimõiguste alase poliitika tõhusust ja nähtavust. Kõnealuse töö käigus teeb EL tihedalt koostööd inimõiguste ja demokraatia valdkonnaga tegelevate partnerite, mitmepoolsete foorumite ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

EL jälgib endiselt arenguid **Afganistanis ja Pakistanis**. Eelseisvad muudatused rahvusvaheliste relvajõudude kohalolekus mõjutavad missiooni EUPOL Afghanistan ning samuti meie laialdasemat koostööd. Afganistani puhul suunatakse 2014. aastaks valmistumisel põhitähelepanu valitsemisele, politseitööle ja õigusriigi põhimõttele, sealhulgas missiooni EUPOL Afghanistan poolse nõustamise ja väljaõppe kaudu. Pakistani puhul püüab EL laiendada suhteid riigi tsiviilvalitsuse ja demokraatlike institutsioonidega viieaastase tegevuskava rakendamise abil.

Prioriteediks on ka **Birma/Myanmari** viimase aja positiivsete arengute toetamine. EL toetab koos rahvusvaheliste partneritega täielikult käimasolevat demokraatiale üleminekut.

Osana oma suuremast osalusest Aasias tugevdab EL kooskõlas Bruneis toimunud ELi ja ASEANi ministrite kohtumisel vastu võetud tegevuskavaga ASEANiga tehtavat koostööd.

ELi tähelepanu keskmes on endiselt ka strateegiliste suhete konsolideerimine **Aafrikaga**, tuginedes Aafrika ja ELi ühisstrateegiale. Kesksel kohal on ELi suhete arendamine Aafrika Liiduga, sealhulgas jätkuv tegelemine Sahara-taguse Aafrika rahu ja julgeoleku küsimustega, mille hulka kuuluvad massihävitusrelvade leviku tõkestamine ja desarmeerimine.

Kõrge esindaja ja Euroopa välisteenistuse päevakorras on kooskõlas 2011. aasta novembrikuu strateegiaga jätkuvalt tähtsal kohal suhete arendamine **Aafrika Sarve** riikidega (Djibouti, Eritrea, Etioopia, Kenya, Somaalia, Sudaan ja Uganda) ning sealse positiivse dünaamika toetamine. Selles on oluline osa Somaalia ja Aafrika Sarve riikide kohtusüsteemi ja merendussektorite tugevdamisel ÜJKP sõjaliste ekspertteadmistega tsiviilmissiooni abil. Samuti on ELi tähelepanu endiselt **Somaalial** ja piraatluse vastasel võitlusel (EUNAVFOR Atalanta) ning Somaalia julgeolekusektorile antava toetuse tugevdamisel (EUTM Somalia).

EL toetab täie pühendumusega uut iseseisvat **Lõuna-Sudaani** riiki tõsiste probleemidega tegelemisel ja omariikluse tugevdamisel. Samal ajal tõhustab EL suhtlemist Sudaani valitsusega Hartumis. Eesmärk on toetada kahe rahumeelse riigi koosseksisteerimist ja majanduslikku arengut. Jätkatakse jõupingutusi Darfuri küsimusele kõiki asjaosalisi kaasava tervikliku poliitilise lahenduse leidmiseks.

Prioriteediks on ka **Saheli** julgeolekut ja arengut käsitleva ELi strateegia rakendamine. Muretsemiseks annab alust üha suurenev ebastabiilsus Malis ja laiemas piirkonnas, sealhulgas Nigeerias. Kasutusele võetakse ELi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika tsiviilmeede, seda esialgu Nigeris, et toetada julgeolekuküsimuste paremat koordineerimist, koolitamist ja suutlikkuse suurendamist. EL osaleb jätkuvalt püsiva lahenduse otsimisel probleemidele Guinea-Bissaus (hiljutine riigipööre) ning Zimbabwe ja teistes riikides, kus on olemas oht stabiilsusele. Prioriteetideks jäävad valimiste korraldus, inimõiguste austamine ja inimõigustega tegelevate institutsioonide tugevdamine.

EL jätkab jõupingutusi, et edendada rahu ja demokraatiat **Ida-Aafrika järvede piirkonnas**. EL teeb koostööd Aafrika ja rahvusvaheliste partneritega piirkonnas, et leida piirkonna omavahel seotud probleemidele ühtne vastus. Arenguid piirkonnas jälgitakse tähelepanelikult.

Eelseisva, kavakohaselt 2013. aasta alguses Tšiilis toimuva ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna tippkohtumisega seoses on väga olulised suhted **Ladina-Ameerikaga**. 2013. aasta tippkohtumise eesmärk on ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna suhete jätkuv tugevdamine.

Täiendavaid meetmeid võetakse selliste **ülemaailmsete ja piirkonnaüleste ohtude** vastu võitlemiseks nagu piraatlus (ja muud meresõidu turvalisust ähvardavad ohud), terrorism, küberjulgeolekuga seotud ohud ja muud esile kerkivad ülemaailmsed ohud. EL tugevdab võitlust organiseeritud kuritegevusega ajavahemikku 2011–2013 hõlmava organiseeritud ja rasket rahvusvahelist kuritegevust käsitleva ELi poliitikatsükli ning vastava välistegevuse abil, tugevdades seeläbi sise- ja välisjulgeoleku vahelisi seoseid.

Konfliktide ennetamine ja rahu kindlustamine integreeritakse kogu ELi välistegevusse, tugevdades veelgi ja integreerides liidu suutlikkust kriisiennetuse, eelkõige varajase hoiatamise ja ennetava tegevuse valdkonnas. 2011. aasta juunikuistest konfliktide ennetamist käsitlevatest nõukogu järeldustest lähtuvalt tehakse tööd ELi vahendustegevuse alase suutlikkuse tugevdamiseks, kuna vahendamine on tõhus ja kulutasuv vahend, mida võib kasutada konflikti kõigis etappides.

Tuginedes 2011. aasta detsembrikuu järeldustele ÜJKP kohta, kavatseb EL taas keskenduda **ÜJKP missioonide ja operatsioonide** potentsiaali realiseerimisele. Jätakuvalt pööratakse tähelepanu sõjaliste ja tsiviilvõimete tugevdamisele. Siinkohal jääb prioriteediks ELi kiirreageerimisvõime parandamine. Jätakuvalt kasutatakse selliseid kulutasuvaid ja tõhusaid koostöövorme nagu võimete ühendamine ja ühine kasutamine. Käib töö selle nimel, et märkimisväärselt parandada ELi tulemuslikkust ÜJKP tsiviilmissioonide ja sõjaliste operatsioonide kavandamisel ja läbiviimisel, muu hulgas tsiviil- ja militaarmõõtmene parema integreerimise teel, et võimaldada varasemat ja tõhusamat eelplaneerimist. Kõrge esindaja algatas 2003. aastast pärineva ELi kriisiohjekorral läbivaatamise.

I LISA: ÜVJP eelarve – 2011. aasta kulukohustused

19.030101 Järelevalvemissioon Gruusias

2011/452/ÜVJP EUMM Georgia

€

23,900,000.00

vahe summa

: 23,900,000.00

19.030102 EULEX Kosovo

2010/619/ÜVJP EULEX Kosovo

87,323,600.00

2011/687/ÜVJP EULEX Kosovo

0.00

2011/752/ÜVJP EULEX Kosovo

72,800,000.00

vahe summa

: 160,123,600.00

19.030103 EUPOL Afghanistan

2011/298/ÜVJP EUPOL Afghanistan

0.00

2011/473/ÜVJP EUPOL Afghanistan

60,500,000.00

vahe summa

: 60,500,000.00

19.030104 Muud kriisiohjemeetmed ja -operatsioonid

2010/755/ÜVJP EUPM Bosnia and Herzegovina

1,300,000.00

2010/755/ÜVJP EUPM Bosnia and Herzegovina

7,629,324.00

2010/312/ÜVJP EUBAM Rafah

1,400,000.00

2011/170/ÜVJP EUJUST LEX IRAQ

250,000.00

2011/380/ÜVJP EUJUST LEX IRAQ

27,250,000.00

2011/537/ÜVJP EUPOL DR Congo

7,150,000.00

2011/538/ÜVJP EUSEC DR Congo

13,600,000.00

2011/781/ÜVJP EUPM Bosnia and Herzegovina

5,250,000.00

2011/858/ÜVJP EUPOL COPPS

4,750,000.00

2011/857/ÜVJP EUBAM Rafah

970,000.00

vahe summa

: 69,549,324.00

19.0302 Leviku tõkestamine ja desarmeerimine

2010/799/ÜVJP Usalduse suurendamise protsess – massihävitusrelvavaba tsoon	
Massihävitusrelvade leviku tõkestamise vastane konsortsium	347,700.00
2011/428/ÜVJP UNODA tegevus ÜRO väike- ja kergrelvade	
alase tegevuskava toetuseks	2,150,000.00

vahesumma
:
2,497,700.00

19.0304 Erakorralised meetmed **0.00**

19.0305 Ettevalmistavad meetmed ja järelmeetmed

Õigusteenused	12,800.00
Välisauditid (5 auditeerimisülesannet)	119,316.00
Varustus ettevalmistavate meetmete jaoks	74.00

vahesumma
:
132,190.00

19.0306 Euroopa Liidu eriesindajad

2011/119/ÜVJP ELi eriesindaja Kosovos	0.00
2011/203/ÜVJP ELi eriesindaja Gruusia kriisi jaoks	304,000.00
2011/270/ÜVJP ELi eriesindaja Kosovos	690,000.00
2011/424/ÜVJP ELi eriesindaja Vahemere lõunapiirkonnas	855,000.00
2011/425/ÜVJP ELi eriesindaja Kesk-Aasias	924,850.00
2011/426/ÜVJP ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas	3,740,000.00
2011/427/ÜVJP ELi eriesindaja Afganistanis	3,560,000.00
2011/478/ÜVJP ELi eriesindaja Kosovos	0.00
2011/499/ÜVJP ELi eriesindaja Sudaani Vabariigis ja Lõuna-Sudaani Vabariigis	955,000.00
2011/518/ÜVJP ELi eriesindaja Lõuna-Kaukaasias ja Gruusia kriisi jaoks	1,758,000.00
2011/621/ÜVJP ELi eriesindaja Aafrika Liidu juures	715,000.00
2011/691/ÜVJP ELi eriesindaja Kosovos	770,000.00
2011/819/ÜVJP ELi eriesindaja Aafrika Sarvel	670,000.00

vahesumma
:
14,941,850.00

Kokku **€331,644,664.00**

II LISA

Ülevaade 2011. aasta sanktsioonide määramise otsuste kohta¹

Afganistan / Taliban

Nõukogu otsus 2011/486/ÜVJP (ELT L 199, 2.8.2011, lk 57)²

Nõukogu rakendusotsus 2011/639/ÜVJP (ELT L 257, 1.10.2011, lk 24)

Nõukogu rakendusotsus 2011/698/ÜVJP (ELT L 276, 21.10.2011, lk 47)

Valgevene

Nõukogu otsus 2011/69/ÜVJP (ELT L 28, 2.2.2011, lk 40)

Nõukogu rakendusotsus 2011/174/ÜVJP (ELT L 76, 22.3.2011, lk 72)

Nõukogu rakendusotsus 2011/301/ÜVJP (ELT L 136, 24.5.2011, lk 87)

Nõukogu otsus 2011/357/ÜVJP (ELT L 161, 21.6.2011, lk 25)

Nõukogu otsus 2011/666/ÜVJP (ELT L 265, 11.10.2011, lk 17)

Nõukogu rakendusotsus 2011/847/ÜVJP (ELT L 335, 17.12.2011, lk 81)

Bosnia ja Hertsegoviina

Nõukogu otsus 2011/173/ÜVJP (ELT L 76, 22.3.2011, lk 68)

¹ See nimekiri hõlmab ainult ÜVJP otsuseid, millega kehtestatakse piiravad meetmed. Euroopa Liidu toimimise lepingu kohaldamisalasse jäävate meetmete rakendamiseks tuleb vastavalt vajadusele ette valmistada ka nõukogu määrus või nõukogu rakendusmäärus.

² See otsus hõlmab ka terroristlikke rühmitusi / Al Qaidat.

Kongo Demokraatlik Vabariik

Nõukogu rakendusotsus 2011/699/ÜVJP (ELT L 276, 21.10.2011, lk 50)

Nõukogu rakendusotsus 2011/848/ÜVJP (ELT L 335, 17.12.2011, lk 83)

Cote d'Ivoire

Nõukogu otsus 2011/17/ÜVJP (ELT L 11, 15.1.2011, lk 31)

Nõukogu otsus 2011/18/ÜVJP (ELT L 11, 15.1.2011, lk 36)

Nõukogu otsus 2011/71/ÜVJP (ELT L 28, 2.2.2011, lk 60)

Nõukogu otsus 2011/221/ÜVJP (ELT L 93, 7.4.2011, lk 20)

Nõukogu rakendusotsus 2011/230/ÜVJP (ELT L 97, 12.4.2011, lk 46)

Nõukogu rakendusotsus 2011/261/ÜVJP (ELT L 111, 30.4.2011, lk 17)

Nõukogu rakendusotsus 2011/376/ÜVJP (ELT L 168, 28.6.2011, lk 11)

Nõukogu otsus 2011/412/ÜVJP (ELT L 183, 13.7.2011, lk 27)

Nõukogu rakendusotsus 2011/627/ÜVJP (ELT L 247, 24.9.2011, lk 15)

Egiptus

Nõukogu otsus 2011/172/ÜVJP (ELT L 76, 22.3.2011, lk 63)

Guinea Vabariik

Nõukogu otsus 2011/169/ÜVJP (ELT L 76, 22.3.2011, lk 59)

Nõukogu otsus 2011/706/ÜVJP (ELT L 281, 28.10.2011, lk 28)

Endise Jugoslaavia asjade rahvusvaheline kriminaalkohus

Nõukogu otsus 2011/146/ÜVJP (ELT L 61, 8.3.2011, lk 21)

Nõukogu rakendusotsus 2011/421/ÜVJP (ELT L 188, 19.7.2011, lk 12)

Nõukogu otsus 2011/705/ÜVJP (ELT L 281, 28.10.2011, lk 27)

Iraan (massihävitusrelvade režiim)

Nõukogu otsus 2011/299/ÜVJP (ELT L 136, 24.5.2011, lk 65)

Nõukogu otsus 2011/783/ÜVJP (ELT L 319, 2.12.2011, lk 71)

Iraan (inimõigustealane režiim)

Nõukogu otsus 2011/235/ÜVJP (ELT L 100, 14.4.2011, lk 51)

Nõukogu rakendusotsus 2011/670/ÜVJP (ELT L 267, 12.10.2011, lk 13)

Iraak

Nõukogu otsus 2011/100/ÜVJP (ELT L 41, 15.2.2011, lk 9)

Põhja-Korea (Korea Rahvademokraatlik Vabariik)

Nõukogu otsus 2011/860/ÜVJP (ELT L 338, 21.12.2011, lk 56)

Liibüa

Nõukogu otsus 2011/137/ÜVJP (ELT L 58, 3.3.2011, lk 53)

Nõukogu otsus 2011/178/ÜVJP (ELT L 78, 24.3.2011, lk 24)

Nõukogu rakendusotsus 2011/300/ÜVJP (ELT L 136, 24.5.2011, lk 85)

Nõukogu otsus 2011/332/ÜVJP (ELT L 149, 8.6.2011, lk 10)

Nõukogu rakendusotsus 2011/345/ÜVJP (ELT L 159, 17.6.2011, lk 93)

Nõukogu rakendusotsus 2011/500/ÜVJP (ELT L 206, 11.8.2011, lk 53)

Nõukogu rakendusotsus 2011/521/ÜVJP (ELT L 227, 2.9.2011, lk 15)

Nõukogu rakendusotsus 2011/543/ÜVJP (ELT L 241, 17.9.2011, lk 30)

Nõukogu otsus 2011/625/ÜVJP (ELT L 246, 23.9.2011, lk 30)

Nõukogu otsus 2011/729/ÜVJP (ELT L 293, 11.11.2011, lk 35)

Nõukogu otsus 2011/867/ÜVJP (ELT L 341, 22.12.2011, lk 56)

Moldova

Nõukogu otsus 2011/171/ÜVJP (ELT L 76, 22.3.2011, lk 62)

Nõukogu otsus 2011/641/ÜVJP (ELT L 254, 30.9.2011, lk 18)

Birma/Myanmar

Nõukogu otsus 2011/239/ÜVJP (ELT L 101, 15.4.2011, lk 24)

Nõukogu otsus 2011/504/ÜVJP (ELT L 212, 18.8.2011, lk 1)

Nõukogu otsus 2011/859/ÜVJP (ELT L 338, 21.12.2011, lk 55)

Somaalia

Nõukogu otsus 2011/635/ÜVJP (ELT L 249, 27.9.2011, lk 12)

Sudaan/Lõuna-Sudaan

Nõukogu otsus 2011/423/ÜVJP (ELT L 188, 19.7.2011, lk 20)

Süüria

Nõukogu otsus 2011/273/ÜVJP (ELT L 121, 10.5.2011, lk 11)

Nõukogu rakendusotsus 2011/302/ÜVJP (ELT L 136, 24.5.2011, lk 91)

Nõukogu rakendusotsus 2011/367/ÜVJP (ELT L 164, 24.6.2011, lk 14)

Nõukogu rakendusotsus 2011/488/ÜVJP (ELT L 199, 2.8.2011, lk 74)

Nõukogu rakendusotsus 2011/515/ÜVJP (ELT L 218, 24.8.2011, lk 20)

Nõukogu otsus 2011/522/ÜVJP (ELT L 228, 3.9.2011, lk 16)

Nõukogu otsus 2011/628/ÜVJP (ELT L 247, 24.9.2011, lk 17)

Nõukogu otsus 2011/684/ÜVJP (ELT L 269, 14.10.2011, lk 33)

Nõukogu otsus 2011/735/ÜVJP (ELT L 296, 15.11.2011, lk 53)

Nõukogu rakendusotsus 2011/736/ÜVJP (ELT L 296, 15.11.2011, lk 55)

Nõukogu otsus 2011/782/ÜVJP (ELT L 319, 2.12.2011, lk 56)

Terroristlikud rühmitused / Al Qaida

Nõukogu otsus 2011/487/ÜVJP (ELT L 199, 2.8.2011, lk 73)¹

¹ See otsus hõlmab ka Afganistani / Talibani.

Ühine seisukoht 2001/931/ÜVJP

Nõukogu otsus 2011/70/ÜVJP (ELT L 28, 2.2.2011, lk 57)

Nõukogu otsus 2011/430/ÜVJP (ELT L 188, 19.7.2011, lk 47)

Nõukogu otsus 2011/701/ÜVJP (ELT L 277, 22.10.2011, lk 18)

Nõukogu otsus 2011/872/ÜVJP (ELT L 343, 23.12.2011, lk 54)

Tuneesia

Nõukogu otsus 2011/72/ÜVJP (ELT L 28, 2.2.2011, lk 62)

Nõukogu rakendusotsus 2011/79/ÜVJP (ELT L 31, 5.2.2011, lk 40)

Zimbabwe

Nõukogu otsus 2011/101/ÜVJP (ELT L 42, 16.2.2011, lk 6)

III LISA
Deklaratsioonid ja avaldused 2011. aastal

2011. aastal tehti **593** deklaratsiooni ja avaldust neljas kategoorias:

- ☐ **Kõrge esindaja deklaratsioonid ELi nimel:** need kajastavad ELi ametlikku seisukohta ja esitatakse kõrge esindaja volituste alusel, konsulteerides eelnevalt liikmesriikidega. Ametliku seisukoha puudumisel lepivad nimetatud deklaratsioonide suhtes kokku liikmesriigid nõukogus. Kolmandad riigid võivad kutse järel nendega ühineda.
- ☐ **Kõrge esindaja avaldused:** kasutatakse selleks, et reageerida vahetult sündmustele, mis nõuavad kiiret reaktsiooni, kui reaktsiooni sisu ei ole vastuoluline või järgib kokkulepitud seisukohta. Need avaldused esitatakse kõrge esindaja volituste alusel ilma liikmesriikidega ametlikult konsulteerimata. Kolmandate riikide ühinemine ei ole võimalik.
- ☐ **Kõrge esindaja pressiesindaja avaldused:** neid võib kasutada, kui kõrge esindaja kaasamist isiklikult ei ole tingimata tarvis. Saab avaldada väga kiiresti.
- ☐ **ELi kohalikud avaldused:** kasutatakse avalduste puhul, mis puudutavad konkreetset kohalikku/piirkondlikku küsimust. Riigis asuvad ELi missioonide juhid kujundavad teksti järgi konsensus.

Liigitatud deklaratsioonide/avalduste arv on järgmine:

Liik	2011
Kõrge esindaja deklaratsioonid ELi nimel	86
Kõrge esindaja avaldused	328
Pressiesindaja avaldused	128
Kohalikud avaldused	51
Kokku	593

Allpool on esitatud deklaratsioonide/avalduste jaotus **geograafilise piirkonna** järgi.

Piirkond	2011
Aafrika	18%
Aasia	11%
Ida-Euroopa / Lääne-Balkani piirkond	18%
Ladina-Ameerika	3%
Põhja-Aafrika	22%
Lähis-Ida / Pärsia laht	20%
Mitmepoolsed	5%
Põhja-Ameerika	3%

Jaotus **teema / temaatiliste küsimuste** järgi on järgmine:

Teema	2011
Inimõigused	132
Valimised / Reform	84
Konfliktid / stabiliseerimisprotsessid	158
Julgeolekuintsidendid	82
Õnnitus-/kaastundesõnumid	25
Massihävitussrelvade leviku tõkestamine	3
Muu (kõrge tasandi kohtumiste / piiravate meetmete jm tulemused)	109
Kokku	593

Kõrge esindaja teeb koos Euroopa Ülemkogu eesistuja, Euroopa Komisjoni või muude komisjoni liikmetega ka **ühisavaldusi** teatud küsimustes. 2011. aastal tehti 36 ühisavaldust.

Eesistuja Van Rompuy / president Barroso	4
Volinik Štefan Füle	23
Volinik Andris Piebalgs	7
Volinik Viviane Reding	2
Kokku	36

Kõik deklaratsioonid/avaldused arv on kättesaadavad järgmiste veebisaitide kaudu:

Euroopa välisteenistus http://eeas.europa.eu/media/index_en.htm

Euroopa Liidu Nõukogu <http://consilium.europa.eu/press?lang=en>

Pressikeskus (Rapid) http://europa.eu/newsroom/index_en.htm

IV LISA: Kõrge esindaja / asepresidendi kohalolek Euroopa Parlamendis 2011. aastal

Date	Meeting	Subject	HR/VP Ashton presence	Remarks
18/1	EP Election Observation Group, Strasbourg	EU EOMs planning	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
19/1	Plenary, Strasbourg	Freedom of religion/Christians;	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
19/1	Plenary, Strasbourg	Belarus	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
19/1	Plenary, Strasbourg	Sahel region	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
2/2	Mini-Plenary, Brussels	Situation in Tunisia and Egypt	HR/VP Ashton	Cssr Barnier took part of the Sudan debate on behalf of HR/VP
2/2	Mini-Plenary, Brussels	South Sudan referendum	HR/VP Ashton	Cssr Barnier took part of the Sudan debate on behalf of HR/VP
2/3	EP Conference of Presidents (in camera), Brussels	Update on the situation in North Africa	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
9/3	Plenary, Strasbourg	Southern Neighbourhood, and Libya in particular, including humanitarian aspects	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
9/3	Plenary, Strasbourg	EU's approach towards Iran	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
9/3	Plenary, Strasbourg	16th session of the Human Rights Council (Geneva,28/2-25/3)	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
9/3	Plenary, Strasbourg	State of play of the peace process for the Middle East	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
22/3	AFET, Brussels	Exchange of views (incl. FAC debrief)	HR/VP Ashton	SG Vimont present

11/5	Plenary, Strasbourg	Joint debate: - Statement on main aspects and basic choices of CFSP and CSDP (art. 36 TEU) - Situation in Syria, in Camp Ashraf, and the situation of the Coptic Christian community of Egypt - Annual report from the Council CFSP - Development of CSDP following the entry into force of the Lisbon Treaty - EU as global actor: its role in multilateral organisations report	HR/VP Ashton	SG Vimont and DSG Popowski present
5/7	EP Special Committee (under 2002 IIA), Strasbourg (closed meeting)		HR/VP Ashton	Oral briefing; DSG Popowski present
5/7	EP President Buzek + Heads of the Delegations to Third States/Regions		HR/VP Ashton	DSG Popowski present
6/7	Plenary, Strasbourg	Situation in the Arab world and North Africa, Syria and Yemen	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
6/7	Plenary, Strasbourg	EU external policies in favour of Democratisation	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
6/7	Plenary, Strasbourg	Situation in Nagorno-Karabakh	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
6/7	Plenary, Strasbourg	Preparations for the Russian State Duma elections in December	HR/VP Ashton	DSG Popowski present

4/9	Warsaw	COFACC Conference of Foreign Affairs Committee Chairs	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
27/9	Plenary, Strasbourg	Ministerial week's activity at the UN General Assembly, in particular the Middle East peace process and North Africa	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
27/9	Plenary, Strasbourg	Eastern partnership summit (Warsaw, 29 September)	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
27/9	Plenary, Strasbourg	Sexual orientation and gender identity at the UN Human Rights Council	HR/VP Ashton	DSG Popowski present
27/9	Plenary, Strasbourg	Tensions between Turkey and the Republic of Cyprus	HR/VP Ashton	Commissioner Füle took most of the debate on behalf of the HR/VP
28/9	<i>Plenary, Strasbourg</i>	<i>State of the Union - Statement by EC President Barroso (in the presence of all Commissioners)</i>	<i>HR/VP Ashton present – not in a speaking capacity</i>	
12/10	Mini-Plenary, Brussels	Situation in Yemen, Bahrain, Syria and Egypt	HR/VP Ashton	
12/10	Mini-Plenary, Brussels	Current developments in Ukraine	HR/VP Ashton	
23/11	EUROLAT Parliamentary Assembly Executive Bureau, Brussels		HR/VP Ashton	

12/12	AFET, Strasbourg	Exchange of views	HR/VP Ashton	EEAS SG Vimont, COO O'Sullivan, DSG Popowski present
13/12	Plenary, Strasbourg	Joint debate on CSDP (Article 36 TEU) and Lisek report on the Impact of the financial crisis on the defence sector	HR/VP Ashton	EEAS SG Vimont, DSG Popowski, MD Marinaki present
13/12	Plenary, Strasbourg	Human rights	HR/VP Ashton	EEAS SG Vimont, DSG Popowski present
13/12	Plenary, Strasbourg	EU-Russia summit	HR/VP Ashton	EEAS SG Vimont, DSG Popowski present
13/12	Plenary, Strasbourg	Situation in Syria	HR/VP Ashton	EEAS SG Vimont, DSG Popowski present
14/12	<i>Plenary, Strasbourg</i>	<i>Sakharov Prize 2011 ceremony</i>	<i>HR/VP Ashton present – not in a speaking capacity</i>	
14/12	EP Special Committee (under 2002 IIA), Strasbourg (closed meeting)		HR/VP Ashton	

V LISA: Euroopa välisesinduse haldusnõukogu liikmete, tegevdirektorite, poliitika- ja julgeolekukomitee esimehe ja ELi eriesindajate kohalolek Euroopa Parlamendis 2011. aastal

Date	Meeting	Subject	HR/VP Ashton + EEAS presence	Remarks
11/1	EP Maghreb Delegation	Situation in Algeria and Tunisia	MD Mingarelli	
19/1	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>DSG Popowski</i>	
25/1	AFET enlarged bureau (in camera), Brussels	Various (incl. EEAS organigramme)	SG Vimont	
25/1	AFET, Brussels	Report on CFSP Annual report	DSG Popowski	
26/1	AFET, Brussels	Role of EUSRs under the Lisbon Treaty	DSG Popowski	
26/1	AFET, Brussels	Negotiations on EU-Russia Agreement	COO O'Sullivan	
27/1	BUDG, Brussels	EEAS building (debate)	COO O'Sullivan	
1/2	AFET (in camera), Brussels	FAC debriefing	SG Vimont	with Csr Füle on behalf of HR/VP
1/2	AFET (in camera), Brussels	Albania	MD Lajčák	
1/2	SURE (Special Committee on Policy Challenges and Budgetary Resources for a Sustainable EU after 2013), Brussels	Budgetary resources external relations	COO O'Sullivan	
7/2	BUDG, Brussels	EEAS building (debate and vote)	COO O'Sullivan	not asked to take the floor
7/2	AFET/DEVE, Brussels	Referendum – South Soudan	EUSR Marsden	

8/2	AFET / EP Maghreb Delegation, Brussels	Democratic awakening of Arab societies – lessons for the EU	MD Mingarelli	
9/2	AFET Working Group on the Western Balkans (in camera) , Brussels	Albania, FYROM	MD Lajčák	
15/2	Plenary, Strasbourg	Albania	MD Lajčák (no active participation)	with C SSR Füle on behalf of HR/VP
15/2	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>MD Lajčák</i>	
15/2	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>	<i>Africa</i>	<i>MD Westcott</i>	
16/2	Plenary, Strasbourg	Situation in Egypt	SG Vimont (no active participation)	with C SSR Füle on behalf of HR/VP
16+17/2	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>	<i>Tunisia/Egypt</i>	<i>SG Vimont, MD Mingarelli</i>	
28/2	AFET (in camera), Brussels	FAC debriefing	SG Vimont	with C SSR Füle on behalf of HR/VP
28/2	SEDE, Brussels	Ongoing CSDP activities ((including debriefing on Informal FAC Defence in Budapest))	DSG Popowski	

1/3	LIBE , Brussels	North Africa, migration policy	SG Vimont	with Csr Malmström, Coreper Chair, Frontex Director
9/3	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>DSG Popowski</i>	
15/3	DROI, Brussels	Implications for EU Human Rights Policy of the events in the Arab World	DSG Popowski	
15/3	SEDE, Brussels	Situation in Libya: CSDP aspects	DSG Popowski	
16/3	AFET, Brussels	Annual CFSP report	DSG Popowski	did not take the floor
16/3	EP "monitoring group" (in camera) , Brussels	Situation in the Southern Mediterranean	SG Vimont	
16/3	16th EU-Ukraine PCC in Brussels, Brussels	Ukraine	MD Lajcak	
17/3	EuroLat, Brussels	Situation on the various Association Agreements and Trade Agreements signed, or presently being negotiated, between the EU and the LAC	MD Leffler	
17/3	EP seminar on EU-China relations, Brussels	EU-China relations	MD Isticioaia-Budura	
22/3	AFET, Brussels	Bahrain	MD Mingarelli + Special Advisor Cooper	

24/3	Joint consultation meeting (regular meeting on CFSP budget under IIA 2006) (closed meeting)	EUSRs; EULEX Kosovo	PSC Chair Skoog	CivOpsCmdr Klompenhouwer also present
6/4	<i>Informal meetings with MEPs, Strasbourg</i>		<i>MD Mingarelli</i>	
6+7/4	<i>Informal meetings with MEPs, Strasbourg</i>		<i>MD Isticioaia-Budura</i>	
6/4	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>DSG Popowski (tbc)</i>	
6/4	Plenary, Strasbourg	Situation in Syria, Bahrain and Yemen	MD Mingarelli (no active participation)	with HU Minister of state for foreign affairs Németh on behalf of HR/VP
11/4	LIBE/AFET/SEDE, Brussels	EEAS and the AFSJ related policies: the role of SitCen	SG Vimont	SitCen Director Salmi also present
12/4	AFET/DEVE/SEDE, Brussels	Situation in the Ivory Coast and developments in Sudan	MD Westcott	
12/4	AFET WG on Western Balkan (in camera) , Brussels	Kosovo	EUSR Feith	
13/4	AFET, Brussels	Situation in the Western Balkans	MD Lajčák	
13/4	AFET (in camera) , Brussels	FAC debriefing	DSG Schmid	With Csr Füle on behalf of the HR/VP

13/4	SEDE, Brussels	CSDP operation in Libya	DSG Popowski	
13/4	SEDE, Brussels	Exchange of views	MD Miozzo	
13/4	DEVE, Brussels	Hearing on the blurring of roles between humanitarian and military actors: state of play and perspectives	MD Miozzo	
13/4	EP Special Committee (under 2002 IIA) (closed meeting), Brussels	Access to sensitive information - EUFOR Libya	DSG Popowski	Took place in Council premises (JL). MEPs consulted the CMC.
19/4	EP "monitoring group" (in camera), Brussels	Situation in the Southern Neighbourhood	SG Vimont	
10+11/5	<i>Informal meetings with MEPs, Strasbourg</i>		<i>SG Vimont</i>	
10+11/5	<i>Informal meetings with MEPs, Strasbourg</i>		<i>DSG Popowski</i>	
11+12/5	<i>Informal meetings with MEPs, Strasbourg</i>		<i>MD Leffler</i>	
11+12/5	<i>Informal meetings with MEPs, Strasbourg</i>		<i>MD Lajčák</i>	
11/5	Delegation for relations with Canada, Strasbourg	EU relations with LAC and Canada and exchange of views on policy issues	MD Leffler	
11/5	Trilogue, Strasbourg	External financing instruments	MD Leffler	

12/5	Delegation for relations with the US, Strasbourg	Preparatory meeting for the 70 th EU-US IPM – exchange of views on EU relations	MD Leffler	
24/5	AFET, Brussels	Feedback on the visit to Jerusalem and the West Bank of the delegation for relations with the PLC	DSG Schmid	
25/5	AFET (in camera), Brussels	FAC debriefing (foreign affairs part)	SG Vimont	With C SSR Füle on behalf of the HR/VP
25/5	<i>PSC informal working lunch, Brussels</i>	<i>With Chairs of AFET (acting), SEDE, DROI and CSDP rapporteur Gualtieri</i>	<i>PSC Chair Skoog</i>	<i>(+ 27 PSC Ambassadors)</i>
26/5	SEDE, Brussels	FAC debriefing (defence part)	DSG Popowski	With BE MoD De Crem on behalf of HR/VP Ashton
25/5	DEVE coordinators (in camera), Brussels	FAC debriefing (development part)	DSG Popowski	With C SSR Piebalgs on behalf of HR/VP Ashton
30/5	Delegation for relations with the Mashreq countries, Brussels	Recent sanctions against Syria and the new border regime at Rafah crossing	MD Mingarelli	
30/5	Delegation for relations with the Palestinian Legislative Council, Brussels	Situation in the region	MD Mingarelli	
6/6	<i>Informal meetings with MEPs, Strasbourg</i>		<i>MD Miozzo</i>	

7/6	Monitoring group on the situation in the Southern Mediterranean (in camera), Strasbourg	Current situation in Libya	MD Miozzo	
8/6	<i>Informal meetings with MEPs, Strasbourg</i>		<i>DSG Schmid</i>	
8/6	<i>Informal meetings with MEPs, Strasbourg</i>		<i>MD Isticioaia-Budura</i>	
8/6	AFET Working Group on the Middle East, Strasbourg (in camera)	Exchange of views	DSG Schmid	
8/6	Delegation for relations with the People's Republic of China, Strasbourg	Exchange of views	MD Isticioaia-Budura	
15/6	AFET, Brussels	Hearing on the situation in Nagorno-Karabakh	MD Lajcak	
15/6	AFET, Brussels	Recommendation to the Council and Commission concerning the negotiations of the EU-Moldova Association Agreement	MD Lajcak	

15/6	AFET Monitoring Group on the situation in the Southern Mediterranean (in camera), Brussels	European Endowment for Democracy and the new task force on the Southern Mediterranean	SG Vimont	
15-16/6	13 th EU-Moldova PCC, Brussels	State of play of negotiations for an EU-Moldova Association Agreement and the launch of the DCFTA	MD Lajcak	
16/6	Delegation for relations with the Mercosur countries, Brussels	State of negotiations towards the EU-Mercosur Association Agreement	MD Leffler	
21/6	AFET+DEVE, Brussels	Situation in DR Congo and developments in Sudan/South Sudan	MD Westcott	

23/6	Joint consultation meeting (regular meeting on CFSP budget under IIA 2006) (closed meeting)	CSDP missions in the Palestinian Territories (EUPOL COPPS + EUBAM Rafah) and state of play of EUSRs	PSC Chair Skoog	CPCC HoD Deane also present
27/6	AFET (in camera), Brussels	FAC debriefing	SG Vimont	With C SSR Füle on behalf of HR/VP Ashton
5+6/7	<i>Informal meetings with MEPs, Strasbourg</i>		<i>MD Marinaki</i>	
5+6/7	<i>Informal meetings with MEPs, Strasbourg</i>		<i>MD Mingarelli</i>	
5+6/7	<i>Informal meetings with MEPs, Strasbourg</i>		<i>DSG Popowski</i>	
12/7	AFET, Brussels	The EU Foreign Policy towards the BRICS and other Emerging powers: objectives and strategies	MD Isticioaia-Budura	
13/7	Delegation for relations with India, Brussels	EU-India relations	MD Isticioaia-Budura	
13/7	Joint consultation meeting (regular meeting on CFSP budget under IIA 2006) (closed meeting), Brussels	EUPM BiH; EUMM Georgia	PSC Chair Skoog	Deputy CivOpsCmdr Janvier also present
31/8	AFET (in camera), Brussels	Exchange of views	HoD and EUSR BiH Sørensen	

31/8	AFET (in camera), Brussels	Exchange of views	EUSR for the Southern Mediterranean Region Léon	
8/9	Delegation for relations with the Mashreq countries, Brussels	Exchange of views	MD Mingarelli	
12/9	AFET, Strasbourg	Recommendations to the Council, the Commission and EEAS on the negotiations on EU-Ukraine AA	MD Lajcak	
12/9	AFET Jointly with SEDE and Maghreb delegation, Strasbourg	Exchange of views on the situation in Libya	MD Miozzo	
12/9	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>MD Lajčák</i>	
12-13/9	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>MD Miozzo</i>	
14/9	Plenary, Strasbourg	Situation in Lybia, Syria + State of play of the Middle East Peace Process	SG Vimont (no active participation)	with PL Europe Minister Dowgielewicz on behalf of HR/VP Ashton
14/9	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>SG Vimont</i>	

14/9	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>COO O'Sullivan</i>	
14/9	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>DSG Popowski (tbc)</i>	
14/9	Working lunch, Strasbourg	On EEAS	Corporate Board (members SG Vimont, COO O'Sullivan and DSG Popowski) and the EP rapporteurs on EEAS (MEPs Brok, Gualtieri and Verhofstadt)	
20/9	<i>Visit by selected MEPs to the Situation Room in the EEAS</i>	<i>Briefing in the Situation Room</i>	<i>MD Miozzo</i>	<i>General Van Osch, CPCC Director Haber and CMPD Director Stevens also briefed</i>
21/9	Joint consultation meeting (regular meeting on CFSP budget under IIA 2006) (closed meeting), Brussels	Situation in Libya	PSC Chair Skoog	CMPD Director Stevens also present
22/9	Delegation for relations with the Mercosur, Brussels	Exchange of views on the state of the negotiations of the AA EU-MERCOSUR	MD Leffler	

27-28/9	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>DSG Popowski</i>	
28/9	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>DSG Schmid</i>	
28/9	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>MD Leffler</i>	
3/10	DROI, Brussels	Exchange of views on the Annual Report and review of EU Human Rights policy	MD Marinaki	
3/10	SEDE, Brussels	Ongoing CSDP activities - Exchange of views ((including debriefing on Informal FAC Defence in Wroclaw))	DSG Popowski	
4/10	AFET Enlarged Bureau (in camera), Brussels	Debrief from UNGA ministerial week with focus on Middle East and Iran	DSG Schmid	
5/10	AFET Working Group on EU/UN relations (in camera), Brussels	Exchange of views	MD Marinaki	
11/10	INTA, Brussels	EU and China: Unbalanced Trade?	MD Isticioaia-Budura	

11/10	Delegation to the EU-Chile Joint Parliamentary Committee, Brussels	Exchange of views on the visit to Chile on 5-6/9	MD Leffler	
12/10	Joint consultation meeting (regular meeting on CFSP budget under IIA 2006) (closed meeting), Brussels	EUSR Horn of Africa and EU's strategic approach in the region	PSC Chair Skoog	CMPD Director Stevens and Acting Director Lester also present
19/10	AFET (in camera), Brussels	Exchange of views	HoD and EUSR BiH Quince	
15/11	Informal enlarged SEDE Bureau (in camera), Strasbourg	Informal exchange of views on CSDP (in preparation of the HR/VP debate on CSDP)	DSG Popowski	
15/11	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>DSG Popowski</i>	
15/11	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>MD Leffler</i>	
16/11	Plenary, Strasbourg	EU-US Summit	MD Leffler (no active participation)	with Csr de Gucht on behalf of HR/VP Ashton
29/11	DROI, Brussels	Update on the Human Rights policy review and the establishment of EDD	DSG Popowski	

29/11	SEDE jointly with AFET, Brussels	Peace and security architecture in Africa – Exchange of views	MD Westcott	
6/12	AFET enlarged bureau (in camera), Brussels	Exchange of views on the Multiannual Financial Framework 2014-2020	COO O'Sullivan	
7/12	Joint consultation meeting (regular meeting on CFSP budget under IIA 2006) (closed meeting), Brussels	on EULEX Kosovo	PSC Chair Skoog	
12-13/12	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>SG Vimont</i>	
12-13/12	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>COO O'Sullivan</i>	
12-14/12	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>DSG Popowski</i>	
12-14/12	<i>Informal meetings with selected MEPs, Strasbourg</i>		<i>MD Marinaki</i>	

Täidetakse hiljem: Haldusnõukogu liikmed ja tegevdirektorid kohtuvad Brüsselis jooksvalt ka valitud Euroopa Parlamendi liikmetega.